

Regeringens proposition

1982/83: 11

med förslag till lag om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar;

beslutad den 9 september 1982.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovannämnda dag.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ROLF WIRTÉN

Propositionens huvudsakliga innehåll

För att minska användningen av s. k. grå arbetskraft i samband med att uppdrag utförs i uppdragsgivarens rörelse eller på uppdragsgivarens fastighet föreslås i propositionen en särskild lag med bestämmelser om avdrags- och uppgiftsskyldighet i fråga om vissa uppdragsersättningar. Genom att ersättningar för sådana uppdrag inte redovisas i föreskriven ordning undandras f. n. skatter och avgifter med betydande belopp. Utbredningen av den grå arbetskraften skapar också mycket besvärande problem för de seriösa företagarna inom berörda branscher.

De uppdrag som de föreslagna bestämmelserna om avdrags- och uppgiftsskyldighet gäller motsvarar vissa tjänster som är skattepliktiga enligt 10 § lagen (1968: 430) om mervärdeskatt.

Den som ger ett uppdrag av det slag som anges i lagen och inte är huvudarbetsgivare för den som skall utföra arbetet skall kontrollera att fakturan för uppdraget innehåller vissa uppgifter om bl. a. uppdragstagarens registrering för betalning av preliminär skatt eller mervärdeskatt. Saknas uppgifterna, är han skyldig att göra avdrag med 50 % av ersättningen och att betala in beloppet till länsstyrelsen. Är uppdragstagaren en fysisk person, skall avdrag på ersättningen sålunda göras om fakturan saknar uppgift om att uppdragstagaren skall betala B-skatt. För en uppdragstagare som är en juridisk person skall avdrag göras, om fakturan inte innehåller uppgift om under vilket nummer uppdragstagaren är registrerad till mervärdeskatt.

Från lagens bestämmelser om avdragsskyldighet finns dock flera undantag. Avdrag skall således inte göras om uppdraget getts till staten eller till kommun. Avdragsskyldighet föreligger inte heller om det med fog kan antas att ersättningen för uppdraget kommer att understiga 500 kr.

Särskilda bestämmelser gäller om uppdragsgivaren är fysisk person eller dödsbo och uppdraget avser arbete på en schablontaxerad fastighet. Någon kontroll- eller avdragsskyldighet föreligger då inte. Småhusägaren skall i stället lämna uppgifter om uppdragstagaren och om ersättningens storlek i sin självdeklaration. Om någon ersättning inte har betalats ut under beskattningsåret eller om utbetalad ersättning inte för någon uppdragstagare uppgått till 500 kr., skall en försäkran lämnas om detta. Samma bestämmelser föreslås gälla för den som låter utföra ett arbete i en bostadslägenhet som han innehar som medlem i en bostadsförening eller som delägare i ett bostadsaktiebolag.

Lagens bestämmelser för det fall att en uppdragsgivare inte fullgör sin avdrags- eller uppgiftsskyldighet överensstämmer i stort sett med vad som enligt uppbördslagen (1953: 272) i motsvarande situation gäller för en arbetsgivare. Uppdragsgivaren kan sålunda göras betalningsskyldig för det belopp som han har underlåtit att innehålla. En småhus- eller lägenhetsägare, som lämnar oriktig uppgift eller trots anmaning underlåter att avge försäkran, kan på liknande sätt bli betalningsskyldig för ett belopp som motsvarar viss del av den utbetalade ersättningen. Om underlåtenheten eller det oriktiga uppgiftslämnandet framstår som ursäktligt, kan betalningsskyldigheten dock helt efterges.

Ett belopp som uppdragsgivaren har innehållit eller har betalat in till länsstyrelsen efter beslut av lokal skattemyndighet eller förvaltningsdomstol skall krediteras uppdragstagaren som preliminär skatt eller – om uppdragstagaren är handelsbolag eller annars inte skall taxeras för ersättningen – som mervärdeskatt. En uppdragsgivare som underlåtit att göra avdrag eller lämnat oriktig uppgift och på grund därav ålagts betalningsskyldighet har regressrätt mot uppdragstagaren för det belopp som han betalar in till länsstyrelsen.

Lagen föreslås också i övrigt följa uppbördslagens mönster. Detta gäller bestämmelserna om indrivning, uppdragsgivarens anteckningsskyldighet, preskription, betalningsskyldighet för juridisk persons ställföreträdare, straff och besvär.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas i fråga om ersättningar som betalas ut efter ikraftträdandet.

1 Förslag till

Lag om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § I denna lag ges bestämmelser om avdrags- och uppgiftsskyldighet i fråga om ersättningar för vissa uppdrag, som lämnas till fysiska eller juridiska personer.

2 § Bestämmelserna i denna lag om avdragsskyldighet är inte tillämpliga om uppdragsgivaren är skyldig att som huvudarbetsgivare göra skatteavdrag på ersättningen enligt 39 § 1 mom. första stycket uppbördslagen (1953: 272).

3 § När i denna lag uttryck används som förekommer i kommunalskattelagen (1928: 370), lagen (1968: 430) om mervärdeskatt, taxeringslagen (1956: 623) eller uppbördslagen (1953: 272), har de samma innebörd som i dessa lagar.

Uppdragen

4 § Denna lag gäller i fråga om uppdrag som utgör skattepliktig tjänst enligt 10 § lagen (1968: 430) om mervärdeskatt och

1. avser mark och innefattar undersökning, planering, jordbearbetning, jordförbättring, schaktning, sprängning, borring, dränering, utfyllning eller ytbeläggning;

2. avser växande skog, odling eller annan växtlighet och innefattar röjning, sådd, plantering, uppskattning, märkning, gödsling, beskärning, gallring, skörd, avverkning eller växtskydd;

3. avser byggnad eller annan anläggning och innefattar uppförande, anläggande, rivning, reparation, ändring eller underhåll;

4. avser uppdragsgivarens rörelse och innefattar tillverkning på beställning, montering, rengöring, reparation, ändring eller underhåll samt utförs på uppdragsgivarens arbetsplats;

5. avser godstransport för sådan verksamhet för vilken uppdragsgivaren är bokföringsskyldig.

Avdragsskyldighet m. m.

5 § En uppdragsgivare skall vid varje utbetalning av ersättning på grund av uppdraget göra avdrag med 50 procent av ersättningen. Något avdrag skall dock inte göras

1. om uppdraget avser fastighet, för vilken intäkten skall beräknas schablonmässigt enligt 24 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) och uppdragsgivaren är fysisk person eller dödsbo;

2. om uppdraget avser bostadslägenhet som uppdragsgivaren innehar på grund av hyresavtal eller tjänsteavtal eller som medlem i bostadsförening eller som delägare i bostadsaktiebolag;

3. om uppdraget ges till staten, landstingskommun, kommun eller kyrklig kommun;

4. om uppdragstagaren är fysisk person och betalningen erläggs mot faktura som innehåller uppgift om uppdragstagarens namn och personnummer, ersättningens storlek samt uppgift om att uppdragstagaren är skyldig att betala preliminär B-skatt:

5. om uppdragstagaren är juridisk person och betalningen erläggs mot faktura som innehåller uppgift om uppdragstagarens namn och det nummer som uppdragstagaren är registrerad under enligt lagen (1968: 430) om mervärdeskatt samt uppgift om ersättningens storlek och mervärdeskattens belopp;

6. om det med fog kan antas att ersättningen till uppdragstagaren på grund av uppdraget inte kommer att uppgå till 500 kronor.

I ersättning som avses i första stycket skall inte räknas in vad som utgör betalning för material och dylikt.

6 § Den lokala skattemyndighet som skall utfärda uppdragstagarens skattsedel för preliminär skatt för det år då ersättningen betalas ut, får besluta att avdraget skall underlätas eller göras efter en lägre procentsats än som anges i 5 §. Sådant beslut får meddelas om uppdragstagaren gör sannolikt, eller det annars framstår som troligt, att den preliminära skatten därmed bättre kommer att motsvara den slutliga skatten.

7 § I fråga om inbetalning och redovisning av ett innehållt belopp skall bestämmelserna i 24 § 2 mom. samt 52–55 och 83 §§ uppbördslagen (1953: 272) om arbetsgivares inbetalning och redovisning av preliminär A-skatt gälla i tillämpliga delar.

Bestämmelser om skyldighet att lämna kontrolluppgift om den utbetalade ersättningen finns i 37 § 1 mom. taxeringslagen (1956: 623).

På ett innehållt belopp som inte har betalats i rätt tid och ordning skall restavgift och tilläggsavgift utgå enligt 58 § 1 mom. uppbördslagen. Därvid skall bestämmelserna i 58 § 2 mom. samma lag tillämpas.

Uppgiftsskyldighet

8 § Den som i sin allmänna självdeklaration skall redovisa fastighet, för vilken intäkten skall beräknas schablonmässigt enligt 24 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928: 370), aktie i bostadsaktiebolag eller andel i bostadsförening skall, om ersättning under beskattningsåret har betalats för uppdrag enligt 4 § 1–3 beträffande fastigheten eller bostadslägenhet som hör till aktien eller andelen, i deklarationen lämna uppgift om

1. namn, postadress och personnummer, organisationsnummer eller registreringsnummer till mervärdeskatt för den som har uppburit ersättningen;

2. ersättningens storlek.

Har under beskattningsåret inte betalats ut någon sådan ersättning som avses i första stycket eller uppgår den utbetalade ersättningen inte för någon uppdragstagare till 500 kronor, skall en försäkran lämnas om detta.

I ersättningen skall inte räknas in vad som utgör betalning för material och dylikt.

9 § Underlåter den uppgiftsskyldige att lämna uppgift eller försäkran eller är uppgiften eller försäkran ofullständig, får taxeringsnämnden, länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten anmana den uppgiftsskyldige att avhjälpa bristen.

10 § En uppgiftsskyldig som inte har lämnat uppgift eller försäkran enligt 8 § påförs en avgift med 100 kronor.

En uppgiftsskyldig som har anmanats att lämna uppgift eller försäkran men inte fullgjort sin skyldighet inom den tid som har angetts i anmaningen påförs en avgift med 200 kronor.

Avgiften skall av den lokala skattemyndigheten påföras som slutlig eller tillkommande skatt. Avgiften får helt efterges av länsstyrelsen om särskilda skäl föreligger. Närmare föreskrifter om detta meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

11 § Om en uppgiftsskyldig inte hörsammar en anmaning enligt 9 §, får taxeringsnämnden, länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten förelägga vite. Bestämmelserna i 83 § uppbördslagen (1953: 272) om vite gäller i tillämpliga delar. Anmaning vari vite har förelagts skall delges den uppgiftsskyldige.

Betalningsskyldighet för uppdragstagarens skatt

12 § En uppdragsgivare som underlåter att fullgöra sin skyldighet enligt 5 § är betalningsskyldig för uppdragstagarens skatt för det beskattningsår då ersättningen betalades ut intill det belopp som skulle ha innehållits. Betalningsskyldighet föreligger dock inte om uppdragstagaren vid utbetalningen av ersättningen är skyldig att betala preliminär B-skatt eller, om uppdragstagaren är juridisk person, registrerad enligt lagen (1968: 430) om mervärdeskatt.

13 § Har en uppgiftsskyldig i fall som avses i 8 § lämnat oriktig uppgift eller osann försäkran och har därigenom en ersättning inte blivit redovisad av honom, är den uppgiftsskyldige betalningsskyldig för uppdragstagarens skatt för det beskattningsår då ersättningen betalades ut intill ett belopp som svarar mot 50 procent av den oredovisade ersättningen. Medför den oriktiga uppgiften att uppdragstagaren inte kan identifieras, föreligger betalningsskyldighet intill ett belopp motsvarande 50 procent av den ersättning som har betalats ut.

En uppgiftsskyldig som i sin självdeklaration inte har lämnat någon uppgift om utbetalad ersättning eller någon försäkran och inte heller trots anmaning enligt 9 § har avgett försäkran inom föreskriven tid är, om ersättning ändå har betalats ut, betalningsskyldig enligt första stycket.

Betalningsskyldighet föreligger inte, om den uppgiftsskyldige frivilligt har rättat oriktig uppgift.

14 § Betalningsskyldighet enligt 12 eller 13 § får helt efterges, om underlåtenheten eller felaktigheten kan antas ha sådant samband med uppdragsgivarens eller den uppgiftsskyldiges ålder, sjukdom, bristande erfarenhet eller därmed jämförligt förhållande att den kan anses ursäktlig. Detsamma gäller om underlåtenheten eller felaktigheten framstår som ursäktlig med hänsyn till den oriktiga uppgiftens beskaffenhet, till upplysningar som uppdragstagaren lämnat eller till någon annan särskild omständighet.

Om det visar sig att eftergift skulle kunna beviljas enligt bestämmelserna i första stycket, skall dessa bestämmelser beaktas, även om detta inte har yrkats.

15 § Fråga om betalningsskyldighet enligt 12 eller 13 § eller på grund av att uppdragsgivaren inte har betalat in ett innehållt belopp i rätt tid skall

prövas av den lokala skattemyndighet som skall utfärda uppdragsgivarens eller den uppgiftsskyldiges skattsedel på slutlig skatt för det inkomstår då ersättningen betalades ut. Om uppdragsgivaren eller den uppgiftsskyldige är handelsbolag eller annars enligt 53 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) inte skall taxeras för ersättningen, är lokal skattemyndighet, som skall utfärda sådan skattsedel för delägare, i stället behörig.

På ett belopp för vilket betalningsskyldighet har ålagts enligt 12 eller 13 § skall utgå restavgift enligt 58 § 1 mom. uppbördslagen (1953: 272). Därvid skall bestämmelserna i 58 § 2 mom. samma lag tillämpas.

Kreditering på uppdragstagaren

16 § Ett belopp som uppdragsgivaren har innehållit enligt 5 § skall gottskrivas uppdragstagaren som preliminär skatt för det beskattningsår då det innehölls, även om det inte betalas in av uppdragsgivaren. Om uppdragstagaren är handelsbolag eller annars enligt 53 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) inte skall taxeras för ersättningen, skall beloppet i stället gottskrivas som mervärdeskatt för den redovisningsperiod då det innehölls.

Ett belopp, som inte har innehållits men betalats in av uppdragsgivaren eller den uppgiftsskyldige i enlighet med beslut av den lokala skattemyndigheten eller förvaltningsdomstol, skall gottskrivas uppdragstagaren som preliminär skatt för det beskattningsår då ersättningen betalades ut. Om uppdragstagaren är handelsbolag eller annars enligt 53 § 2 mom. kommunalskattelagen inte skall taxeras för ersättningen, skall beloppet i stället gottskrivas som mervärdeskatt för den redovisningsperiod då ersättningen betalades ut.

Ett belopp som inte har kunnat gottskrivas en uppdragstagare inom sju år efter utgången av det kalenderår då det betalades in skall tillfalla statsverket.

Indrivning av obetalda belopp, m. m.

17 § Om en uppdragsgivare har innehållit ett belopp enligt 5 § men inte betalat in detta i rätt tid och ordning eller är betalningsskyldig för ett belopp enligt 12 §, får beloppet, sedan beslut om betalningsskyldighet har meddelats, drivas in i den ordning som gäller för indrivning av skatt enligt uppbördslagen (1953: 272). Detsamma gäller om en uppgiftsskyldig är betalningsskyldig för ett belopp enligt 13 §. Införsel enligt 15 kap. utskönningsbalken får äga rum utom för belopp för vilket betalningsskyldighet ålagts med stöd av 12 §. Bestämmelserna i uppbördslagen om avkortning, avskrivning och antagande av ackordsförslag skall också tillämpas.

Anteckningsskyldighet, revision m. m.

18 § En uppdragsgivare som är bokföringsskyldig skall ha sin bokföring så ordnad att det av denna framgår uppdragstagarens namn och postadress, personnummer, organisationsnummer eller registreringsnummer till mervärdeskatt samt ersättning. Har avdrag gjorts på ersättningen enligt 5 §, skall också det avdragna beloppet framgå. Uppdragsgivare som inte är bokföringsskyldiga skall föra motsvarande anteckningar.

En uppdragsgivare är skyldig att efter anmaning lämna uppgift om anlitade uppdragstagare, utbetalade ersättningar och beloppen av gjorda avdrag. Hörsammas inte anmaningen gäller bestämmelserna i 83 § uppbördslagen (1953: 272) om vite.

Revision får verkställas hos en uppdragsgivare för kontroll av att bestämmelserna om avdrag eller uppgiftsskyldighet har följts. Därvid gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 56 och 58 §§ taxeringslagen (1956: 623) om taxeringsrevision.

Behörig att besluta om anmaning, föreläggande av vite eller revision är riksskatteverket samt den länsstyrelse och lokala skattemyndighet som får besluta om revision hos uppdragsgivaren enligt 78 § uppborrlagen.

Regressrätt m. m.

19 § Om en uppdragsgivare eller uppgiftsskyldig har betalat ett belopp för uppdragstagaren i enlighet med ett beslut om betalningsskyldighet på grund av underlåtenhet att innehålla beloppet eller ett beslut om betalningsskyldighet med stöd av 13 §, får uppdragsgivaren eller den uppgiftsskyldige söka detta åter av uppdragstagaren. Därvid skall till kronofogdemyndigheten överlämnas det indrivningskvitto som har utfärdats vid betalningen eller på annat sätt styrkas att beloppet har betalats.

Kronofogdemyndigheten får driva in beloppet hos uppdragstagaren i den ordning som gäller för indrivning av skatt enligt uppborrlagen (1953: 272). Uppdragstagaren skall betala restavgift enligt 58 § 1 mom. samma lag.

Bestämmelsen i 4 § preskriptionslagen (1981: 130) gäller i fråga om regressfordran enligt första stycket.

20 § Om uppdragsgivaren eller den uppgiftsskyldige efter besvär funnits icke vara ansvarig för ett belopp, skall länsstyrelsen återbetala det belopp och den avgift som har betalats. På det återbetalade beloppet skall restitutionsränta beräknas enligt 69 § 2 mom. uppborrlagen (1953: 272). Om uppdragsgivaren eller den uppgiftsskyldige står i skuld för skatt enligt uppborrlagen, mervärdesskatt eller arbetsgivaravgift enligt lagen (1981: 691) om socialavgifter, har denne dock rätt att återfå bara vad som överstiger de obetalda skatterna eller arbetsgivaravgifterna och de räntor eller avgifter som belöper på dessa.

21 § Om en uppdragsgivare har underlåtit att betala in ett belopp som har innehållits eller underlåtit att innehålla ett belopp eller om en uppgiftsskyldig är betalningsskyldig enligt 13 §, får den lokala skattemyndigheten inte ålägga uppdragsgivaren eller den uppgiftsskyldige betalningsskyldighet för beloppet senare än sju år efter utgången av det kalenderår, då ersättningen betalades ut.

Ställföreträdare betalningsskyldighet

22 § Den som i egenskap av företrädare för en uppdragsgivare, som är juridisk person, uppsåtligt eller av grov oaktsamhet underlåtit att betala in ett innehållt belopp i rätt tid och ordning är tillsammans med uppdragsgivaren betalningsskyldig för beloppet och den restavgift som belöper på detta. Betalningsskyldigheten får jämkas eller efterges om det föreligger särskilda skäl.

Talan om att ålägga betalningsskyldighet enligt första stycket skall föras vid allmän domstol. Talan får inte väckas sedan uppdragsgivarens betalningsskyldighet för beloppet har bortfallit enligt lagen (1982: 188) om preskription av skattefordringar m. m. Hos den som har blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i den ordning som gäller för indrivning av skatt enligt uppborrlagen (1953: 272). Därvid får införsel enligt 15 kap. utsokningsbalken äga rum.

Den som har fullgjort sin betalningsskyldighet enligt första stycket får söka beloppet åter av den juridiska personen. Därvid skall bestämmelserna i 19 § tillämpas.

Bestämmelsen i 4 § preskriptionslagen (1981: 130) gäller i fråga om regressfordringar enligt tredje stycket.

Straff, besvär m. m.

23 § En uppdragstagare, som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet till myndighet, uppdragsgivare eller uppgiftsskyldig lämnar oriktig uppgift om något förhållande, som har betydelse för uppdragstagarens skyldighet att vidkännas avdrag eller för den uppgiftsskyldiges redovisning enligt 8 §, eller underlåter att lämna föreskriven uppgift av sådant slag, döms till böter.

Ansvar enligt första stycket inträder ej, om gärningen är belagd med straff i uppbördslagen (1953: 272) eller i skattebrottslagen (1971: 69).

I ringa fall döms inte till ansvar enligt första stycket.

24 § En uppdragsgivare, som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosätter sin skyldighet att innehålla ett belopp för en uppdragstagare, som inte är påförd preliminär B-skatt eller, om uppdragstagaren är juridisk person, inte är registrerad enligt lagen (1968: 430) om mervärdeskatt, döms till böter.

I ringa fall döms inte till ansvar enligt första stycket.

25 § En uppdragsgivare, som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att i föreskriven tid till länsstyrelsen betala in ett belopp som har innehållits, döms till böter. Om gärningen rör betydande belopp eller någon annan försvårande omständighet föreligger, döms till fängelse i högst ett år.

I ringa fall döms inte till ansvar enligt första stycket.

26 § Den som i fall som avses i 8 § uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift eller osann försäkran döms till böter.

Ansvar enligt första stycket inträder ej, om gärningen är belagd med straff i skattebrottslagen (1971: 69).

I ringa fall döms inte till ansvar enligt första stycket.

27 § Den lokala skattemyndighetens beslut får överklagas genom besvär hos länsrätten. Beslut enligt 6 § överklagas dock genom besvär hos länsstyrelsen.

Följande beslut av den lokala skattemyndigheten får inte överklagas:
beslut om revision,

beslut varigenom vite har förelagts.

Taxeringsnämndens beslut varigenom vite har förelagts får inte heller överklagas.

28 § Följande beslut av länsstyrelsen får inte överklagas:

beslut som meddelats med anledning av besvär över beslut enligt 6 §,

beslut som avser sättet för redovisning eller inbetalning av ett innehållt belopp,

beslut om revision,

beslut varigenom vite har förelagts.

Andra beslut av länsstyrelsen får överklagas hos kammarrätten genom besvär.

29 § Har riksskatteverket beslutat om revision eller föreläggande av vite, får beslutet inte överklagas.

30 § Hos länsstyrelsen förordnat allmänt ombud som avses i 72 a § upp-
bördslagen (1953: 272) skall föra det allmännas talan i mål enligt denna lag
och får hos den lokala skattemyndigheten yrka att betalningsskyldighet
enligt 12 eller 13 § åläggs uppdragsgivaren eller den uppgiftsskyldige.

Allmänt ombud får överklaga till uppdragstagarens, uppdragsgivarens
eller den uppgiftsskyldiges förmån. Den lokala skattemyndighetens beslut
får allmänt ombud överklaga endast vad avser uppdragsgivarens eller den
uppgiftsskyldiges betalningsskyldighet enligt 12 eller 13 §.

31 § Besvär över beslut enligt denna lag inverkar inte på skyldigheten att
betala det belopp som besvären avser.

Ändras eller upphävs ett beslut, på vilket utmätning eller annan verkstäl-
lighet följt hos uppdragsgivaren eller den uppgiftsskyldige, skall verkstäl-
ligheten såvitt möjligt återgå.

Ett beslut varigenom uppdragsgivarens eller den uppgiftsskyldiges betal-
ningsskyldighet har bestämts till ett lägre belopp än det allmänna ombudet
har yrkat eller medgivit, får inte föranleda återbetalning innan det har
vunnit laga kraft, om det allmänna ombudet har anmält hinder mot detta.
Om sådant hinder har anmälts får dock länsstyrelsen på ansökan medge
återbetalning. Därvid skall bestämmelserna i 49 § 2 mom. sista stycket
uppborrdslagen (1953: 272) om ställande av säkerhet tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas i fråga om
ersättningar som betalas ut efter ikraftträdandet.

2 Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)

Härigenom föreskrivs att 20 § kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*20 §¹

Vid beräkningen av inkomsten från särskild förvärvskälla skall alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande avräknas från samtliga intäkter i pengar eller pengars värde (*bruttointäkt*), som har influtit i förvärvskällan under beskattningsåret. Att koncernbidrag, som inte utgör sådan omkostnad, ändå skall avräknas i vissa fall och inräknas i bruttointäkt hos mottagaren framgår av 43 § 3 mom.

Avdrag får *inte* göras för:

den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter, såsom vad skattskyldig utgett som gåva eller som periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning till person i sitt hushåll;

kostnader i samband med plockning av vilt växande bär och svampar till den del kostnaderna inte överstiger de intäkter som är skattefria enligt 19 §;

värdet av arbete, som i den skattskyldiges förvärvsverksamhet utförts av den skattskyldige själv eller andre maken eller av den skattskyldiges barn som ej fyllt 16 år;

ränta på den skattskyldiges eget kapital som har nedlagts i hans förvärvsverksamhet:

svenska allmänna skatter;

kapitalavbetalning på skuld;

avgift enligt 8 kap. studiestödslagen (1973: 349);

avgift enligt lagen (1972: 435) om överlastavgift;

avgift enligt lagen (1976: 666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.;

avgift enligt 99 a § utlånningslagen (1980: 376);

avgift enligt 26 § arbetstidslagen (1982: 000);

belopp, för vilket arbetsgivare är ansvarig enligt 75 § uppborðslagen (1953: 272);

belopp, för vilket arbetsgivare är *betalningsskyldig* enligt 75 § uppborðslagen (1953: 272) *eller för vilket betalningsskyldighet föreligger på grund av underlåtenhet att göra avdrag enligt lagen (1982: 000) om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar;*

avgift enligt lagen (1976: 206) om felparkeringsavgift;

överförbrukningsavgift enligt ransoneringslagen (1978: 268);

ränta på lånat kapital till den del räntan täcks av sådant statligt bidrag som avses i punkt 7 av anvisningarna till 24 §;

kapitalförlust m. m. i vidare mån än som får ske enligt 36 §.

(Se vidare anvisningarna.)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering.

¹ Lydelse enligt prop. 1981/82: 146 och 154.

3 Förslag till

Lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272)

Härigenom föreskrivs att 39 § 1 mom. uppbördslagen (1953: 272)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

39 §

1 mom.² Vid utbetalning av kontant belopp, som för mottagaren (arbetstagaren) utgör sådan inkomst av tjänst som i 3 § 2 mom. under 1 första och andra styckena avses (lön), skall den som utbetalar beloppet (arbetsgivaren) göra avdrag för betalning av preliminär A-skatt som arbetstagaren har att betala (skatteavdrag).

1 mom. Vid utbetalning av kontant belopp, som för mottagaren (arbetstagaren) utgör sådan inkomst av tjänst som i 3 § 2 mom. under 1 första och andra styckena avses (lön), skall den som utbetalar beloppet (arbetsgivaren) göra avdrag för betalning av preliminär A-skatt som arbetstagaren har att betala (skatteavdrag).
Bestämmelser om skyldighet att göra avdrag i vissa fall när det utbetalade beloppet inte utgör sådan lön finns i lagen (1982:000) om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar.

Har arbetstagare, vilken har att vidkännas skatteavdrag för preliminär A-skatt, att erlagga kvarstående skatt, som har debiterats året före det år skatteavdraget skall göras, är arbetsgivaren skyldig att vid utbetalning av lön göra skatteavdrag även för sådan skatt. Avdragsskyldighet föreligger dock inte, om anställningen är avsedd att vara kortare tid än en vecka. För betalning av den kvarstående skatten skall arbetsgivaren vid varje utbetalningstillfälle avdraga det belopp, som motsvarar så stor del av den skatt som skall betalas under nästföljande uppbördsmanad som belöper på utbetalningstillfället med hänsyn till antalet utbetalningstillfällen före ingången av nämnda uppbördsmanad. Belopp, som dras av vid annat utbetalningstillfälle än det första, skall dock avrundas till närmast lägre hela antal kronor och återstoden dras av vid det första utbetalningstillfället.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

¹ Lagen omtryckt 1972: 75.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 771.

² Senaste lydelse 1979: 489.

4 Förslag till

Lag om ändring i taxeringslagen (1956: 623)

Härigenom föreskrivs att 37 § 1 och 2 mom. taxeringslagen (1956: 623)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

37 §

1 mom.² Till ledning vid inkomsttaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (*kontrolluppgifter*) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

<i>Uppgiftsskyldig</i>	<i>Vem uppgiften skall avse</i>	<i>Vad uppgiften skall avse</i>
8. Den som har gjort avdrag för preliminär A-skatt och inte enligt annan bestämmelse i detta moment är skyldig att lämna kontrolluppgift om den ersättning på vilken <i>skatteavdraget</i> har gjorts.	Den på vilkens <i>ersättning skatteavdrag</i> har gjorts.	Utgiven ersättning.

Föreslagen lydelse

37 §

1 mom. Till ledning vid inkomsttaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (*kontrolluppgifter*) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

<i>Uppgiftsskyldig</i>	<i>Vem uppgiften skall avse</i>	<i>Vad uppgiften skall avse</i>
		j) ersättning om vilken uppgift skall lämnas i självdeklaration enligt lagen (1982:000) om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar och på vilken avdrag inte har gjorts enligt nämnda lag eller enligt uppborðslagen (1953:272).

¹ Lagen omtryckt 1971: 399.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 773.

² Senaste lydelse 1980: 74.

Föreslagen lydelse

8. Den som har gjort avdrag för preliminär A-skatt eller avdrag enligt lagen (1982:000) om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar och inte enligt annan bestämmelse i detta moment är skyldig att lämna kontrolluppgift om den ersättning på vilken avdraget har gjorts.

Den för vilken avdrag har gjorts.

Utgiven ersättning.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 mom.³ Vid avlämnande av uppgifter, varom stadgas i 1 mom. skall iakttas följande.

Avser sådan förmån, varom i 1 mom. första och andra punkterna förmäles, endast en del av året, skall upplysning meddelas om den tidrymd, för vilken förmånen utgått.

I kontrolluppgift, som upptager särskild resekostnads- och traktamentsersättning, skall angivas beloppet av dels resekostnadsersättning och dels traktamentsersättning jämte tid för vilken traktamentsersättning utgått. Därvid skola uppgifter lämnas om traktamentsersättning dels för förrättningar inom riket i enlighet med vad nedan sägs och dels för förrättningar utom riket. I fråga om förrättningar inom riket skola uppgifter lämnas särskilt för förrättningar som icke varit förenade med övernattning (endagsförrättningar), förrättningar som varit förenade med övernattning men icke medfört vistelse mer än femton dygn i följd på en och samma ort (korttidsförrättningar) samt övriga resor (långtidsförrättningar). För endagsförrättningar uppgives utgiven traktamentsersättning och antal dagar. Vid beräkning av antalet dagar för endagsförrättningar medräknas icke sådan endagsförrättning, som varat högst fyra timmar; förrättning som varat mer än fyra timmar men högst tio timmar räknas som halv dag; längre förrättning räknas som hel dag. För korttids- och långtidsförrättningar uppgives utgiven traktamentsersättning och antal nätter övernattning skett. De första femton dygnen av varje långtidsförrättning uppgivas såsom korttidsförrättning. – I kontrolluppgift skall i förekommande fall särskilt anmärkas, att arbetsgivaren utöver traktamentsersättningen, haft utgifter för den anställdes bostad eller uppehälle under förrättningen.

Om skattechefen i det län där arbetsgivarens hemortskommun är belägen medger det, behöver arbetsgivaren, i stället för att lämna uppgift enligt tredje stycket om traktamentsersättning vid förrättning inom riket, endast anmärka i kontrolluppgiften att sådan ersättning utgått. Förutsättning för medgivande är att ersättning utgår enligt sådana grunder att den kan

³ Senaste lydelse 1981: 1319.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

antagas icke komma att överstiga avdragsgill ökning i levnadskostnaderna. Motsvarande medgivande kan lämnas även beträffande resekostnadsersättning för färd med allmänt kommunikationsmedel. Medgivande lämnas endast om arbetsgivaren har ett större antal anställda, som mera regelbundet företager tjänsteresor, och medgivandet bedömes vara utan olägenhet för taxeringsarbetet. Medgivande får ej lämnas fåmansföretag i fråga om uppgifter rörande företagsledaren och honom närstående personer samt delägare i företaget. Lämnat medgivande gäller tills vidare. Det kan begränsas till viss grupp av anställda. — Ansökan om medgivande göres hos länsstyrelsen senast den 31 oktober året före taxeringsåret. Talan mot beslut, varigenom ansökan om medgivande avslagits eller medgivande återkallats, föres hos riksskatteverket genom besvär som skola ha inkommit till verket inom en månad från den dag då klaganden erhöll del av beslutet. Mot riksskatteverkets beslut får talan icke föras.

Därest vid avlönings utbetalande avdrag skett för löntagares eller hans efterlevandes pensionering, skall i kontrolluppgiften upptagas bruttolön och vad som avdragits.

Av kontrolluppgift enligt 1 mom. första, andra eller sjunde punkten skall framgå om arbetsgivaren har att för utgivet belopp betala arbetsgivaravgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter. I kontrolluppgift som nu har sagts skall särskilt för sig tas upp representationsersättning och särskilt för sig annan kostnadsersättning än resekostnads- och traktamentsersättning.

I kontrolluppgift skall särskilt för sig upptagas sådant skatteavdrag, som skett för uttagande av preliminär A-skatt.

I kontrolluppgift skall särskilt för sig tas upp sådant avdrag som har gjorts för preliminär A-skatt eller enligt lagen (1982:000) om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar.

I kontrolluppgift skall anges namn och postadress samt personnummer eller organisationsnummer för såväl den uppgiftsskyldige som den uppgiften avser. Kan personnummer inte anges för den som uppgiften avser skall redovisas dennes födelsetid. Har den uppgiftsskyldige tilldelats särskilt redovisningsnummer enligt 53 § 1 mom. uppbördslagen (1953:272) skall detta anges i stället för den uppgiftsskyldiges personnummer eller organisationsnummer. I kontrolluppgift som lämnas av fåmansföretag skall anges om personen är företagsledare eller honom närstående person eller delägare i företaget.

Kontrolluppgift, som i 1 mom. tredje punkten sägs och som avser pensionsförsäkring tagen annorledes än i samband med tjänst, skall innehålla uppgift om tidigare och nuvarande ägare till försäkringen och, om möjligt, fång varigenom äganderätten övergått samt, i förekommande fall, den som erhållit förfoganderätten till försäkringen. Kontrolluppgift, som avser pensionsförsäkring tagen i samband med tjänst, skall innehålla uppgift om den som enligt tjänsteavtalet skall åtnjuta pensionsförmånen.

Kontrolluppgift enligt 1 mom. punkterna 1-3, 3 b- 3 f eller 8 skall avfattas på blankett enligt fastställt formulär. Särskild uppgiftshandling skall lämnas för varje person.

Riksskatteverket får på ansökan av uppgiftsskyldig medge undantag från bestämmelserna i tionde stycket. Mot riksskatteverkets beslut får talan ej föras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången i fråga om kontrolluppgift till ledning vid 1984 års taxering.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-04-22

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Wikström, Friggebo, Dahlgren, Åsling, Söder, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Eliasson, Gustafsson, Elmstedt, Tillander, Ahrland, Molin

Föredragande: statsrådet Wirtén

Lagrådsremiss med förslag till lag om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar

1 Inledning

De problem som förekomsten av s. k. grå arbetskraft vållar är numera allmänt omvittnade. Skatter och avgifter undandras sammantaget med betydande belopp och de seriösa företagen har inom vissa branscher stora svårigheter att hävda sig i konkurrensen med sådana som baserar sin verksamhet på att skatter och avgifter inte betalas.

Olika, mer allmänna reformer, som kan bidra till att begränsa benägenheten och möjligheterna att använda grå arbetskraft har också genomförts. Hit hör bl. a. ökade satsningar på revisioner samt en förstärkning av kontrollen över arbetsgivarnas redovisning och inbetalning av källskatt och arbetsgivaravgifter. Vidare har en möjlighet införts att ålägga en arbetsgivare betalningsskyldighet för inte innehållna skattebelopp trots att arbetstagarna inte kan identifieras.

Det har emellertid kunnat konstateras att fusket genom att undanhålla ersättningar för uppdrag av olika slag från beskattning också kräver lagstiftningsåtgärder som är utformade med direkt tanke på de situationer där den grå arbetskraften företrädesvis förekommer. Ett förslag med denna inriktning lades 1976 fram i en promemoria som hade utarbetats inom dåvarande finansdepartementet. Promemorian (DsFi 1976: 4) utmynnade i ett förslag till en lag om särskilt uppdragsgivaransvar för skatt m. m. Förslaget innehöll bestämmelser om uppgiftsskyldighet och solidarisk betalningsskyldighet för uppdragsgivarna. Den solidariska betalningsskyldigheten avsåg preliminära skatter och arbetsgivaravgifter som belöpte på löner till arbetstagare hos uppdragstagaren för arbetet hos uppdragsgivaren.

Promemorian remissbehandlades och remissinstanserna var i stort sett ense om att särskilda åtgärder behöver vidtas för att missförhållandena skall kunna motarbetas effektivt. Förslaget ansågs dock ha byggts på en alltför omfattande uppgiftsskyldighet och en för långtgående solidarisk betalningsskyldighet.

Med hänsyn till de invändningar och synpunkter i övrigt som framfördes vid remissbehandlingen har inom budgetdepartementet utarbetats en promemoria med förslag till en lag som innebär ett åliggande för uppdragsgivare i form av en kontroll- och avdragsskyldighet som svarar mot vad arbetsgivare har att iaktta enligt uppbördslagen (1953:272), UBL. Skyldigheten att i vissa fall göra avdrag på en uppdragsersättning gäller dock inte ägarna av småhus eller lägenheter. Dessa får enligt den föreslagna lagen i stället en uppgiftsskyldighet. Förslaget i denna promemoria. Den grå arbetskraften och skattekontrollen (DsB 1980: 10), har vidare i högre grad än den föregående inriktats mot den grå arbetskraft som består av enpersons företag och liknande. Sammanfattningen samt lagtexten och specialmotioneringen till denna i promemorian bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Promemorian har remissbehandlats. Förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av deras ställningstaganden till de huvudsakliga delarna av promemorians förslag bör fogas till protokollet som *bilaga 2* resp. *bilaga 3*. För remissinstansernas synpunkter på olika detaljfrågor kommer jag att redogöra i anslutning till mina egna överväganden och förslag.

Jag vill nu i det följande i första hand redovisa vilka former av grå arbetskraft som särskilt bör uppmärksammas vid lagstiftningens utformning. I anslutning härtill kommer jag också att redogöra för huvuddragen i promemorians förslag.

2 Den grå arbetskraften

Uttrycket grå arbetskraft är inte någon beteckning, som entydigt anger inom vilka ramar man håller sig när man diskuterar åtgärder för att begränsa statens förluster på grund av att ersättningar för utfört arbete undanhålls från beskattning. I promemorian erinras sålunda inledningsvis om att uttrycket grå arbetskraft från början tycks ha använts som en beteckning på arbetstagare, som genom olaga arbetsförmedling sätts in för att utföra arbete på en uppdragsgivares arbetsplats. I detta arrangemang ligger att förmedlaren, som kan vara en fysisk eller juridisk person, söker framstå och av uppdragsgivaren också behandlas som en självständig yrkesutövare med anställda. Verkligheten är dock en annan. Arbetstagarna ingår bland uppdragsgivarens övriga anställda och får tillsammans med dessa utföra olika arbeten under uppdragsgivarens eller dennes förmans personliga

ledning. Förmedlarens roll inskränker sig till att fakturera uppdragsgivaren för den ersättning som är avtalad med hänsyn till arbetstagarnas lönespråk och förmedlarens medverkan.

Det bör framhållas att arbetsförmedling i Sverige inte får bedrivas yrkesmässigt och inte i annat syfte kan utövas utan särskilt tillstånd. Som arbetsförmedling anses inte bara ett förfarande varigenom en arbetstagare mot avgift hänvisas till en uppdragsgivare för att själv avtala om arbetet och ersättningen. Arbetsförmedling blir det bl. a. också om arbetstagaren visserligen är anställd hos den som åtar sig uppdraget men det av omständigheterna framgår att det huvudsakliga syftet med anställningen är förmedling av arbete åt arbetstagaren. Huruvida ett åtagande att utföra ett uppdrag i det särskilda fallet innebär olaga arbetsförmedling eller inte saknar dock praktisk betydelse i nu förevarande sammanhang. Frågan om ett uppdragsförhållandes karaktär får nämligen oberoende härav bedömas med hänsyn till arbetstagarens ställning i förhållande till uppdragsgivaren. Om förhållandena är sådana att arbetstagaren i praktiken får anses ha samma ställning som uppdragsgivarens egen personal betraktas uppdragsgivaren som arbetsgivare och får därmed också en arbetsgivares ansvarighet i fråga om källskatt och arbetsgivaravgifter. En annan sak är att man kan konstatera att den grå arbetskraft, som skulle kunna bedömas vara engagerad genom olaga arbetsförmedling, regelmässigt är anställd hos förmedlaren dvs. den som formellt står som uppdragstagare.

Här angivna förhållande innebär att utnyttjandet av grå arbetskraft genom ett förfarande, som mer eller mindre tydligt framstår som en olaga arbetsförmedling, smälter ihop med andra fall i vilka arbetstagaren också i verkligheten intar en annan ställning gentemot uppdragsgivaren än som framgår av det avtal som träffats angående uppdraget. I promemorian pekas på de fall i vilka det mellan uppdragsgivaren och dem som skall arbeta för hans räkning sätts in en s. k. mellanman. Denne står formellt som arbetsgivare men företräder i verkligheten bara de övriga arbetstagarna när arbetsavtalet ingås och vid arbetets utförande.

Det utmärkande för dessa former av arbetsavtal är att förmedlaren eller mellanmannen inte gör något avdrag för preliminär A-skatt vid utbetalningen av arbetstagarnas ersättningar och inte heller lämnar föreskrivna kontrolluppgifter efter inkomstarets utgång. Arbetstagarna får på detta sätt möjlighet att undanhålla inkomsterna från beskattning. Förmedlaren eller mellanmannen som också underlåter att redovisa sin inkomst av verksamheten undandrar sig inkomstskatt samtidigt som varken han själv eller uppdragsgivaren redovisar de arbetsgivaravgifter som belöper på arbetstagarnas ersättningar. Till bilden hör också att förmedlaren eller mellanmannen undandrar sig sina skyldigheter i fråga om mervärdesskatt och försvarar möjligheterna till kontroll genom att inte anmäla sig för registrering enligt lagen om mervärdesskatt.

Det framhålls i promemorian att uppdragsavtal av detta slag kan vara men inte alltid är ett mellan parterna överenskommet arrangemang. Det

torde inte sällan hända att en uppdragsgivare anser sig ha goda skäl för att uppfatta den med vilken han avtalar som en självständig näringsutövare. Han tror sig t. ex. veta att uppdragstagaren inte sällan anlitas för arbeten av det slag som han själv vill ha utförda. Uppdragstagaren kan dock i själva verket ha en skattsedel på preliminär A-skatt och inte ha anmält sig som skattskyldig till mervärdeskatt. Om det dessutom visar sig att uppdragstagaren inte bedriver sin verksamhet yrkesmässigt och utför arbetet under förhållanden som motsvarar en arbetsanställning är uppdragsgivaren betalningsskyldig enligt uppbördslagen för de skattebelopp som han inte dragit av på ersättningarna.

Enligt promemorian avses med uttrycket grå arbetskraft numera inte bara sådana fall som har beskrivits här och i vilka alltså ett anställningsförhållande utåt framstår som ett uppdragsförhållande mellan två självständiga näringsutövare. Ett utnyttjande av grå arbetskraft föreligger också när personer ensamma anlitas för ett uppdrag under förhållanden som kan medföra att en tjänste- eller rörelseinkomst undanhålls för beskattning. Detta gäller enligt promemorian bl. a. personer som åtar sig uppdrag som bisyssla eller i egenskap av s. k. enmansföretagare. I promemorian ges bl. a. exempel på hur uppdragsgivaren och en sådan uppdragstagare kan ha ett gemensamt intresse av att några uppgifter inte lämnas om ersättningen.

3 Promemorians förslag

Som torde ha framgått av den förut lämnade beskrivningen inriktas promemorian på det utnyttjande av grå arbetskraft som kan förekomma när ett uppdrag lämnas antingen till någon – juridisk eller fysisk person – som har egna arbetstagare eller direkt till den person, som själv skall utföra arbetet. En sådan uppdragstagare kan exempelvis vara en entreprenör i svetsningsbranschen med ett antal anställda eller en person som åtar sig byggnadsarbete ensam eller tillsammans med några andra byggnadsarbetare.

Promemorians överväganden om åtgärder bygger vidare på att utnyttjandet av grå arbetskraft till en inte obetydlig del synes sammanhålla med i vilken utsträckning uppdragsgivaren och uppdragstagaren är tvingade att vid sin överenskommelse sinsemellan diskutera ersättningen med hänsyn till skatter och avgifter och med tanke på de följder det kan få om en redovisning för uppdraget inte lämnas i föreskriven ordning. Så som förhållandena är nu finns det ofta inte något som initierar en sådan dialog mellan parterna. Med hänsyn härtill bör enligt promemorian skapas en sådan ordning att uppdragsgivaren får starka skäl att vidta en åtgärd som ger skattemyndigheterna upplysning om uppdragsavtalet. Detta förutsätter att uppdragsgivaren vet med sig att han tar en inte obetydlig ekonomisk risk om han inte fullgör sin skyldighet.

Det förslag som läggs fram mot bakgrund av de här redovisade synpunkterna innebär att uppdragsgivaren skall kontrollera att uppdragstagaren är registrerad till mervärdeskatt innan han betalar ut ersättningen för uppdraget. Att man enligt förslaget valt mervärdeskattregistreringen för uppdragsgivarens kontroll beror på att det ansetts angeläget att rikta åtgärder mot den grå arbetskraft som utför arbeten på uppdragsgivarens arbetsplats, fastighet eller bostadsrättslägenhet och som från konkurrenssynpunkt visat sig vara särskilt besvärande för de lojala företagen. För de uppdrag som det här vanligen är fråga om föreligger registreringskyldighet enligt mervärdeskattelagen. Uppdrag av detta slag ligger ofta inom byggnads-, schaktnings-, måleri-, rörlednings-, el- och glasmästeribranscherna. När det gäller uppdrag inom industrin är det vanligen fråga om reparation, montering eller svetsning.

Kontrollen av att uppdragstagaren är registrerad till mervärdeskatt skall uppdragsgivaren göra genom att be att få se uppdragstagarens registreringsbevis eller intyg om registrering. Kan uppdragstagaren inte förete en sådan handling och inte heller på annat sätt styrka att han är registrerad, skall uppdragsgivare innehålla 50% av ersättningen och betala in beloppet till länsstyrelsen i den ordning som gäller i fråga om en arbetsgivares redovisning och inbetalning av källskatt. Beloppet skall i första hand krediteras uppdragstagaren som preliminär skatt. Avdragskyldighet föreligger dock enligt promemoriaförslaget inte om det med fog kan antas att ersättningen inte kommer att uppgå till minst 1000 kr. Om uppdragsgivaren underlåter att betala in beloppet eller att innehålla föreskrivet belopp kan lokal skattemyndighet ålägga honom betalningsskyldighet på samma sätt som när en arbetsgivare inte fullgör sin skyldighet i fråga om källskatt. De föreslagna bestämmelserna om uppdragsgivarens ansvarighet är också i övrigt utformade i huvudsaklig överensstämmelse med uppdragslagstiftningens föreskrifter angående arbetsgivarnas ansvarighet för källskatt.

I promemorian konstateras till sist att det av olika skäl finns anledning att komplettera det föreslagna systemet såvitt gäller ägarna av egnahem och lägenheter. Två tänkbara lösningar redovisas. Enligt den ena får sådan ägare en skyldighet att i självdeklarationen uppge om han låtit utföra något arbete på fastigheten eller i lägenheten. Är svaret positivt skall han också lämna uppgift om uppdragstagarens namn m. m. och ersättningens storlek. Det andra alternativet innebär att egnahemsägarna vid inkomsttaxeringen medges rätt att i viss utsträckning göra avdrag för uppdragsersättningarna. Även då är förutsättningen att uppgifter lämnas om uppdragstagaren.

4 Huvudlinjerna för en lagstiftning

4.1 Inledning

Innan jag går in på frågan efter vilka huvudlinjer en lagstiftning bör utformas, vill jag först beskriva den bakgrund som jag anser att mina överväganden bör ses mot.

Nuvarande uppbördssystem är utformat med sikte på att både arbetstagare och egna företagare under inkomståret skall betala en preliminär skatt som så nära som möjligt svarar mot den slutliga skatt som kommer att debiteras under året efter inkomståret.

I fråga om arbetstagarna gäller att arbetsgivaren skall göra avdrag för den preliminära skatten vid utbetalningen av löner. Denna skyldighet föreligger dock bara om arbetsgivaren är huvudarbetsgivare till arbetstagaren. Bestämmelserna om skatteavdrag för preliminär skatt har därför i praktiken sin främsta betydelse i fråga om arbetstagare med en fast och varaktig anställning. I fråga om sådana arbetstagare fungerar också kontrollen av källskatteredovisningen på ett i stort sett tillfredsställande sätt. Arbetsgivaren är registrerad och det kan fortlöpande kontrolleras att det varje uppbördsmånad betalas in så mycket preliminär skatt som kan beräknas belöpa på arbetstagarnas löner.

När det gäller tillfälliga anställningar blir förhållandet däremot ett annat. Några skatteavdrag görs inte och kontrollen av att ersättningarna tas upp till beskattning blir i det närmaste helt beroende av om arbetsgivaren lämnar föreskrivna kontrolluppgifter enligt taxeringslagen (1956: 623), TL eller inte. Om arbetstagaren inte redovisar sin ersättning i självdeklarationen och det inte heller finns någon kontrolluppgift kan detta fusk i bästa fall upptäckas vid en revision hos arbetsgivaren.

Det säger sig självt att det kan vara frestande för en arbetstagare, som inte får vidkännas skatteavdrag, att söka ordna det så att han relativt riskfritt kan underlåta att ta upp ersättningen i sin självdeklaration. För att detta skall bli fallet måste han bara se till att arbetsgivaren avstår från att skicka in någon kontrolluppgift och inte heller namnger honom i någon arbetsgivaruppgift.

Det är ett sådant förfarande som bl. a. ger förutsättningen för grå arbetskraft. Arbetsgivarens medverkan har arbetstagaren därvid ofta fått genom att betinga sig en ersättning som är mindre än vad arbetsgivaren skulle få betala om arbetet i stället utfördes av en seriös uppdragstagare.

Vad som har sagts nu har avseende på en uppdragsgivare och en uppdragstagare mellan vilka ett arbetsgivare–arbetstagarförhållande föreligger enligt bestämmelserna i UBL men där arbetstagaren samtidigt har någon annan som huvudarbetsgivare. Till dessa fall kan man också räkna sådana i vilka uppdragsgivaren är huvudarbetsgivare men av olika skäl bedömer uppdraget som en tillfällig anställning på vilken UBL:s bestämmelser om skatteavdrag inte är tillämpliga.

Problemen med den grå arbetskraften är emellertid inte begränsade till de ersättningar som betalas för arbete i ett arbetsgivare—arbetstagarförhållande. De föreligger i minst lika hög grad i fråga om ersättningar som betalas till någon som har åtagit sig uppdraget som rörelseidkare. I sådana fall är det dock inte fråga om ett undanhållande med hjälp av uppdragsgivarens underlåtenhet att göra skatteavdrag eller att lämna kontroll- och arbetsgivaruppgift. Någon skyldighet härtill föreligger inte för uppdragsgivaren eftersom uppdragstagaren inte utför arbetet i egenskap av arbetstagarare. Medan det i de förut nämnda fallen är fråga om undanhållande av en tjänsteinkomst gör sig uppdragstagaren i förevarande fall skyldig till vad man brukar kalla krympning av sin rörelseinkomst. I dessa fall rör det sig vidare om både fysiska och juridiska personer som uppdragstagarare. När uppdragstagaren är en fysisk person förhåller det sig inte sällan så att han utövar sin yrkesmässiga verksamhet vid sidan av en fast anställning.

I promemorian framhålls att undanhållandet av uppdragsersättningar är särskilt framträdande i uppdragsförhållanden som innebär att uppdragstagararen åtar sig att utföra ett arbete på uppdragsgivarens fastighet eller arbetsplats. Sådana uppdrag ges till uppdragstagarare inom bl. a. byggnads-, schaktnings-, måleri-, rörlednings-, el- och glasmästeribranscherna och det är då framför allt fråga om arbeten på uppdragsgivarens byggnader eller mark. Inte minst avser dessa uppdrag arbeten på egna hem och fritidshus. När det gäller uppdrag inom industrin är det ofta fråga om reparation, montering och underhåll av maskiner m. m.

Enligt promemorian bör därför övervägandena om vilka åtgärder som bör vidtas för att så långt möjligt hindra utnyttjandet av grå arbetskraft framför allt inriktas på dessa uppdragsförhållanden. För detta anses också tala att det särskilt är inom de förut nämnda branscherna som den grå arbetskraften innebär besvärande konkurrens för de seriösa företagen.

Det förslag som med hänsyn till de här redovisade förhållandena har lagts fram i promemorian bygger på att en uppdragsgivare, som uppdrar åt någon att utföra ett arbete av ifrågavarande slag på sin fastighet, lägenhet eller arbetsplats, skall förmås att kontrollera om uppdragstagararen är registrerad till mervärdeskatt eller inte. Skattskyldighet till mervärdeskatt föreligger regelmässigt i fråga om sådana uppdrag om de utförs yrkesmässigt. Kan uppdragstagararen med ett registreringsbevis eller på annat sätt visa att han är registrerad har uppdragsgivaren därmed fullgjort vad på honom ankommer i detta sammanhang. Skattemyndigheternas kontroll av uppdragstagararen förutsätts i sådana fall få ske med utgångspunkt i mervärdeskatteregistreringen. Om uppdragstagararen inte kan visa att han är registrerad blir uppdragsgivaren däremot skyldig att vidta vissa andra åtgärder. Han skall nämligen då innehålla 50% av ersättningen och betala in det innehållna beloppet till länsstyrelsen i den tid och ordning som gäller i fråga om en arbetsgivares redovisning och inbetalning av källskatt. Gör han inte detta är han betalningsskyldig för beloppet, som efter beslut av

den lokala skattemyndigheten får drivas in på samma sätt som restförd skatt.

En avdragsskyldighet kommer med andra ord enligt promemorian att föreligga för en uppdragsgivare *dels* då uppdragstagaren utför uppdraget som arbetstagare utan att uppdragsgivaren är att anse som huvudarbetsgivare, *dels* då uppdragstagaren visserligen driver rörelse men ändå inte är registrerad till mervärdeskatt. I det senare fallet är det då utan betydelse om uppdragstagaren inte heller skall vara registrerad på grund av att han inte har så stor omsättning i sin uppdragsverksamhet att redovisningsskyldighet föreligger enligt lagen om mervärdeskatt.

Problemen med den grå arbetskraften har utan tvekan blivit så stora att särskilda åtgärder nu måste vidtas. Som har nämnts förut gäller dessa problem inte bara den arbetskraft som åtar sig arbete såsom arbetstagare. De föreligger i lika hög grad i fråga om redovisningen av ersättningar som utgår till uppdragstagare som utför arbetet i sin yrkesmässiga verksamhet. Som många remissinstanser har framhållit är problemen vidare inte begränsade till de områden som lagförslaget särskilt tar sikte på. De föreligger sannolikt i mindre eller större utsträckning inom alla områden där arbeten uppdras åt annan än uppdragsgivarens egen fast anställda personal.

När man skall ta ställning till föreliggande problem kan det konstateras att grundfrågan gäller hur man kan skapa en ordning som ger taxeringsmyndigheterna information om uppdragstagarnas intäkter. Det krävs alltså ett system där uppdragsgivarna förmås att lämna uppgift om utgivna ersättningar. I huvudsak två linjer synes härvidlag vara möjliga. Enligt den ena kopplas uppgiftsskyldigheten ihop med en skyldighet att göra skatteavdrag och ett ekonomiskt ansvar för detta. Detta är den lösning som ligger till grund för vårt nuvarande källskattesystem. Enligt den andra linjen görs uppgiftslämnandet i stället till ett villkor för uppdragsgivarens rätt att få avdrag för den utgivna ersättningen vid den egna beskattningen. Det är denna princip som tillämpas vid periodiskt understöd och som från 1983 års taxering skall tillämpas också i fråga om villaräntor och ränteutgifter i inkomstslaget kapital.

I promemorian har primärt den första linjen följts. I fråga om uppdragstagare som inte är registrerade till mervärdeskatt blir uppdragsgivaren skyldig att verkställa avdrag på ersättningen och lämna uppgift om detta i princip efter samma modell som i källskattesystemet. Promemorian pekar emellertid när det gäller uppdragsgivare som är småhusägare också på möjligheten att kombinera de två linjerna. För att ge småhusägaren ett ökat incitament att följa bestämmelserna skulle denne kunna ges en viss avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för de aktuella ersättningarna. Förutsättningen skulle då vara att han uppger uppdragstagarens namn m. m. och ersättningens storlek. Enligt det andra alternativet i promemorian ges småhusägaren inte någon sådan avdragsrätt, men åläggs ändå skyldighet att lämna dessa uppgifter i självdeklarationen.

Den helt övervägande delen av remissinstanserna har anslutit sig till uppfattningen att det är efter dessa linjer som man bör söka sig fram för att så långt möjligt få bukt med det grå arbetskraftsproblemet. Remissinstanserna har också allmänt accepterat och förordat att promemorians förslag om avdragskyldighet och uppbördsansvar följs såvitt gäller sådana uppdragsgivare som rörelseidkare, kommun och landsting. Förslaget att även ägare av småhus och lägenheter skall vara skyldiga att i förekommande fall göra avdrag på en uppdragsersättning accepteras också av en stor del av remissinstanserna samtidigt som dock många avvisar eller ställer sig tveksamma till en sådan lösning och i stället förordar att man närmare utreder hur en avdragsrätt för reparationskostnader skulle kunna utformas för småhusägarna.

Vid den bedömning som skall göras nu måste också beaktas hur den som lämnar ett uppdrag kan avgöra vilken ställning uppdragstagaren kommer att inta – som arbetstagare eller som egen företagare. Detta ställningstagande är ibland långt ifrån lätt.

Om uppdragstagaren är en fysisk person måste uppdragsgivaren i dagens läge i första hand göra klart för sig om uppdragstagaren åtar sig uppdraget i egenskap av rörelseidkare. Om så är fallet är uppdragsgivaren inte skyldig att verkställa något skatteavdrag och han skall inte heller betala någon arbetsgivaravgift på uppdragstagarens ersättning.

För att så långt möjligt vara på den säkra sidan bör uppdragsgivaren först och främst be uppdragstagaren visa upp sin skattsedel. Har denne B-skattsedel kan uppdragsgivaren utgå från att han kan underlåta att göra skatteavdrag utan att löpa risk för att senare bli betalningsskyldig för uppdragstagarens skatt. Ett uppvisande av en B-skattsedel medför därmed inga garantier för att uppdragsgivaren inte vid en senare företagens kontroll kan bli bedömd som arbetsgivare och skyldig att betala arbetsgivaravgift på den utgivna ersättningen. B-skattsedel kan nämligen under vissa förutsättningar utfärdas också för den som inte driver rörelse. Det är vidare inte ovanligt att någon, som har drivit rörelse, upphör med denna och tar anställning utan att anmäla förhållandet till den lokala skattemyndigheten. Han kan på så sätt ha kvar sin B-skattsedel under förhållandevis lång tid trots att han inte åtar sig uppdrag vid sidan av sin anställning i sådan omfattning att han kan anses driva rörelse och därmed ha rätt till B-skattsedel. Härtill kommer att frågan huruvida ett arbetsgivare–arbetstagarförhållande föreligger eller inte bedöms enligt något olika grunder när det gäller å ena sidan skyldigheten att göra skatteavdrag och å andra sidan skyldigheten att betala arbetsgivaravgift.

Har den som åtar sig uppdraget en A-skattsedel ställs uppdragsgivaren inför frågan om han blir huvudarbetsgivare för uppdragstagaren eller om denne vid utförande av uppdraget bara får anses ha detta som bisyssla vid sidan av en anställning hos en annan arbetsgivare som är skyldig att göra skatteavdrag. Huruvida uppdragsgivaren skall anses vara huvudarbetsgi-

vare eller inte blir beroende av om uppdraget medför att uppdragstagaren därigenom har sin huvudsakliga arbetsanställning hos uppdragsgivaren eller sin huvudsakliga inkomst av tjänst från denne. Är så fallet skall han göra skatteavdrag. Arbetsgivaravgift är han skyldig att betala oberoende av om det är fråga om en huvudsaklig arbetsanställning eller bisyssla.

Det säger sig självt att det inte sällan kan vara svårt för en uppdragsgivare att med bestämdhet avgöra i vilket förhållande han kommer till uppdragstagaren. Försiktigheten bjuder därför varje uppdragsgivare, som skall ha ett arbete utfört av någon, som har A-skattesedel, att inte underlåta skatteavdrag utan att ha fått bekräftelse från den lokala skattemyndigheten att något avdrag inte behöver göras. Myndigheten är enligt 44 § UBL skyldig att på begäran lämna besked i denna fråga.

Det bör framhållas att en uppdragsgivare som vill undgå ansvarighet för uppdragstagarens skatt inte heller bör ingå ett uppdragsavtal med ett för honom okänt handelsbolag utan vissa undersökningar. Han bör sålunda övertyga sig om att handelsbolaget är registrerat i handelsregistret, vilka bolagsmännen är och att den som utför arbetet för handelsbolagets räkning har B-skatt. Det sistnämnda gäller i varje fall om arbetet utförs av någon som inte bara har ställning som arbetstagare hos handelsbolaget. Vid tvekan om att handelsbolaget är ett seriöst verkande företag bör också kontrolleras att det är registrerat till mervärdeskatt. En registreringskontroll bör uppdragsgivaren också göra när uppdragstagaren är ett aktiebolag. Är bolaget inte registrerat löper han risk att bli ansedd som arbetsgivare för den eller dem som utför arbetet.

En uppdragsgivare kan också ställas inför frågan om de som utför arbetet åt honom för uppdragstagarens räkning och får sin lön av denne, vid en kontroll av myndigheterna kan bedömas ha arbetat under sådana villkor och förhållanden på hans arbetsplats eller fastighet att de skall jämföras med hans egna arbetstagare och han själv alltså anses som arbetsgivare. Han står med andra ord inför risken att uppdraget bedöms som en form av arbetsförmedling. För att vara på den säkra sidan bör uppdragsgivaren självfallet också i detta fall inhämta besked av den lokala skattemyndigheten.

Enligt lagförslaget i promemorian skall uppdragsgivaren kontrollera om uppdragstagaren är registrerad till mervärdeskatt. Om så inte är fallet skall uppdragsgivaren innehålla 50% av ersättningen och betala in det innehållna beloppet till länsstyrelsen.

Denna anknytning till mervärdeskatteregistreringen medför att uppdragsgivaren inte behöver ta ställning till om uppdragstagaren utför uppdraget som en bisyssla vid sidan av en ordinarie anställning eller som rörelseidkare. Systemet avses vidare få den konsekvensen, att en uppdragsgivare som gör avdrag enligt den föreslagna lagen, regelmässigt inte skall behöva riskera att bli betalningsskyldig enligt UBL om han vid en senare kontroll trots allt skulle anses ha varit huvudarbetsgivare till upp-

dragstagaren. Betalningsskyldighet för en eventuell skillnad mellan det gjorda avdraget och ett avdrag enligt UBL, skall han nämligen bara kunna åläggas om det måste ha varit uppenbart för honom att han var huvudarbetsgivare.

Det bör framhållas att en anknytning på förslaget sätt till mervärdeskatte- och registreringen synes få betydelse också i det fall uppdragsgivaren underlåter att göra avdrag på grund av att uppdragstagaren visat sig vara registrerad till mervärdeskatt. Också i detta fall torde betalningsskyldighet enligt UBL kunna åläggas uppdragsgivaren bara om det måste ha varit uppenbart för honom att han var huvudarbetsgivare till uppdragstagaren. Registreringen till mervärdeskatt får med andra ord den verkan, att en uppdragsgivare som övertygat sig om att uppdragstagaren är registrerad, i regel inte behöver befara att bli betalningsskyldig enligt UBL.

Den helt övervägande delen av remissinstanserna har också anslutit sig till förslaget att uppdragsgivarens skyldighet att göra avdrag på ersättning- en skall anknytas till mervärdeskatte- och registreringen. Många remissinstanser ser det dock som en brist att beviset om registrering inte är tidsbegränsat. Detta anses medföra risk för missbruk av bevisen. I stället förordas att bevisen tidsbegränsas till ett år för de branscher som berörs av lagstiftningen. En remissinstans anser att detta lämpligen kan ordnas genom att de uppdragstagare, som vill kunna visa upp ett registreringsbevis, skall få ett bevis för ett år efter ansökan hos länsstyrelsens mervärdeskatteenhet. Åtskilliga remissinstanser anser att anknytningen till mervärdeskatte- och registreringen bör kunna förenklas och åstadkommas utan en användning av registreringsbevis eller särskilda intyg om registrering. Det bör enligt deras mening vara tillräckligt att uppdragstagaren styrker sin registrering genom att ange sitt registreringsnummer på fakturan. Flera remissinstanser framhåller vidare att man bör kunna få en bättre samordning med de ordinarie uppbördsbestämmelserna genom att inordna det föreslagna systemet i UBL. Härigenom skulle det också kunna ges en mer allmängiltig form.

Många remissinstanser anser å andra sidan att en anknytning till mervärdeskatte- och registreringen inte ger tillräcklig effekt och förordar att uppdragsgivarnas kontroll och avdragsskyldighet i stället binds till ett särskilt bevis, som skulle framställas med hjälp av ADB och utfärdas av den lokala skattemyndigheten. Några remissinstanser föreslår att den utökade kontroll- och avdragsskyldigheten utformas inom ramen för UBL:s nuvarande A- och B-skattesystem.

4.2 Överväganden och förslag

4.2.1 Anknytningen till mervärdeskatte- och preliminärskatte- och registreringen

Som jag har sagt förut bygger vårt skattesystem till stor del på arbetsgivarnas medverkan. Deras skyldighet att göra skatteavdrag på arbetstagar-

nas löner och att lämna skattemyndigheterna uppgifter om utgivna ersättningar och förmåner är en grundförutsättning för att inkomstredovisningen skall kunna kontrolleras och för att skatterna skall bli betalda i så nära anslutning som möjligt till inkomsternas förvärvande.

Skyldigheten att lämna uppgifter – s. k. kontrolluppgifter – om utgivna löner och ersättningar fullgörs dock inom många områden inte på ett tillfredsställande sätt. Orsakerna härtill synes vara flera och en redovisning har lämnats för dessa i promemorian. Den främsta orsaken är uppenbarligen att parterna i många uppdragsförhållanden har fördelar att vinna med att någon kontrolluppgift inte lämnas. Den som uppbär ersättningen får möjlighet att undanhålla denna från beskattning och kan därigenom erbjuda uppdragsgivaren ett reducerat pris för sina tjänster. Genom att någon kontrolluppgift inte lämnas öppnas också möjlighet för uppdragsgivaren att undgå arbetsgivaravgift.

I promemorian framhålls också att påföljderna för underlåtet att lämna föreskrivna uppgifter inte är särskilt kännbara och att en underlåtenhet sällan påtalas.

Utnyttjandet av grå arbetskraft torde också sammanhånga med uppborðslagstiftningens utformning. Skyldigheten att göra skattavdrag och den ekonomiska ansvarighet som följer om detta åliggande inte fullgörs är knutna till ersättningar som hänför sig till en arbetstagares huvudsakliga arbetsanställning eller annars utgör hans huvudsakliga inkomst av tjänst. För den som lämnar ett uppdrag kan det många gånger vara svårt att avgöra om den som skall utföra arbetet gör detta i en yrkesmässigt driven verksamhet eller som en bisyssla vid sidan av en huvudanställning. Det kan också innebära problem att med bestämdhet avgöra om det är fråga om en huvudsaklig arbetsanställning eller en bisyssla. Som framhålls i promemorian kan dessa oklarheter bidra till att en uppdragsgivare och uppdragstagare försöker se och behandla sitt avtalsförhållande på det sätt som ger dem de största möjligheterna att undgå skatter och avgifter.

Enligt promemorieförslaget undanröjs dessa gränsdragningsproblem för uppdragsgivaren eller minskas de betydligt genom att hans ansvarighet för uppdragstagarens skatt m. m. knyts till en kontroll av om uppdragstagaren är registrerad till mervärdeskatt eller inte. Om uppdragstagaren inte är registrerad skall uppdragsgivaren innehålla 50% av ersättningen oberoende av om uppdragstagarens ersättning i det särskilda fallet vid inkomsttaxeringen skall anses utgöra inkomst av rörelse eller tjänst. Fullgör uppdragsgivaren sin avdragskyldighet kan han också regelmässigt räkna med att inte bli betalningsskyldig för det eventuellt högre avdrag som skulle gjorts enligt UBL.

Jag kan också för egen del ansluta mig till grundtanken i promemorieförslaget, att utnyttjandet av grå arbetskraft bör försvåras genom att uppdragsgivarna får en utvidgad kontrollskyldighet inom de uppdragsområden som redovisas i promemorian. Jag delar lika så uppfattningen att denna

skyldighet skall anknytas till en registrering, som blir avgörande för om uppdragsgivaren skall vidta viss ytterligare åtgärd eller inte.

Som jag har antytt förut medför en ordning, som innebär att en registrering blir avgörande för en avdragsskyldighet att gränsen mellan rörelseinkomst och tjänsteinkomst blir utan betydelse vid tillämpningen. Också skillnaden mellan bisyssla och huvudsaklig anställning mister i allt väsentligt sin betydelse. Enligt UBL har dessa gränsdragningar däremot avgörande betydelse i fråga om en arbetsgivares/uppdragsgivares ansvarighet. Om det föreslagna systemet i stället inordnas i UBL måste denna gränsdragning utjämnas i viss mån, nämligen i fråga om de uppdragsersättningar som det nya systemet skall avse.

Förslaget att uppdragsgivarnas kontroll- och avdragsskyldighet skall knytas till mervärdesskatteregistreringen har som jag nämnt förut mottagits positivt av den helt övervägande delen av remissinstanserna. När det gäller det sätt på vilket uppdragsgivaren skall kontrollera uppdragstagarens registrering går meningarna däremot i sär. Många remissinstanser ansluter sig till förslaget att kontrollen bör ske genom att uppdragstagaren visar upp sitt registreringsbevis, men anser att detta bör utfärdas att gälla för ett år i taget. Enligt en remissinstans bör ett sådant tidsbegränsat bevis bara utfärdas efter ansökan hos länsstyrelsens mervärdesskatteenhet. Åtskilliga remissinstanser anser å andra sidan att kontrollen bör kunna ske på ett enklare sätt och föreslår att uppdragsgivarna skall få utgå från att uppdragstagaren är registrerad om denne har angett sitt registreringsnummer på fakturan.

Jag ser det också för egen del som önskvärt att uppdragsgivarnas kontrollskyldighet kan fullgöras på ett så enkelt sätt som möjligt. Om man stannar för att anknyta det föreslagna systemet till mervärdesskatteregistreringen bör man även enligt min mening kunna nöja sig med en kontroll som bygger på en skyldighet för uppdragstagaren att ange sitt registreringsnummer till mervärdesskatt på fakturan. Fråga är emellertid i vilken utsträckning denna kontroll i förekommande fall bör utmynna i en skyldighet att innehålla en del av ersättningen eller en skyldighet att lämna uppgift till skattemyndigheterna i viss ordning. Härom får jag anföra följande.

En stor del av remissinstanserna ställer sig tveksamma till eller avstyrker promemorians förslag att också ägare av småhus och bostadslägenheter skall vara skyldiga att göra avdrag på ersättningen. Vad som härvid framhålls är framför allt att det finns risk för att efterlevnaden blir dålig och svår att kontrollera.

Jag har stor förståelse för remissinstansernas tveksamhet på denna punkt och anser att det också finns anledning befara att en skyldighet för småhus- och lägenhetsägare att innehålla och redovisa skatt skulle medföra avsevärda praktiska problem. Jag tänker härvid bl. a på det nya systemet för kreditering av preliminär skatt och vad som med hänsyn till detta krävs av arbetsgivarna i fråga om korrekt uppgiftslämnande enligt TL. Det

står å andra sidan klart att utnyttjandet av grå arbetskraft har blivit ett problem inte minst när det gäller arbeten av olika slag på småhus och lägenheter. Om man inte accepterar promemorians förslag om en avdragskyldighet måste man därför enligt min mening söka finna en annan lösning som kommer åt problemet inom detta område.

Som jag redan har nämnt har många remissinstanser här önskat en närmare utredning av ett system där småhusägarnas uppgiftslämnande knyts till någon form av avdragsrätt vid inkomsttaxeringen, men utan promemorians skyldighet att göra skatteavdrag. Ett sådant system med avdragsrätt för faktiska kostnader i fråga om småhus som f. n. schablon-taxeras innebär emellertid enligt min mening en ändring med så omfattande konsekvenser att förslag härom måste övervägas i ett större perspektiv. Som jag angett i annat sammanhang tidigare finns det också flera andra svåra avvägningsfrågor med anknytning till bostadsbeskattningen som behöver utredas. Starka skäl talar för att dessa olika frågor bör övervägas i ett sammanhang eftersom ändringar på en punkt får återverkningar på flera andra håll. Jag avser därför att inom kort och efter samråd med chefen för bostadsdepartementet återkomma till dessa utredningsfrågor.

Under tiden måste emellertid en mindre ingripande lösning finnas. Jag vill redan här förutskicka att jag ser möjlighet till en sådan lösning genom att kombinera den uppgiftsskyldighet som uppdragsgivaren enligt det ena alternativet i promemorian skall ha med en viss solidarisk betalningsskyldighet. Till denna fråga återkommer jag strax.

Det är naturligtvis i och för sig möjligt att i övrigt följa promemorians förslag i fråga om avdragskyldigheten och sålunda låta denna skyldighet föreligga när uppdragsgivaren är rörelseidkare, lantbrukare, kommun eller myndighet och ersättning utges till en uppdragstagare som inte är registrerad till mervärdeskatt. En lösning av detta slag förordas också av åtskilliga remissinstanser. För egen del vill jag emellertid redovisa följande synpunkter.

Som jag har nämnt tidigare medför en anknytning till mervärdeskatte-registreringen att denna registrering får en direkt betydelse vid tillämpningen av bestämmelserna i UBL om en arbetsgivares betalningsskyldighet för arbetstagares skatt. Enligt UBL är denna skyldighet beroende av vilken skattsedel – A- eller B-skattsedel – som utfärdats för uppdragstagaren, om den utgivna ersättningen utgjort inkomst av rörelse eller tjänst för uppdragstagaren och – i sistnämnda fall – om fråga varit om en huvudsaklig arbetsanställning eller inte. Anknytningen till mervärdeskatten innebär att betalningsskyldighet för arbetstagares skatt m. m. kan åläggas en uppdragsgivare även om uppdragstagaren har B-skattsedel. Registreringen till mervärdeskatt kan också få den verkan i vissa fall att en arbetsgivare, som ådragit sig betalningsskyldighet enligt UBL:s bestämmelser, kan undgå denna skyldighet. UBL:s bestämmelser sätts vidare ur spel på det sättet att uppdragsgivarens betalningsskyldighet för en arbetstagares skatt i vissa

fall kan bli mindre än som följer vid en tillämpning av UBL. Till detta kommer att man enligt promemorians förslag låter mervärdeskatteregistreringen vara avgörande också när det är fråga om fysiska personer, som åtar sig ett uppdrag som en bisyssla och inte är och inte heller skall vara registrerade till mervärdeskatt.

De svårigheter som dessa sammanstötande regler vållar undviker man om mervärdeskatteregistreringen får vara avgörande bara när det är fråga om en uppdragstagare som enligt UBL:s bestämmelser alltid skall påföras preliminär B-skatt eller enligt 53 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928:370), KL, inte skall taxeras för inkomst och därför inte betalar någon preliminär skatt. De uppdragstagare som det här gäller är juridiska personer och, i nu förevarande sammanhang, framför allt aktiebolag och handelsbolag. I fråga om de uppdragstagare, som är fysiska personer, skulle kontrollen i stället avse registreringen i uppbördssystemet och uppdragsgivarens avdragskyldighet alltså göras beroende av om uppdragstagaren är påförd B-skatt eller inte.

En sådan modifiering av promemorieförslaget skulle komma att nära ansluta till en lösning, som antytts i några remissyttranden.

Flera remissinstanser har sålunda uttalat att det borde gå att inordna det föreslagna systemet i UBL och att därigenom få en god samordning med det ordinarie uppbördssystemet. Jag har också för egen del funnit att syftet med promemorieförslaget med fördel bör kunna uppnås genom att den föreslagna ordningen i den del som den gäller uppdragstagare som är fysiska personer samordnas med uppbördsförandets registreringssystem för A- och B-skattsedlar. En sådan samordning har bl. a. den fördelen att bestämmelserna, om så är önskvärt, kan göras tillämpliga också på uppdragsområden som inte faller in under mervärdeskattelagstiftningen. Den öppnar vidare möjlighet att effektivisera källskattesystemet. Detta kan ske genom att UBL:s bestämmelser jämkas så att en A-skattsedel under vissa angivna förutsättningar får utfärdas för en uppdragstagare utan hinder av att hans ersättningar kan anses hänförliga till inkomst av rörelse. Jag kommer att redovisa synpunkter på denna fråga i det följande.

En samordning med UBL:s bestämmelser innebär bl. a. att uppdragsgivaren skall kontrollera – i stället för uppdragstagarens registrering till mervärdeskatt – om uppdragstagaren har påförts B-skatt eller A-skatt. Som har framgått av vad jag sagt förut måste en uppdragsgivare redan i dagens läge göra denna kontroll om han vill vara säker om att undgå risken att bli betalningsskyldig för uppdragstagarens skatt. En sådan samordning innebär också att uppdragsgivaren skall vara skyldig att göra avdrag om uppdragstagaren inte visar att han har B-skatt och att han blir betalningsskyldig för det skattebelopp som han underlåter att innehålla. Denna betalningsskyldighet skall vidare inträda oberoende av om uppdragstagarens ersättning skall taxeras som inkomst av rörelse eller som inkomst av tjänst.

Anknytningen till A- och B-skattesebelsregistreringen skall med andra ord, när uppdragstagaren är en fysisk person, på samma sätt som den i promemorian föreslagna anknytningen till mervärdeskatteregistreringen, medföra att uppdragsgivaren inte behöver ta ställning till om uppdragstagaren driver rörelse eller åtar sig uppdraget som arbetstagare.

Genom att samordna den föreslagna lagens bestämmelser också med UBL:s A- och B-skattesebelsystem kommer den i promemorian föreslagna kontroll- och avdragsskyldigheten att inriktas på fysiska personer, som åtar sig uppdrag som enmansföretagare eller som arbetstagare vid sidan av en fast anställning. När ett uppdrag lämnas till en sådan person måste uppdragsgivaren för att vara på den säkra sidan alltid kontrollera vilket slag av preliminärskatt som uppdragstagaren har. Är uppdragstagaren en juridisk person blir förhållandet ett annat. För en uppdragsgivare kan ett avtal med ett aktiebolag eller handelsbolag som visar sig vara registrerat till mervärdeskatt liksom f. n. medföra betalningsskyldighet bara i de fall, då arbete enligt avtalet utförts av arbetstagare, som får anses ha förmedlats av bolaget och för vilka uppdragsgivaren kan bedömas vara arbetsgivare.

Jag föreslår med hänvisning till vad jag har anfört nu att den i promemorian redovisade kontroll- och avdragsskyldigheten anknyts till A- och B-skattesebelsystemet i fråga om uppdragstagare som är fysiska personer.

4.2.2 Småhus- och lägenhetsägarna

Jag vill härmed återkomma till vad jag har antytt nyss om en speciallösning för småhus- och lägenhetsägarna.

Som jag har sagt förut bör småhus- och lägenhetsägarna inte åläggas någon skyldighet att göra avdrag på en uppdragsersättning. De bör i stället lämna vissa uppgifter i självdeklarationen. En småhus- eller lägenhetsägare, som har uppdragit åt någon – det må vara en fysisk eller juridisk person – att utföra ett arbete på fastigheten eller lägenheten, bör sålunda vara skyldig att i självdeklarationen lämna uppgift om uppdragstagaren och den utbetalade ersättningen. Om han inte betalat ut någon ersättning för uppdrag av det slag som den av mig föreslagna lagen avser bör han i stället avge en försäkran om detta i självdeklarationen. Denna uppgiftsskyldighet bör vidare vara förenad med en ekonomisk ansvarighet som innebär att småhus- eller lägenhetsägaren – om han lämnar oriktiga uppgifter eller osann försäkran – i viss utsträckning blir betalningsskyldig för uppdragstagarens eventuella skatteskulder. Jag kommer att lämna en närmare redovisning också för denna del av mitt förslag i avsnittet om bestämmelserna i den föreslagna lagen.

4.2.3 Särskilt om anknytningen till UBL

I promemorian behandlas några frågor som sammanhänger med att bestämmelser om avdragsskyldighet enligt förslaget införs i en särskild lag vid sidan av UBL:s föreskrifter om avdrags- och betalningsskyldighet för

arbetsgivarna. Hur jag anser att dess frågor bör lösas redovisar jag i avsnittet om bestämmelserna i den föreslagna lagen. Vad jag skall behandla nu gäller mitt förslag att en uppdragsgivare skall vara betalningsskyldig om han underlåter att göra avdrag för en uppdragstagare som är fysisk person och som inte har visat att han har B-skatt.

Preliminär A-skatt skall enligt 3 § 2 mom. UBL betalas av skattskyldig som har inkomst av tjänst. Om den skattskyldige också har annan inkomst eller är skattskyldig för garantibelopp för fastighet eller för förmögenhet får den lokala skattemyndigheten föreskriva att preliminär A-skatt skall betalas även för denna inkomst, för garantibeloppet eller för förmögenheten. Har den skattskyldige inkomst både av tjänst och rörelse och uppgår inkomsten av rörelse till högst 1/4 av den sammanlagda uppskattade inkomsten, bör den skattskyldige enligt anvisningarna till 3 § i regel betala preliminär A-skatt. I annat fall bör han påföras B-skatt.

Som har nämnts förut kan det ibland vara svårt att med bestämdhet avgöra om en skattskyldigs inkomster bör hänföras till inkomst av tjänst eller rörelse. I förarbetena till anvisningarna så som de senast kompletterats (prop. 1974: 159, SkU 57, rskr 360) har vidare framhållits att det förekommer att skattskyldiga begär att få övergå från A-skatt till B-skatt med hänvisning till att de driver rörelse, medan omständigheterna i verkligheten ofta är sådana, att den skattskyldige kan anses anställd. Med hänsyn härtill föreskrivs i anvisningarna, att preliminär A-skatt skall utgå även om den skattskyldige uppger sig driva rörelse, men det av utredning i ärendet framgår att hans verksamhet bedrivs under sådana förhållanden som motsvarar arbetsanställning. Gränsen mellan A-skatt och B-skatt har också mjukats upp genom ett annat uttalande i anvisningarna. Det sägs sålunda att omständigheterna kan vara sådana, att B-skatt visserligen framstår som den naturliga skatteformen, men att preliminär A-skatt ändå bör betalas, exempelvis därför att den skattskyldige vid upprepade tillfällen tidigare år har underlåtit att i vederbörlig ordning betala den debiterade B-skatten.

Om en arbetsgivare/uppdragsgivare inte gör skatteavdrag, har det för bedömningen av hans betalningsskyldighet, enligt UBL inte i och för sig någon avgörande betydelse om arbetstagaren/uppdragstagaren har A-skattesedel. Förutsättningen för att betalningsskyldighet skall kunna åläggas är nämligen att ersättningen har utgjort lön för mottagaren. Så är inte fallet om det visar sig att uppdraget har utförts i en av uppdragstagaren bedriven rörelse.

Enligt den lag som föreslås nu blir förhållandet ett annat. Enligt denna görs uppdragsgivarens betalningsskyldighet direkt beroende av om uppdragstagaren har tilldelats A-skattesedel eller visar att han är påförd B-skatt.

När det nu gäller att söka skapa en bättre skatte- och avgiftskontroll, är det enligt min mening nödvändigt att i den föreslagna lagen ge preliminär-

skatteregistreringen den här angivna effekten. En sådan ordning behövs i första hand med tanke på uppdragstagare som åtar sig att utföra arbete vid sidan av en fast anställning eller har en uppdragsverksamhet som han själv bedömer ha så ringa omfattning att skattskyldighet till mervärdeskatt inte föreligger. En direkt bindning till uppdragstagarens faktiska preliminära skatt behövs också för att skapa en avdragsskyldighet, som uppdragsgivaren måste iaktta även om han inte anser sig kunna bedöma om arbetet utförs som en bisyssla eller skall anses utgöra uppdragstagarens huvudsakliga anställning.

Anvisningarna för utfärdande av skattsedlar skall ses mot bakgrund av att det ibland kan vara svårt för den lokala skattemyndigheten att med bestämdhet avgöra om den skattskyldiges inkomster under det kommande året skall taxeras som inkomst av tjänst eller rörelse. I sådana fall kan den lokala skattemyndigheten utfärda A-skattesedel. Det rör sig då regelmässigt om uppdragstagare som enligt myndighetens bedömning kommer att utföra sitt arbete under sådana förhållanden, att han bör ses som en arbetstagare och mycket väl kan betala sin preliminära skatt genom skatteavdrag. Det säger sig självt att en uppdragstagare, som anser sig ha rätt till B-skattesedel, ber den lokala skattemyndigheten ändra sitt beslut eller besvärar sig hos länsstyrelsen för att få frågan prövad.

Enligt min mening kan de här angivna förhållandena inte bedömas kräva att man med tanke på den föreslagna lagen ger snävare gränser för myndigheternas möjligheter att utfärda A-skattesedlar. Tvärtom finns det skäl som talar för en utvidgning. Det finns sålunda grupper av uppdragstagare som strikt bedömda enligt KL:s bestämmelser får anses driva rörelse men som i praktiken arbetar under samma förhållanden som en arbetstagare och skulle kunna betala en preliminär A-skatt, som beräknades enligt grunder som angetts av den lokala skattemyndigheten. En sådan ordning skulle utan tvekan vara ett effektivt sätt att förhindra att dessa uppdragstagare drar på sig skatteskulder, som blir så stora, att de i praktiken inte kan betalas. Som jag har sagt förut öppnar anknytningen i den föreslagna lagen till A- och B-skatteregistreringen möjligheter att utvidga källskattesystemet på detta sätt. Jag är emellertid inte beredd att nu gå så långt. Man bör enligt min mening först vinna en viss erfarenhet av den nu föreslagna lagens tillämpning.

Jag vill i detta sammanhang avslutningsvis framhålla följande.

Som framgått av vad jag har sagt förut är det från både beskattnings- och uppördssynpunkt av största betydelse att man så långt möjligt tar tillvara den medverkan som arbetsgivarna och uppdragsgivarna kan lämna. Detta förutsätter bl. a. att myndigheten före en registrering skaffar sig sådan information om den skattskyldiges inkomst- och arbetsförhållanden att det tillförlitligt kan bedömas vilken skattsedel som bör utfärdas — A-skattesedel eller B-skattesedel. Till denna information hör bl. a. upplysning om hur det i övrigt förhåller sig med den skattskyldiges registrering. Har han

uppgett sig driva rörelse, som medför skattskyldighet till mervärdeskatt, måste kontrolleras att han finns upptagen i länsstyrelsens mervärdeskat-tereregister och, om han har anställda, att han är registrerad för redovisning av källskatt och arbetsgivaravgifter. Det är ofta först genom sådana kontroller, som man får den samlade bild som behövs för att bedöma vilket slags skattsedel som bör utfärdas. Man får därmed också en samordning som är av värde inte bara med tanke på uppördssystemet utan även med hänsyn till kontrollen av mervärdeskatten och arbetsgivaravgifterna. De här nämnda åtgärderna är dock inte tillräckliga. Det måste bl. a. också fortlöpande kontrolleras hur skattskyldiga med B-skatt sköter sina inbetalningar och vid eventuellt upprepade betalningsförsummelser undersökas om den skattskyldige verkligen driver rörelse och är berättigad till B-skattsedel.

4.2.4 Sammanfattning

En lag i syfte att begränsa användningen av grå arbetskraft skall enligt de huvudlinjer som jag har redovisat i det föregående gälla uppdrag som utgör skattepliktig tjänst enligt lagen (1968:430) om mervärdeskatt, ML, och avser arbeten på fastighet eller byggnad. Den skall också vara tillämplig i fråga om vissa mervärdeskattepliktiga uppdrag som en rörelseidkare lämnar i sin verksamhet och låter utföra på sin arbetsplats.

Uppdragsgivaren skall kontrollera att uppdragstagaren enligt uppgift på fakturan är registrerad i viss ordning. Om uppdragstagaren är en fysisk person skall uppdragsgivaren sålunda kontrollera om denne har A- eller B-skattsedel. Är uppdragstagaren en juridisk person skall uppdragsgivarens kontroll i stället avse uppdragstagarens registrering till mervärdeskatt. Om uppdragstagaren inte har angett att han har B-skatt resp. är registrerad till mervärdeskatt skall uppdragsgivaren vara skyldig att innehålla viss del av ersättningen för inbetalning till länsstyrelsen.

Dessa bestämmelser om kontroll- och avdragsskyldighet skall dock inte gälla den som låter utföra ett arbete i sin bostadslägenhet som han innehar på grund av hyresavtal eller tjänsteavtal. Inte heller småhus- och lägenhetsägarna skall ha några sådana skyldigheter. De skall i stället lämna uppgift i självdeklarationen om vilka uppdragstagare som utfört arbete på fastigheten eller lägenheten och hur stora ersättningar som har betalats ut. Har någon ersättning inte betalats under beskattningsåret skall en försäkran avges om detta. Om uppgift eller försäkran är oriktig blir småhus- eller lägenhetsägaren i viss utsträckning betalningsskyldig för uppdragstagarens ev. skatteskulder.

5 Författningsregleringen

5.1 Inledande bestämmelser

5.1.1 1 §

Den föreslagna lagen bör enligt min mening inledas med en kort redovisning för vilka skyldigheter som åläggs enligt lagen i fråga om vissa uppdrag. I enlighet med några remissinstansers förslag bör härvid också uttryckligen anges att skyldigheterna avser uppdrag åt såväl fysiska som juridiska personer.

Lagens bestämmelser är tillämpliga på den som ger ett uppdrag av det slag som beskrivs i lagens 4 §. I promemorians lagförslag (3 §) har denne getts beteckningen uppdragsgivare. En motsvarande beteckning har föreslagits också för den som gentemot uppdragsgivaren åtar sig att utföra uppdraget. Denne har benämnts uppdragstagare. Innebörden av dessa beteckningar är emellertid enligt min mening så pass klar att de inte behöver definieras. Några sådana definitioner återfinns därför inte i mitt lagförslag.

I anslutning till detta kan framhållas att en uppdragsgivares avdragsskyldighet enligt lagen är knuten till en kontroll av skattsedels- eller mervärdesskatteregistreringen för uppdragstagaren. Om denne i sin tur uppdrar åt någon annan att utföra arbetet har uppdragsgivaren sålunda inte någon kontroll- eller avdragsskyldighet i fråga om uppdragstagaren i detta uppdragsförhållande. Den skall i stället fullgöras av hans egen uppdragstagare, som ju enligt innebörden av begreppet uppdragsgivare kommer att ha ställning också som en sådan.

5.1.2 2 § (samt 39 § 1 mom. UBL)

Lagens bestämmelser om en uppdragsgivares skyldighet att göra avdrag för preliminär skatt skall med ett undantag tillämpas oberoende av om den som åtar sig uppdraget är rörelseidkare eller enligt UBL:s eller sociallagstiftningens bestämmelser får anses utföra arbetet som arbetstagare hos den som lämnat uppdraget. Undantaget gäller de fall då uppdragsgivaren är huvudarbetsgivare åt arbetstagaren och alltså enligt UBL i princip skyldig att göra skatteavdrag på ersättningen. I sådana fall skall det inte föreligga någon skyldighet att göra avdrag enligt den nu föreslagna lagen utan UBL:s bestämmelser skall i stället gälla.

I promemorians lagförslag (5 §) har bestämmelsen om denna tillämpning tagits in som ett undantag från föreskriften om avdragsskyldighet. Jag anser emellertid att man vinner i klarhet och överskådlighet genom att i stället redan i en inledande paragraf slå fast att lagens bestämmelser om avdrag inte är tillämpliga om uppdragsgivaren såsom huvudarbetsgivare är skyldig att göra skatteavdrag på ersättningen enligt 39 § 1 mom. första stycket UBL. Såsom RSV har framhållit bör vidare för tydlighetens skull

denna paragraf i UBL förses med en erinran om den skyldighet att göra avdrag som föreligger enligt den föreslagna lagen när uppdragsgivaren inte är huvudarbetsgivare.

Jag anser mig redan i detta sammanhang böra ta upp en fråga som behandlats i promemorian och som gäller förhållandet mellan den föreslagna lagen och UBL.

Den föreslagna lagens bestämmelser om avdragsskyldighet skall inte tillämpas, om den som åtar sig uppdraget, har sin huvudsakliga inkomst av tjänst hos uppdragsgivaren och denne alltså enligt UBL är att anse som huvudarbetsgivare. I sådant fall är det UBL:s bestämmelser som är tillämpliga. Som har framhållits i promemorian är det emellertid inte alltid möjligt för den som får ett arbete utfört åt sig att med bestämdhet avgöra om arbetet är en bisyssla eller om han själv med hänsyn till olika omständigheter får anses vara huvudarbetsgivare enligt UBL. Omständigheterna kan i ett uppdragsförhållande vidare vara sådana att den som utför arbetet får anses stå i uppdragsgivarens tjänst även om parterna grundat sin överenskommelse på att så inte är fallet. Ett uppdragsförhållande, i vilket parterna anger sig vara uppdragsgivare och uppdragstagare, kan sålunda i verkligheten innebära en förmedling av arbetskraft. De som gör arbetet är då anställda hos uppdragstagaren men utför arbetet hos uppdragsgivaren under sådana förhållanden och villkor, att det är denne som är den verkliga arbetsgivaren. Uppdragsavtalet kan vara en mellan uppdragsgivaren och uppdragstagaren överenskommen konstruktion för att dölja det verkliga förhållandet. Det kan också ha ingåtts utan att uppdragsgivaren har gjort klart för sig att han kommer att stå som huvudarbetsgivare för den arbetskraft som utför arbetet.

Enligt vad som sägs i promemorian bör en uppdragsgivare, som gjort avdrag enligt den föreslagna lagen men rätteligen borde gjort skatteavdrag enligt UBL åläggas betalningsskyldighet för en eventuell mellanskillnad bara om det måste ha varit uppenbart för honom att han var huvudarbetsgivare. Det bör enligt promemorian vidare kunna förutsättas att en sådan tillämpning kan iaktas med stöd av ansvarighetsbestämmelserna i 75 § första stycket UBL.

Jag finner det också för egen del rimligt att den som gjort ett avdrag enligt den föreslagna lagen regelmässigt inte skall behöva befara att bli betalningsskyldig enligt UBL. På motsvarande sätt bör regelmässigt inte heller den som gjort avdrag enligt UBL behöva befara att senare bli ålagd betalningsskyldighet enligt den föreslagna lagen. Betalningsskyldighet för en eventuell mellanskillnad bör bara komma i fråga om det måste ha varit uppenbart för uppdragsgivaren vilken lag han rätteligen bort tillämpa. Den ansvarighetsbestämmelse i 75 § första stycket UBL som enligt promemorian bör kunna ge stöd för en sådan tillämpning när avdrag har gjorts enligt den föreslagna lagen har en motsvarighet i denna lag, nämligen i 14 §. Jag anser mig därför kunna utgå från att uppdragsgivarnas ansvarighet enligt

de båda lagarna – när avdrag har gjorts enligt en av dem – skall kunna avvägas på det sätt som jag har sagt nu utan någon uttrycklig bestämmelse.

Som någon remissinstans har påpekat synes det tveksamt om en regel, som innebär att uppdragsgivaren åläggs betalningsskyldighet bara om det måste ha varit uppenbart för honom att han var huvudarbetsgivare, skall kunna gälla fullt ut också när uppdragsgivaren inte gjort avdrag enligt UBL och inte heller enligt den föreslagna lagen på grund av att uppdragstagaren visat sig vara registrerad till mervärdeskatt eller ha B-skatt och utfört arbetet med hjälp av "egna" arbetstagare.

Om man också i dessa fall kunde göra uppdragsgivaren betalningsskyldig enligt UBL bara om det måste ha varit uppenbart för honom att han var huvudarbetsgivare, skulle möjligheterna att utkräva betalningsskyldighet i samband med förmedling av arbetskraft sannolikt bli mycket små. En sådan konsekvens kan man enligt min mening inte acceptera.

Ansvarighetsbestämmelsen i 75 § första stycket UBL innebär att en arbetsgivare ådrar sig betalningsskyldighet om han utan skäl原因 underlåter att göra skatteavdrag. Enligt den tillämpning som jag har förordat tidigare skall dock en arbetsgivare, som gjort avdrag enligt den föreslagna lagen eller underlåtit att göra avdrag på grund av att uppdragstagaren visat att han skall betala B-skatt, regelmässigt inte kunna göras betalningsskyldig enligt UBL. En sådan tillämpning bör i enlighet med vad jag har sagt nyss inte gälla när det visar sig att uppdragsgivaren använt sig av förmedlad arbetskraft och alltså i verkligheten har varit arbetsgivare. I sådana fall bör frågan om uppdragsgivarens/arbetsgivarens betalningsskyldighet enligt UBL med andra ord prövas på samma sätt som hittills och alltså med utgångspunkt i den innebörd som ansvarighetsbestämmelsen nu ges när det visar sig att det har varit fråga om förmedlad arbetskraft.

I promemorian har också berörts förhållandet mellan den föreslagna lagen och bestämmelserna om arbetsgivaravgifter. Det uttalas sålunda att en uppdragsgivare regelmässigt inte borde behöva befara att i efterhand bli bedömd som arbetsgivare om uppdragstagaren kunnat styrka sin registrering till mervärdeskatt för den verksamhet som uppdraget avsåg. Hur en sådan ordning skulle kunna åstadkommas har dock inte övervägts närmare. I promemorian har endast framhållits att förutsättningen torde vara att man inför en bestämmelse i lagen (1959: 552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen (1981: 691) om socialavgifter. AVGL, som gör det möjligt att undanta ersättningen från uppdragsgivarens avgiftsunderlag om uppdragstagaren kunnat visa att han är registrerad till mervärdeskatt.

Riksförsäkringsverket (RFV) har med anledning av detta uttalande bl. a. framhållit att registreringen till mervärdeskatt i stort sett är utan intresse när det gäller att bedöma om en person enligt sociallagstiftningen är att anse som arbetstagare eller uppdragstagare. Avgörande är i stället sådana omständigheter som arbetets art, under vilka förhållanden det har utförts, sättet och grunderna för bestämmandet av ersättning, om den part som

utför arbetet härigenom ådrar sig något ekonomiskt ansvar samt parternas ekonomiska och sociala situation. Enligt verkets mening finns det därför inte förutsättningar för att i AVGL införa en bestämmelse av det slag som har angetts i promemorian.

I denna fråga får jag för egen del anföra följande.

Den av mig föreslagna lösningen innebär att en uppdragsgivare åt en fysisk person på samma sätt som hittills kan försäkra sig om att inte bli ansvarig för uppdragstagarens skatt bara genom att kontrollera att uppdragstagaren skall betala B-skatt. Den omständigheten att uppdragstagaren har B-skattesedel blir däremot lika litet som f. n. någon garanti för att denne inte utför sitt uppdrag som arbetstagare. En B-skattesedel kan nämligen utfärdas till andra än rörelseidkare, t. ex. till den, som har betydande inkomster vid sidan av sin huvudsakliga inkomst av tjänst. Det förekommer vidare att någon exempelvis driver jordbruk och därför tilldelats B-skattesedel, men vid sidan härav åtar sig uppdrag som innebär anställning som arbetstagare. Exempel finns också på uppdragstagare, som tilldelats B-skattesedel i egenskap av uppgivna rörelseidkare, men som aldrig startat någon rörelse eller övergått till att åta sig uppdrag som arbetstagare.

Man får mot denna bakgrund enligt min mening acceptera att B-skatten inte i samband med den nu föreslagna reformen kan ges en funktion som skulle innebära att en uppdragsgivare befriades från avgiftsskyldighet om uppdragstagaren har B-skatt. Det är emellertid önskvärt att det uppnås en bättre överensstämmelse mellan reglerna på skatteområdet och avgiftsområdet såvitt avser gränsdragningen mellan begreppen arbetstagare, uppdragstagare och rörelseidkare. Det skulle nämligen vara till stor fördel om skatterna och avgifterna beräknades på samma underlag och skyldigheten att göra skatteavdrag och betala arbetsgivaravgifter bands till ett och samma arbetstagare-/arbetsgivarebegrepp eller till ett och samma lönebegrepp. Med en sådan ordning skulle det öppnas goda förutsättningar för att också utforma skattsedelsystemet så att arbetsgivarnas avdrags- och avgiftsskyldighet gjordes direkt beroende av vilken typ av skattsedel arbetsgivaren/uppdragstagaren har.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att gränsdragningen mellan begreppen arbetstagare, uppdragstagare och rörelseidkare inom avgiftsområdet har behandlats i socialförsäkringsutskottets betänkande SfU 1980/81:28 (s. 12–13) och berörs i direktiven för socialavgiftsutredningen (S 1981:04). Denna utrednings arbete syftar till en samordning till de lokala skattemyndigheterna av uppbörderna och kontrollen av arbetsgivarnas redovisning och inbetalning av källskatter och arbetsgivaravgifter och till en samordning av regelsystemen.

Jag har i frågan om en samordning mellan dessa regler på skatte- och avgiftsområdena samrått med chefen för socialdepartementet.

5.1.3 3 §

Denna paragraf motsvarar 4 § i promemorians lagförslag med bara den skillnaden att också TL har tagits med bland de uppräknade lagarna.

5.2 Uppdragen

5.2.1 4 §

5.2.1.1 Anknytningen till ML

I promemorieförslaget (1 §) har uppdragsgivarens skyldighet att under vissa förutsättningar innehålla en del av uppdragsersättningen knutits till vissa särskilt angivna uppdrag. Dessa uppdrag, som motsvaras av skattepliktiga tjänster enligt ML, har i promemorian delats upp i fyra punkter. I punkterna 1–3 har sådana uppdrag förts samman som avser arbeten på fastighet medan i punkt 4 har angetts vilka arbeten som berörs av avdragskyldigheten om de utförs på uppdrag av en rörelseidkare och utgör ett led i dennes rörelse.

Denna uppdelning och beskrivning av uppdragen i punkterna 1–4 behålls i mitt förslag. Vissa jämkningar och tillägg föreslås dock. Jag skall först behandla en viss utvidgning av uppdragsområdet.

Promemorians förslag bygger på att lagen skall gälla i fråga om uppdrag för vilka skattskyldighet till mervärdeskatt regelmässigt föreligger om uppdragstagaren utför dem i sin yrkesmässiga verksamhet. Det är inom denna ram och i syfte att begränsa lagstiftningen till de områden där den grå arbetskraften har visat sig vara särskilt besvärande för de seriösa företagarna som de olika uppdragen har valts ut. Som flera remissinstanser har påpekat förekommer ett utnyttjande av grå arbetskraft också inom branscher som inte tillhandahåller mervärdeskattepliktiga tjänster. Som exempel nämns städning och viss konsultverksamhet.

De grunder som den föreslagna lagstiftningen bygger på innebär att den blir tillämplig bara när uppdraget innefattar en tjänst som är skattepliktig enligt ML. Vill man göra den tillämplig också på vissa inte skattepliktiga tjänster i den mån som de utförs av juridiska personer förutsätts att man för sådana tjänster inför något slag av registrering som kan anknytas till bestämmelserna om avdragsskyldighet m. m. på samma sätt som registreringen till mervärdeskatt. Jag ansluter mig emellertid till de remissinstanser som uttalat att man i varje fall till en början bör nöja sig med en anknytning till mervärdeskatten. Jag vill däremot göra ett tillägg av en skattepliktig tjänst, som inte har någon motsvarighet i promemorians förslag.

I 10 § 6 ML anges som skattepliktig tjänst "transport som ej utgör personbefordran eller förmedling av sådan transport". Att denna tjänst inte alls har tagits med i promemorians förslag torde sammanhålla med att i promemorian uppställts ett generellt krav på att det skall vara fråga om ett uppdrag som utförs på uppdragsgivarens arbetsplats. Ett sådant krav kan

inte upprätthållas när det gäller transporttjänster. Som framgår av det följande föreslår jag en uppmjukning i detta avseende och något hinder mot att också ta med transporttjänst föreligger inte. Flera remissinstanser har vidare framhållit att det finns skäl att låta lagen omfatta transporter. Svenska åkeriförbundet erinrar härvid om att förekommande osund konkurrens består både av "svartåkare" som saknar trafikillstånd och inte heller låtit registrera sig till mervärdeskatt och av personer som visserligen har trafikillstånd men saknar registrering till mervärdeskatt. Förbundet anser att lagen i varje fall bör gälla transportuppdrag inom företagssektorn.

Jag anser också för egen del att uppdragsområdet bör utvidgas så att lagen blir tillämplig när godstransport utförs på uppdrag av rörelseidkare eller när ett sådant uppdrag annars ges i och för en verksamhet som uppdragsgivaren är bokföringsskyldig för. Jag föreslår denna lösning. Bestämmelsen har tagits in som punkt 5 i 4 §.

Jag övergår härmed till promemorians förslag till bestämmelse om arbetsplats.

5.2.1.2 Uppdragsgivarens arbetsplats

För att lagen skall vara tillämplig i fråga om de uppräknade uppdragen förutsätts enligt promemorian att uppdraget utförs på uppdragsgivarens arbetsplats. Denna förutsättning har uppställts med hänsyn till att syftet med lagstiftningen är att nå uppdragstagare, som åtar sig arbete på uppdragsgivarens fastighet eller hos en näringsidkare i dennes verksamhet. Vad angår själva begreppet arbetsplats skall detta enligt promemorian uppfattas bokstavigt och alltså vara mark- eller skogsområde, varvsområde, byggnad, verkstad, fabrik, lägenhet, kontor, butik osv. När ett arbete utförs i flera led genom entreprenad blir vidare uppdragsgivarens arbetsplats – t. ex. en byggherres markområde – också huvudentreprenörens arbetsplats i förhållande till hans entreprenör. Enligt promemorian följer med detta att uppdragsgivaren inte behöver vara ägare till arbetsplatsen. Det är tillräckligt att uppdraget grundas på att han har en förfoganderätt till arbetsplatsen, som ger honom möjlighet att låta annan utföra arbetet på den.

Flera remissinstanser har uttalat att uttrycket "uppdragsgivarens arbetsplats" kan vara vilseledande och medföra missförstånd och därför bör förtydligas. Riksskatteverket (RSV) erinrar därvid om att avsikten med paragrafens utformning bl. a. är att uppdrag på uppdragsgivarens villa skall omfattas av lagen. Enligt RSV:s mening är det knappast adekvat att i ett sådant fall tala om arbete på uppdragsgivarens "arbetsplats". RSV föreslår i stället formuleringen "på arbetsgivarens arbetsplats eller annan plats hos honom". En liknande synpunkt framförs av Byggherreföreningen. Denna föreslår att uttrycket ändras till "på en av uppdragsgivaren tillhandahållen arbetsplats" eller "på arbetsplats som upplåts av uppdragsgivaren".

Frågan hur bestämmelsen om arbetsplats bör formuleras tas upp av Svenska försäkringsbolags riksförbund med särskild tanke på försäkringsbolagens skaderegleringsverksamhet. Det förekommer att försäkringsbolagen som service åt försäkringstagarna åtar sig att stå som beställare av olika reparationsarbeten i skadefall. Förbundet anser att det av lagtexten inte klart kan utläsas om t. ex. en skadad villa, som repareras enligt ett försäkringsbolags uppdrag, skall anses vara bolagets "arbetsplats".

För egen del får jag anföra följande.

Enligt promemorians förslag skall lagens bestämmelser gälla bara om uppdraget utförs på "uppdragsgivarens arbetsplats". Med en sådan arbetsplats förstås enligt promemorian som redan nämnts i första hand uppdragsgivarens fastighet eller, om uppdragsgivaren är rörelseidkare, dennes varvs- eller industriområde eller verkstadslokaler. Uppdragsgivaren behöver dock inte vara ägare av arbetsplatsen. Det är tillräckligt att han har en sådan förfoganderätt till arbetsplatsen, att han kan låta någon annan utföra ett arbete på den åt sig. Med anledning av vad Svenska försäkringsbolags riksförbund har uttalat kan framhållas att promemorians förslag därmed också bör innebära att en skadad villa, som repareras på uppdrag av ett försäkringsbolag, är att anse som försäkringsbolagets arbetsplats.

Den utformning av bestämmelsen om arbetsplats som föreslagits i promemorian syftar särskilt till att för lagens tillämpning utskilja uppdrag som en uppdragsgivare låter utföra på sin egen fasta arbetsplats, t. ex. på sitt varvs- eller industriområde eller i sina verkstadslokaler. Bestämmelsen har med andra ord sin egentliga betydelse i fråga om de uppdrag som avses i punkt 4 i 4 §. När det gäller uppdragen enligt punkterna 1-3, dvs. arbeten på fastighet, synes bestämmelsen däremot inte ha någon praktisk betydelse. Dessa uppdrag avser arbeten som har en direkt fysisk anknytning till mark, växtlighet eller byggnad och det ligger i sakens natur att den som uppdrar ett sådant arbete regelmässigt har sådan förfoganderätt till marken m. m. som har angetts i promemorian. Jag anser att lagen därför kan göras tillämplig på uppdragen enligt punkterna 1-3 utan något i lagstiftningen infört krav på att det skall vara fråga om uppdragsgivarens arbetsplats. Med denna ändring undanröjs bl. a. den tveksamhet som Svenska försäkringsbolags riksförbund uttalat med tanke på försäkringsbolagens skaderegleringsverksamhet. Om ett försäkringsbolag låter utföra reparationer på en skadad villa blir bolaget skyldigt att iaktta lagens bestämmelser redan och enbart av det skälet att bolagets uppdrag avser reparation av byggnad enligt punkt 3. Jag föreslår i enlighet med vad jag har sagt nu att en bestämmelse om arbetsplats bara ges i fråga om uppdragen enligt punkt 4.

Om man begränsar en bestämmelse om arbetsplats till uppdrag enligt punkt 4 torde det i promemorian använda uttrycket "uppdragsgivarens arbetsplats" inte kunna medföra några tolkningsproblem.

5.2.1.3 Sambandet med uppdragsgivarens rörelse, m.m.

När det gäller punkt 4 i 4 § finns det också en fråga att behandla som gäller promemorians förslag att uppdraget skall utgöra ett led i uppdragsgivarens rörelse.

Med denna bestämmelse avses enligt promemorian att klargöra att det arbete som utförs enligt uppdraget skall ingå i uppdragsgivarens verksamhet och vara en del av denna. Om en industriidkares maskiner behöver repareras eller rengöras är detta sålunda enligt promemorian ett uppdrag som faller under lagen. Rengöring av kontors- eller verkstadslokaler sägs däremot falla utanför.

Några remissinstanser anser att bestämmelsen bör göras mera entydig. *Bokföringsnämnden* framhåller sålunda att avsikten synes vara att fånga in uppdrag som är direkt hänförliga till verksamhetens ändamål, medan uppdrag av mer indirekt slag inte skulle omfattas. Enligt nämndens bedömning skulle bokföringsskyldiga uppdragsgivare kunna få problem med en sådan gränsdragning. Som exempel framhåller nämnden att ett uppdrag som en textilindustri lämnar för reparation av en vävstol som används i produktionen torde falla under lagen. Mer osäker anser nämnden bedömningen bli om reparationen avser en vävstol som bara används av en utvecklingsavdelning inom företaget i arbetet med nya material. *Kammarrätten i Göteborg* efterlyser också en mera klargörande avgränsning av vad som utgör ett led i uppdragsgivarens rörelse. *Kammarrätten* pekar härvid på promemorians synsätt, enligt vilket reparation eller rengöring av maskiner faller under lagen men inte rengöring av kontors- eller verkstadslokaler. För *kammarrätten* förefaller detta synsätt tveksamt.

Innebörden av förevarande bestämmelse bör enligt min mening vara att i princip varje uppdrag av det slag som anges i punkt 4 faller under lagen om det avser uppdragsgivarens verksamhet och utförs på hans arbetsplats. Ett uppdrag att t. ex. reparera en vävstol i en utvecklingsavdelning bör sålunda också falla under lagen.

Jag anser mot denna bakgrund att det finns skäl att ge bl. a. bestämmelsen i punkt 4 en något annan utformning än som har föreslagits i promemorian. Jag föreslår i enlighet med vad jag har sagt nyss att promemorians formulering "utgör ett led i uppdragsgivarens rörelse" ersätts med "avser uppdragsgivarens rörelse". Med tanke på att det är önskvärt att få en entydig bestämning av de uppdrag som lagen skall avse, vill jag också föreslå en annan jämkning av bestämmelserna. Om detta får jag anföra följande.

De uppdragsarbeten som anges i 4 § motsvaras av skattepliktiga tjänster enligt 10 § ML. Enligt promemorians förslag (3 §) skall vidare de uttryck som används i den föreslagna lagen och som förekommer i ML ha samma innebörd som i ML. Detta innebär att exempelvis ett uppdrag att utföra en rengöring bara faller under lagen om den är att anse som en skattepliktig tjänst enligt ML. Om rengöringen innebär städning av bostad eller annan

lokal är tjänsten inte skattepliktig. Detsamma gäller vid rengöring av möbler och annan lös egendom i samband med sådan städning.

Parterna i ett uppdragsförhållande torde mycket sällan få anledning att ta ställning till om ett uppdrag enligt 4 § innefattar en skattepliktig tjänst enligt 10 § ML eller inte. Det kommer i praktiken att regelmässigt vara tillräckligt med ett konstaterande huruvida det arbete som utförs enligt uppdraget är eller inte är sådant som anges i 4 § 1–5. I vanliga fall behöver inte ens en sådan bedömning göras eftersom den enligt mitt förslag får praktisk betydelse för uppdragsgivaren bara om uppdragstagarens faktura saknar de uppgifter som krävs för att avdrag skall kunna underlåtas och uppdraget avser arbete som inte regelmässigt ingår i uppdragsgivarens verksamhet. Till detta kommer att lagens bestämmelser om avdragsskyldighet enligt vad jag föreslår i det följande inte skall gälla uppdrag i fråga om småhus eller lägenheter. Det blir därför i stort sett bara uppdragsgivare som har erfarenhet av ML som kan få anledning att ta ställning i denna fråga. Det kan dock tänkas förekomma fall då frågan kommer på sin spets och får avgörande betydelse vid en prövning av uppdragsgivarens betalningsskyldighet vid underlåtenhet att innehålla en del av ersättningen. Innebörden av bestämmelserna står vidare uppenbarligen inte helt klar med den utformning som har föreslagits i promemorian. Paragrafen bör därför enligt min mening förtydligas så att det redan av ingressen framgår att det arbete som uppdras skall utgöra en tjänst som är skattepliktig enligt 10 § ML. Jag föreslår denna ändring.

5.3 Avdragsskyldighet m. m.

5.3.1 5 §

5.3.1.1 Anknytningen till UBL och ML

I promemorians lagförslag har bestämmelserna om uppdragsgivarens skyldighet att göra avdrag och undantagen från denna skyldighet tagits in i två paragrafer, 2 och 5 §§. Man får emellertid enligt min mening en bättre överskådlighet genom att redovisa samtliga undantag i den paragraf som innehåller föreskrifter om uppdragsgivarens avdragsskyldighet, dvs. i 5 § av mitt lagförslag. Innan jag kommenterar bestämmelserna i dessa delar skall jag först redovisa hur kontroll- och avdragsskyldigheten enligt min mening bör anknytas till UBL och ML.

Uppdragsgivarens kontroll- och avdragsskyldighet har i promemorians förslag knutits till mervärdeskatten på så sätt att uppdragsgivaren är skyldig att innehålla en del av ersättningen om uppdragstagaren inte visar sig vara registrerad enligt ML för den verksamhet som uppdraget avser. Sin registrering skall uppdragstagaren kunna styrka genom ett av länsstyrelsen utfärdat bevis eller intyg. Företes inte någon sådan handling måste uppdragsgivaren innehålla viss del av ersättningen om han vill undgå risken att bli betalningsskyldig för ett belopp motsvarande vad som bort innehållas.

Som framgått av vad jag har sagt tidigare har jag anslutit mig till grundprincipen i promemorians förslag, att uppdragsgivarnas kontroll bör anknytas till den registrering av skattskyldiga som finns i uppbördssystemen. Detta är en förutsättning för att förfarandet skall kunna utformas på ett för alla parter så enkelt och lättillämpligt sätt som möjligt. Jag har emellertid kommit till uppfattningen att man vid valet av en sådan anknytning som huvudgrund för uppdragsgivarnas kontroll- och avdragsskyldighet bör ha registreringssystemet för preliminär A-skatt och B-skatt enligt UBL. Registreringen till mervärdeskatt skall enligt mitt förslag bli avgörande bara då uppdragstagaren är en juridisk person. En anknytning till mervärdeskat-terregistreringen är i sådant fall nödvändig eftersom en juridisk person antingen, såsom ett aktiebolag, alltid har B-skatt eller, såsom ett handelsbolag, inte taxeras för inkomst och därför inte registreras för betalning av preliminär skatt.

Remissinstanserna har haft att ta ställning bara till en ordning med anknytning till mervärdeskatteregistreringen. Jag anser det därför lämpligt att i första hand redovisa vad som enligt min mening bör gälla i den del som förfarandet grundas på denna registrering.

Många remissinstanser har synpunkter på hur anknytningen till mervärdeskatten bör ordnas. Flera anser att uppdragsgivaren i stället för ett bevis eller intyg bör kunna godta, att uppdragstagaren på fakturan anger det registreringsnummer som han har tilldelats för redovisningen av mervärdeskatt. En sådan ordning anses underlätta kontrollen för uppdragsgivaren. Några remissinstanser framhåller att det i praktiken kan vara svårt för en uppdragsgivare att konstatera om en registrering avser den bransch som uppdraget gäller. Uppdragsgivaren bör därför vara skyldig att kontrollera bara om uppdragstagaren är registrerad till mervärdeskatt eller inte. Det finns också remissinstanser som pekar på att det kan vara problem med att nuvarande registreringsbevis inte är tidsbegränsade. Sålunda framhålls att det finns risk för att bevisen kommer att användas sedan avregistrering skett eller registreringen blivit inaktuell på grund av att den registrerade fått ändrade inkomstförhållanden. Det bör därför enligt dessa remissinstansers mening övervägas att göra bevisen tidsbegränsade för de branscher som faller under lagen. Ett annat förslag är att uppdragstagare som vill undvika avdrag på ersättningarna får vända sig till länsstyrelsen med begäran om ett registreringsintyg. Antalet företag som kan komma i fråga för ett sådant intyg är enligt förslagsställarens uppfattning relativt begränsat och förfarandet skulle därför inte behöva medföra särskilt stort merarbete för företagen och myndigheterna.

För egen del får jag anföra följande.

En anknytning till mervärdeskatten bör självfallet ordnas så att den medför så litet besvär som möjligt för uppdragsgivare och uppdragstagare. En ordning som innebär att uppdragstagaren får visa upp sitt registreringsbevis eller ett av länsstyrelsen särskilt utfärdat intyg skulle säkerligen i

flertalet fall komma att fungera på ett för alla parter tillfredsställande sätt, i all synnerhet om uppdragsgivarens kontroll fick avse bara själva registreringen och alltså inte också uppdragstagarens branschtillhörighet. En sådan anknytning till mervärdeskatten skulle dock ibland fungera mindre väl. Jag tänker härvid särskilt på de uppdragsförhållanden, där uppdraget ges och utförs på ett håll medan ersättningen utanordnas från uppdragsgivarens huvudkontor på ett helt annat håll. I dessa fall skulle det vara mycket enklare för parterna om uppdragsgivaren kunde bedöma frågan om sin avdragsskyldighet enbart på grundval av uppgifter på uppdragstagarens faktura.

Enligt det förslag som lagts fram av flera remissinstanser – *byggnadsstyrelsen, SAF, Sveriges industriförbund, Lantbrukarnas riksförbund* och *Svenska byggnadsentreprenörföreningen* – bör uppdragsgivaren kunna godta att uppdragstagaren har angett sitt registreringsnummer till mervärdeskatt på fakturan. Jag anser att frågan om anknytningen till mervärdeskatten löses på det enklaste och smidigaste sättet i huvudsaklig överensstämmelse med detta förslag.

Såsom lagen föreslås bli konstruerad är det väsentliga huruvida uppdraget avser en för uppdragstagaren enligt ML skattepliktig tjänst eller inte.

Uppdragsgivarens avdragsskyldighet bör därför enligt min mening inte knytas bara till uppdragstagarens uppgift om registreringen. Den bör också knytas till dennes skyldighet enligt 16 § ML att på fakturan ange vederlaget och skattens belopp. En skyldighet för uppdragsgivaren att innehålla viss del av uppdragsersättningen bör i överensstämmelse härmed utformas så att avdrag får underlåtas bara om fakturan innehåller uppgift om vederlaget, skattens belopp och det nummer som uppdragstagaren är registrerad under enligt ML. Det ligger enligt min mening i sakens natur att uppdragstagaren också skall ha angett sitt namn på fakturan. Skyldighet härtill föreligger f. ö. enligt anvisningarna till 16 § ML.

Jag vill framhålla att den föreslagna utformningen medför att uppdragsgivaren inte behöver bedöma för vilken bransch uppdragstagaren är registrerad. Som vissa remissinstanser har påpekat skulle ett sådant ställningstagande i praktiken kunna vara svårt för uppdragsgivaren.

Om uppdragstagaren är en fysisk person skall uppdragsgivaren i enlighet med mitt förslag i stället kontrollera om uppdragstagaren skall betala preliminär A-skatt eller B-skatt. Det är önskvärt att också denna kontroll förenklas så långt möjligt och alltså får ske i huvudsaklig överensstämmelse med vad som skall gälla i fråga om uppdragsgivarens kontroll av en juridisk persons registrering till mervärdeskatt. Detta innebär att uppdragsgivaren också då uppdragstagaren är en fysisk person bör kunna nöja sig med en kontroll av att fakturan innehåller de uppgifter som i detta fall krävs för att han inte skall vara skyldig att innehålla en del av ersättningen. Fråga är då vilka uppgifter som bör finnas på fakturan för att avdragsskyldighet inte skall föreligga.

Många uppdragstagare kommer naturligtvis också i dessa fall att vara skattskyldiga till mervärdeskatt och utfärda fakturor i enlighet med vad som krävs för att avdrag skall kunna underlätas då uppdragstagaren är en juridisk person. Anknytningen till preliminärskatteregistreringen har emellertid valts bl. a. med tanke på alla de uppdragstagare som åtar sig arbeten vid sidan av sin huvudsakliga tjänst och inte är skattskyldiga till eller redovisningsskyldiga för mervärdeskatt. När det gäller uppdrag till fysiska personer bör därför kravet på fakturans innehåll i nu förevarande lagstiftning begränsas till vad som behövs för identifiering och bedömning av skyldigheten att göra avdrag. För att uppdragsgivaren skall kunna underlätta avdrag bör i enlighet härmed krävas att på fakturan anges uppdragstagarens namn och personnummer, ersättningsens storlek samt uppgift om att uppdragstagaren är skyldig att betala preliminär B-skatt. Att uppdragsgivaren utan risk för att bli betalningsskyldig kan godta en faktura som fyller kraven i fråga om en faktura från en mervärdeskattepliktig juridisk person, om fakturan kompletterats med uppgift om uppdragstagarens skyldighet att betala B-skatt, torde inte behöva anges särskilt i lagen.

Några sådana skäl som föranlett att registreringsbevisen för mervärdeskatt inte skall kunna beaktas vid uppdragsgivarnas kontroll föreligger inte i fråga om preliminärskattsedlarna. B-skattsedlarna är tidsbegränsade och en uppdragsgivare som får en sådan sedel uppvisad för sig kan med stor säkerhet lita på att uppdragstagaren skall betala B-skatt. Om en uttrycklig bestämmelse infördes om att en B-skattsedel får godtas som bevis torde denna dock behöva kompletteras med föreskrift om att en skattsedel för ett visst år får godtas också under en viss tid av det följande året. Skattsedlarna på preliminär B-skatt skall nämligen enligt 36 § UBL översändas till de skattskyldiga senast den 25 februari under inkomståret.

Man får emellertid enligt min bedömning med tanke på myndigheternas möjligheter att kontrollera bestämmelsernas efterlevnad en bättre och säkrare ordning, om uppdragsgivarna också när det gäller fysiska personer kan helt utesluta risk för betalningsskyldighet bara genom att försäkra sig om att en faktura för uppdraget innehåller föreskrivna uppgifter. En sådan ordning bör f. ö. vara till stor fördel också för uppdragsgivarna, eftersom de därmed alltid har grund för att begära en faktura som kan bevaras som bevis.

Jag föreslår att uppdragsgivarnas kontroll- och avdragsskyldighet i 5 § anknyts till B-skattesystemet och mervärdeskatteregistreringen på det sätt som jag har redovisat här.

5.3.1.2 Vissa undantag från avdragsskyldigheten

Enligt promemorians förslag (2 §) skall någon avdragsskyldighet inte föreligga i fråga om de uppdrag som anges i punkterna 1–3 om ett sådant uppdrag avser uppdragsgivarens bostad och denna har upplåtits till uppdragsgivaren genom hyresavtal eller tjänsteavtal. Den skall inte heller gälla

i fråga om uppdrag som ges till staten eller kommun. Med kommun bör här förstås borgerlig primärkommun, landstingskommun och kyrklig kommun. Dessa undantag görs också i mitt lagförslag (5 § 2 och 3). Med den utformning som jag anser att lagstiftningen i övrigt bör ha följer emellertid att ett par ytterligare undantag bör göras. Jag bortser härvid från undantagen i punkterna 4 och 5 i 5 § som sammanhänger med anknytningen till UBL:s och ML:s registreringssystem och som jag har redogjort för nyss.

I promemorian uttalades att det inte borde möta några betänkligheter att låta lagen gälla i fråga om sådana ägare eller brukare av fastigheter som är juridiska personer eller fysiska personer som bedriver rörelse eller jordbruk. Det bedömdes däremot som något tveksamt om lagen också borde omfatta ägare av en- och tvåfamiljsfastighet eller av bostadsrätts- eller andelsrättslägenhet. För en tillämpning av lagen på dessa ägare ansågs bl. a. tala att de – och då framför allt egnahems- och fritidshusägarna – tillhör de uppdragsgivare som mycket ofta kommer i kontakt med den grå arbetskraften. Mot en sådan tillämpning framfördes å andra sidan att de uppdragsgivare som det här är fråga om i regel inte har någon erfarenhet som arbetsgivare av nuvarande uppbördssystem och därmed inte heller har samma förutsättning som övriga uppdragsgivare för en tillämpning av den föreslagna lagen. Efter ingående överväganden bedömdes det dock vara möjligt att också innefatta dessa ägare i lagstiftningen. Härvid pekades bl. a. på att det enligt förslaget finns möjlighet att helt befria en uppdragsgivare från betalningsskyldighet om hans underlåtenhet att följa bestämmelserna kan antas bottna i hans ålder, sjukdom, bristande erfarenhet m. m.

Det helt övervägande antalet av de remissinstanser som har yttrat sig i denna fråga anser att man inte bör ålägga ägare av småhus och lägenheter en sådan kontroll- och avdragsskyldighet som har föreslagits i promemorian. Jag delar denna uppfattning. Den föreslagna ordningen ställer på uppdragsgivarna i stort sett samma krav som de bestämmelser som gäller för arbetsgivarna i fråga om skatteavdrag och redovisning enligt UBL och TL. Betydelsen av att bestämmelserna följs är mycket stor, inte minst med tanke på det redovisnings- och krediteringssystem som gäller numera. För att ett avdraget belopp skall kunna krediteras uppdragstagaren på rätt sätt krävs bl. a. att uppdragsgivaren anger beloppet på en kontrolluppgift, som skall lämnas senast den 31 januari året efter det då avdraget gjordes. Jag är i varje fall inte nu beredd att föreslå en ordning som skulle innebära att detta system också skulle omfatta alla småhus- och lägenhetsägare. Dessa bör i stället åläggas viss uppgiftsskyldighet. Undantaget för småhusägarna bör dock bara gälla i fråga om sådan ägare/uppdragsgivare som är fysisk person eller dödsbo. Om ägaren/uppdragsgivaren är aktiebolag eller annan juridisk person bör bestämmelserna om kontroll- och avdragsskyldighet kunna gälla fullt ut. Jag föreslår i enlighet härmed att undantag görs – förutom för hyreslägenheter - för en- och tvåfamiljsfastigheter som innehas

av fysisk person eller dödsbo samt bostadslägenheter som uppdragsgivaren förfogar över som medlem i bostadsförening eller som delägare i bostadsaktiebolag. De nu behandlade undantagen finns intagna i punkterna 1–3. Till undantaget i punkt 6 återkommer jag strax.

5.3.1.3 Avdragets storlek m. m.

Promemorians förslag innebär att uppdragsgivaren i förekommande fall skall innehålla 50% av den ersättning som han betalar för uppdraget om denna uppgår till minst 1 000 kr. Får uppdragstagaren sin ersättning i form av delbetalning som inte uppgår till 1 000 kr. skall någon del av denna inte innehållas om det med fog kan antas att den sammanlagda ersättningen för uppdraget inte kommer att uppgå till detta belopp.

Den procentsats som uppdragsgivaren skall göra avdrag efter har allmänt accepterats av remissinstanserna och jag anser också för egen del att ett avdrag efter 50% framstår som lämpligt avvägt. Flera remissinstanser har däremot vissa erinringar som gäller den föreslagna beloppsgränsen på 1 000 kr.

Länsstyrelsen i Jönköpings län framhåller att lagen inte hindrar att man delar upp ett uppdrag som består i skilda arbetsmoment i flera uppdrag för vilka ersättningen inte uppgår till 1 000 kr.

SHIO-Familjeföretagen uttalar att en gränsdragning efter 1 000 kr. kan ge intryck av att den illegala yrkesverksamheten legitimeras då det gäller uppdrag som underskrider gränsen. Med tanke på att uppdragsgivaren i många fall själv skaffar det material som behövs för arbetet medför beloppsgränsen vidare att arbeten av storleksordningen 15–20 timmar går fria. Effekten blir att flertalet reparationsuppdrag inom bl. a. rör-, el- och glasmästeribranschen kommer att gå fria från det föreslagna kontrollsystemet. Samma synpunkter framförs av *Målaremästarnas riksförening*. *Lantbrukarnas riksförbund* påpekar att gränsbeloppet enligt promemorian avvägts bl. a. för att inte sällan hastigt påkomna arbeten skall kunna utföras utan att lagen behöver tillämpas. Med den utformning förslaget har enligt promemorian borde dock beloppet vara minst 2 000 kr. Om kontrollen i stället knyts till fakturan och skyldighet att på denna ange registreringsnumret kan ett gränsbelopp på 1 000 kr. däremot godtas. Behovet av ett sådant belopp blir då inte så uttalat, eftersom hastigt påkomna uppdrag av nödtvång torde få lämnas till etablerade företag.

För egen del får jag anföra följande.

Praktiska skäl talar för att en beloppsgräns sätts för avdragsskyldigheten. Den avvägning som har gjorts i promemorian skall emellertid också ses mot bakgrund av den lösning som i övrigt har föreslagits i promemorian. Jag tänker härvid på att uppdragsgivaren enligt promemorians förslag skall kontrollera uppdragstagarens registrering genom att få ett registreringsbevis eller intyg företett för sig. Med ett sådant förfarande finns det skäl att sätta beloppsgränsen relativt högt. Som jag har nämnt har en

remissinstans från denna synpunkt ansett sig böra förorda en beloppsgräns på minst 2 000 kr. Förhållandet blir däremot ett annat om man, som jag har föreslagit, knyter uppdragsgivarens kontroll till uppgifterna på fakturan. Beloppsgränsen bör då kunna sänkas i förhållande till promemorians förslag och i stället bestämmas till 500 kr. Jag föreslår denna beloppsgräns.

Det har vidare uttalats farhågor för att ett uppdrag som består i skilda arbetsmoment skall delas upp i flera uppdrag för vilka ersättningen faller under beloppsgränsen. Det kan naturligtvis inte uteslutas att parterna ibland försöker utnyttja ett sådant förfarande. En möjlighet att helt förhindra detta skulle exempelvis vara att utvidga bestämmelsen så att avdrag bara får underlåtas om det med fog kan antas att ersättningen för uppdraget och annat uppdrag som skall utföras inom en viss angiven tid inte kommer att uppgå till beloppsgränsen. Om man sänker gränobeloppet kan jag dock inte se att det finns något större behov av en sådan bestämmelse. Jag föreslår därför att promemorians förslag godtas med endast den justeringen att gränobeloppet bestäms till 500 kr.

Avdraget med 50% skall enligt promemorians förslag göras vid varje utbetalning på grund av uppdraget. Avdrag skall med andra ord göras på vad uppdragsgivaren kontant skall betala ut till uppdragstagaren och detta oberoende av om utbetalningen avser ersättning för själva arbetet eller täcker också uppdragstagarens kostnader för exempelvis material.

Bokföringsnämnden har i sitt remissyttrande uttalat att det skulle kunna uppkomma tillämpningssvårigheter om lagen också omfattade uppdragstagarens faktiska utlägg. Nämnden föreslår därför att undantag görs för dessa.

Enligt min bedömning kommer de ersättningar som betalas ut och på vilka det blir aktuellt att tillämpa lagen att i helt övervägande antal fall bara avse ersättning för arbetad tid. Som några remissinstanser har framhållit är det vanligt att uppdragsgivaren själv införskaffar det material som kan behövas för arbetet. Det synes å andra sidan inte behöva följa några olägenheter med att undanta kostnad för material och dylikt som behövs för arbetets utförande och som uppdragstagaren tillhandahållit. Med hänsyn härtill föreslår jag att 5 § kompletteras med bestämmelse om detta.

5.3.2 6 §

5.3.2.1 Jämkning av avdraget

I promemorian har framhållits att en uppdragstagare, som får vidkännas avdrag enligt den föreslagna lagen, enligt UBL har möjlighet att begära jämkning av sin preliminära skatt och på så sätt kan kompensera sig om avdraget eller avdragen skulle medföra att den preliminära skatten blir för stor i förhållande till den slutliga skatten. Jag anser emellertid att det i fråga om de uppdragstagare som är fysiska personer finns anledning att gå ett steg längre och öppna möjlighet för den lokala skattemyndigheten att nedsätta avdraget helt eller delvis om uppdragstagaren kan göra sannolikt

eller det annars framstår som troligt för den lokala skattemyndigheten att den preliminära skatten ändå kommer att motsvara den slutliga skatten. Bestämmelse med denna innebörd har därför tagits in i förevarande paragraf. Den har dock utformats så att den också kan tillämpas på en juridisk person som skall taxeras för inkomst.

5.3.3 7 § (samt 37 § TL)

5.3.3.1 Inbetalning och redovisning av innehållna belopp

Denna paragraf motsvarar 6 § i promemorians lagförslag.

En uppdragsgivare som har gjort avdrag enligt bestämmelserna i 5 § skall redovisa och betala in beloppet i den ordning som gäller enligt UBL i fråga om arbetsgivares redovisning och inbetalning av källskatt. I paragrafen hänvisas i enlighet härmed till bestämmelserna i 24 § 2 mom., 52–55 och 83 §§ UBL samt 58 § samma lag.

Också krediteringen på uppdragstagaren av ett innehållt belopp skall grundas på ett underlag som överensstämmer med vad som gäller i fråga om krediteringsförfarandet för källskatt. Enligt promemorians förslag förses 37 § 1 mom. taxeringslagen (1956:623), TL, i enlighet härmed med ett tillägg om att kontrolluppgift skall lämnas också när ett avdrag har gjorts enligt den föreslagna lagen. Det innehållna belopp som anges i kontrolluppgiften kan sedan krediteras uppdragstagaren samtidigt med innehållen preliminär A-skatt innan debiteringen av slutlig skatt sker.

Mot den föreslagna ordningen har inte gjorts någon erinran från remissinstansernas sida och jag biträder också själv förslaget. Med anledning av några remissyttranden vill jag endast föreslå en mindre ändring och ett tillägg.

Ändringen är av rent redaktionell natur och gäller andra stycket i 7 § som innehåller en erinran om uppdragsgivarens skyldighet att lämna kontrolluppgift enligt TL.

Tillägget avser kontrolluppgiften. Enligt gällande bestämmelser skall i kontrolluppgift särskilt för sig tas upp sådant skatteavdrag som gjorts för preliminär A-skatt. Denna bestämmelse i 37 § 2 mom. sjunde stycket TL bör också gälla avdrag enligt den nu föreslagna lagen.

5.4 Uppgiftsskyldighet

5.4.1 8 § (samt 37 § TL)

5.4.1.1 Anknytningen till självdeklarationen

Som jag har framhållit tidigare skall skyldigheten att göra avdrag på uppdragsersättningar bl. a. inte gälla när uppdraget avser en- eller tvåfamiljsfastigheter eller bostadslägenhet som uppdragsgivaren innehar som medlem i bostadsförening eller som andelsägare i bostadsaktiebolag. Uppdragsgivarna skall i dessa fall i stället åläggas skyldighet att lämna viss uppgift eller försäkran.

Ett förslag om uppgiftsskyldighet har översiktligt redovisats i promemorian. Enligt detta förslag skall de uppdragsgivare som det här är fråga om i sina självdeklarationer lämna uppgift om de uppdragsersättningar som betalats ut under beskattningsåret. Uppgiften skall avse ersättningsens storlek och uppdragstagarens namn m. m. Om någon uppdragsersättning inte utbetalats skall i stället avges en försäkran om detta i självdeklarationen.

Förslaget har föranlett delade meningar bland remissinstanserna. De som avstyrker förslaget gör detta framför allt med hänvisning till att det blir svårt att kontrollera bestämmelsens efterlevnad. Det invänds också att den skattskyldige åläggs skyldighet att lämna uppgifter i självdeklarationen som inte har betydelse för hans egen taxering. De övriga remissinstanser som uttalat sig angående förslaget anser däremot att en ordning med en uppgiftsskyldighet som är knuten till självdeklarationen bör kunna stärka kontrollen över den grå arbetskraften och bidra till en begränsning av denna arbetskraft när det gäller reparations- och underhållsarbeten på småhus och lägenheter. Några av remissinstanserna anser att skyldigheten bör vidgas något. *Kammarrätten i Göteborg* och *Sveriges bokförings- och revisionsbyråers förbund* uttalar sålunda att uppgiftsskyldigheten bör gälla generellt och inte bara vissa ägare av fastighet eller lägenhet.

Som har framhållits i promemorian har utnyttjandet av grå arbetskraft tagit en sådan utveckling att man nu måste vara beredd att vidta relativt långtgående åtgärder så att myndigheterna får en bättre insyn på de områden där den grå arbetskraften har visat sig vara särskilt besvärande. Enligt vad jag har sagt förut är jag inte nu redo att låta de föreslagna bestämmelserna om kontroll och avdragsskyldighet omfatta också småhus- och lägenhetsägarna. Jag anser mig inte heller nu kunna ta ställning till en lösning som skulle innebära att dessa ägare i viss utsträckning fick göra avdrag för reparationskostnader m. m. Det återstår då enligt min mening bara att i stället införa en uppgiftsskyldighet för småhus- och lägenhetsägarna.

Erfarenheterna av hur skyldigheten att lämna kontrolluppgifter om ersättningar för kortvariga och tillfälliga arbeten fullgörs visar, att ett åläggande att lämna uppgifter om reparationsarbeten m. m. måste ges en särskild tyngd och bundenhet för att bli respekterat. För detta krävs enligt min bedömning att uppgiftsskyldigheten direkt samordnas med självdeklarationen.

Som vissa remissinstanser har framhållit och som också påpekats i promemorian kan det naturligtvis mot en sådan anknytning invändas att den skattskyldige därmed får lämna vissa uppgifter som inte har någon direkt betydelse för hans egen taxering. Enligt den bedömning som har gjorts i promemorian kan detta förhållande dock inte tillmätas sådan principiell betydelse att det bör hindra en från andra synpunkter lämplig lösning. Jag bedömer det också för egen del på detta sätt. En skyldighet att i självdeklarationen eller i en bilaga till denna lämna uppgift om vilka kostnader man haft för arbeten på fastigheten eller lägenheten och vem

som utfört arbetet har enligt min mening en sådan betydelse för taxeringskontrollen och beskattningen att man inte utan mycket tungt vägande skäl bör avstå från en sådan anknytning. Det förhållandet att uppgifterna med nuvarande beskattningsregler inte har någon direkt betydelse för uppgiftslämnarens egen taxering finner jag inte vara något sådant skäl.

Vad de remissinstanser, som har avstyrkt förslaget, särskilt invänt är att det skulle vara svårt att kontrollera bestämmelsens efterlevnad. För denna invändning finns uppenbarligen visst fog om man därmed avser svårigheterna att kontrollera sanningshalten i de lämnade uppgifterna. Den lösning som jag föreslår bör dock som framgår av det följande ses ur en vidare synvinkel.

I promemorian har inte diskuterats vilka konsekvenserna bör vara för den som underlåter att lämna föreskrivna uppgifter eller lämnar oriktig uppgift. Med konsekvenser avser jag då inte bara straffrättsliga påföljder utan också konsekvenser av ekonomisk natur.

Betydelsen av att lämnade uppgifter är sanningsenliga är enligt min mening så stor att den som lämnar oriktig uppgift bör vara ekonomiskt ansvarig för det belopp som därigenom riskeras bli undanhållet från beskattning.

Som framgår av mina kommentarer till vissa av de följande paragraferna föreslår jag att en ekonomisk ansvarighet av detta slag införs. Syftet med denna är framför allt att uppgiftslämnaren skall ställas inför konsekvenser, som är klara och entydiga och som han vet att han måste ta om det upptäcks att uppgiften har varit oriktig. Det är naturligtvis önskvärt att uppgiftslämnaren samtidigt måste räkna med en icke obetydlig risk för upptäckt. Hur stor den risken kommer att uppfattas vara blir bl. a. beroende av uppdragets beskaffenhet och hur uppgiftslämnaren själv bedömer situationen och sitt förhållande till uppdragstagaren. Någon kontroll särskilt avpassad just för dessa lämnade uppgifter torde inte vara behövlig. Uppgiftsskyldigheten bör redan genom risken för en ekonomisk ansvarighet få stor betydelse som ett medel att begränsa uppdragsgivarnas utnyttjande av grå arbetskraft.

Jag föreslår därför att en skyldighet att i självdeklarationen lämna uppgift om utbetalda uppdragsersättningar under beskattningsåret och till vem de betalats ut införs för småhusägare och lägenhetsägare. Jag föreslår vidare att detta lagtekniskt uttrycks så att skyldigheten enligt lagen kommer att gälla den som i sin allmänna självdeklaration skall ta upp annan fastighet för vilken intäkten skall beräknas enligt 24 § 2 mom. KL eller andel i bostadsförening eller aktie i bostadsaktiebolag till vilken hör bostadslägenhet.

Som torde ha framgått ansluter jag mig också till promemorians förslag för det fall att någon uppgiftspliktig ersättning inte betalats ut. När så är fallet skall den uppgiftsskyldige avge en försäkran om detta i deklarationen.

I promemorian har framhållits att en skyldighet att lämna uppgifter i självdeklarationen kommer att medföra ett dubbeluppgiftslämnande för den som har gjort skatteavdrag på ersättningen eller annars är skyldig att lämna kontrolluppgift enligt TL i fråga om ersättningen. Ett sådant dubbeluppgiftslämnande bör i enlighet med vad som har sagts i promemorian begränsas till de fall då kontrolluppgiften behövs för kreditering av det innehållna skattebeloppet. Detta kan ske genom att ett tillägg görs till de uppräknade undantagen i 37 § 1 mom. första punkten med innebörd att kontrolluppgift inte behöver lämnas i fråga om ersättning som skall redovisas i självdeklaration enligt den nu föreslagna lagen och på vilken avdrag inte gjorts enligt denna lag eller enligt UBL. Att det krav på uppgifter som lämnas i självdeklarationen inte alltid kommer att helt överensstämma med kravet på de uppgifter som skulle ha lämnats i kontrolluppgiften torde i förevarande sammanhang sakna praktisk betydelse. Jag föreslår att ett tillägg med angivna innebörd görs.

5.4.1.2 Beloppsgräns

Enligt vad jag har föreslagit tidigare i fråga om avdragsskyldigheten för andra uppdragsgivare skall något avdrag inte göras på en ersättning som inte uppgår till 500 kr. Jag anser att samma beloppsgräns bör gälla i fråga om uppgiftsskyldigheten såvitt gäller en och samme uppdragstagare. Detta innebär att uppgift om namn m. m. för en uppdragstagare och storleken av dennes ersättning bara behöver uppges om denna under beskattningsåret totalt uppgått till minst 500 kr. Om fastighets- eller lägenhetsägaren inte haft någon uppdragstagare som fått 500 kr. eller mer skall försäkran avges om detta. I överensstämmelse med mitt förslag angående beräkningen enligt 5 § bör i ersättningen inte räknas in vad som utgör betalning för uppdragstagarens utlägg för material o. d.

En beloppsgräns öppnar givetvis i vissa fall möjlighet att dela upp betalningar av mindre ersättningar mellan två beskattningsår så att beloppet för det ena eller båda åren inte blir uppgiftspliktigt. Ett sådant förfarande torde dock inte i praktiken kunna få någon beaktansvärd omfattning.

5.4.1.3 Uppdragen

De arbeten som det främst är fråga om när det gäller småhusfastigheter och lägenheter är ny-, till- och ombyggnadsarbeten och reparations- och underhållsarbeten på fastighetens byggnader eller på lägenheten. I mindre utsträckning förekommer också vissa arbeten på själva tomten. Det är då oftast fråga om arbeten som kräver maskiner eller särskild yrkeskunskap, t. ex. schaktning, dränering, sprängning och borrhning.

Det skulle i och för sig kunna övervägas att begränsa uppgiftsskyldigheten till de arbeten som på detta sätt har en direkt fysisk anknytning till byggnaden, lägenheten eller själva marken och är vanligast förekommande. Med en sådan gränsdragning skulle man säkerligen fånga in de upp-

dragsarbeten som det främst är av intresse att få in under uppgiftsskyldigheten. Den skulle dock knappast innebära någon förenkling för uppgiftslämnaren.

Som jag har sagt i kommentaren till 4 § kommer en uppdragsgivare i praktiken bara att behöva bedöma om arbetet är av det slag som anges i denna paragraf eller inte. Frågan om arbetet också är en skattepliktig tjänst kan endast rent undantagsvis komma på sin spets. Förhållandet blir det samma för den uppgiftsskyldige småhus- eller lägenhetsägaren om de i 4 § 1–3 angivna arbetena får omfatta också honom fullt ut. Ett avskiljande av vissa arbeten från dessa tre grupper skulle tvärtom sannolikt skapa gränsdragningsproblem och osäkerhet. Det måste vidare ses som en stor fördel om man i en och samma lag kan ha ett gemensamt uppdragsområde för de båda skyldigheterna. Det underlättar lagens tillämpning och utvecklingen av en klar och fast praxis.

När man bedömer denna fråga bör också hållas i minnet att småhus- och lägenhetsägarnas uppgiftsskyldighet är knuten till självdeklarationen. Det är därmed möjligt att ge de skattskyldiga en vägledning i deklara-tionsupplysningarna. Men som sagt, i praktiken bör några problem inte uppkomma. Gäller arbetet marken, byggnaden eller lägenheten och har ersättningen till uppdragstagaren uppgått till 500 kr. skall uppgift lämnas om ersättningen och uppdragstagaren. Undantag gäller i praktiken bara för snöskottning, fönsterputsning och städning.

Jag föreslår därför att de bestämmelser om uppdragsarbeten i 4 § 1–3 som skall gälla i fråga om de andra uppdragsgivarnas kontroll- och avdragsskyldighet skall vara tillämpliga också när det gäller småhus- och lägenhetsägarnas uppgiftsskyldighet.

5.4.2 9–11 §§

5.4.2.1 Anmaning m. m.

I dessa paragrafer föreslås bl. a. bestämmelser som ger taxeringsnämnden, länsstyrelsen och den lokala skattemyndigheten rätt att anmana den skattskyldige att fullgöra sin uppgiftsskyldighet om han underlåtit att lämna en försäkran och inte heller redovisat några uppgifter om utbetald ersättning. Den skattskyldige kan också anmanas att fullständiga en uppgift som är bristfällig. Om den skattskyldige inte hör-sammar anmaningen får taxeringsnämnden, länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten förelägga honom vite. Bestämmelserna (9 och 11 §§) är utformade efter mönster av motsvarande föreskrifter i UBL.

Enligt 10 § skall en uppgiftsskyldig, som har underlåtit att lämna uppgift eller försäkran, påföras en avgift på 100 kr. eller, om han trots anmaning inte fullgjort sin skyldighet i dessa hänseenden, 200 kr. Om särskilda skäl föreligger får länsstyrelsen helt efterge avgiften. Bestämmelserna har också i denna del utformats efter mönster av en föreskrift i UBL, nämligen i 54 § 3 mom. Avgiften bör påföras som slutlig eller tillkommande skatt. Den bör vidare kunna redovisas på skattsedeln som en förseningsavgift.

5.5 Betalningsskyldighet för uppdragstagarens skatt

5.5.1 12 § (samt 20 § KL)

5.5.1.1 Betalningsskyldighet då avdrag inte har gjorts

Promemorians förslag om uppdragsgivarens ekonomiska ansvarighet för det fall att han underlåter att göra föreskrivet avdrag på en uppdragsersättning är utformat i överensstämmelse med vad som gäller enligt UBL när en arbetsgivare inte fullgör sin skyldighet att göra avdrag för preliminär eller kvarstående skatt. Om uppdragsgivaren utan skäl原因 anledning underlåter avdrag blir han sålunda betalningsskyldig för det belopp som han rätteligen bort innehålla. Mot denna lösning har inte framförts några erinringar från remissinstansernas sida och jag finner det också för egen del vara befogat att man i detta avseende får en ordning som i princip följer UBL:s bestämmelser. En bestämmelse som innebär att uppdragsgivaren inte blir betalningsskyldig om hans underlåtenhet att göra avdrag framstår som ursäktlig synes vara befogat bl. a. med tanke på att betalningsskyldighet inte skall behöva utkrävas när det trots allt varit svårt för uppdragsgivaren att inplacera arbetet som uppgiftspliktigt. Enligt min mening bör dock en föreskrift med denna innebörd lämpligen samordnas med de bestämmelser om eftergift som jag föreslår i det följande. Den konstruktion som jag föreslår att lagen skall ha i fråga om uppdragsgivarnas kontroll- och avdragsskyldighet förutsätter också en annan speciell undantagsbestämmelse. Om detta får jag anföra följande.

Avdrag skall göras om uppdragstagaren inte företer någon faktura eller om ersättningen betalas enligt en faktura som saknar föreskrivna uppgifter. Med denna ordning avses att få en sådan tillämpning, att avdrag kommer att göras för uppdragstagare som inte skall betala B-skatt resp. inte är registrerade till mervärdeskatt medan uppdragstagare med B-skattsedlar och de mervärdeskatteregistrerade uppdragstagarna hålls utanför lagens kontrollsystem. Med detta bör enligt min mening följa att en uppdragsgivare, som trots avsaknad av faktura eller föreskrivna uppgifter på en sådan inte gjort skatteavdrag, inte bör vara betalningsskyldig om det visar sig att uppdragstagaren vid utbetalningen i verkligheten hade B-skatt resp. var registrerad till mervärdeskatt. Jag vill framhålla att den här lösningen svarar mot vad som i visst fall gäller för en arbetsgivare som underlåter att göra skatteavdrag för preliminär A-skatt trots att han inte på något sätt kontrollerat vilken typ av skattsedel som utfärdats för arbetstagaren. Visar det sig att arbetstagaren haft B-skattsedel då lönen betalades ut kan någon betalningsskyldighet inte åläggas arbetsgivaren på grund av hans underlåtenhet.

Bestämmelserna om uppdragsgivarens betalningsskyldighet vid underlåtenhet att göra avdrag finns i mitt lagförslag intagna i 12 § och är frånsett ett tillägg utformade i överensstämmelse med de synpunkter som jag har redovisat nu. För att bestämmelserna i 16 § om kreditering på uppdragssta-

garen av innehållna eller inbetalade belopp skall kunna göras enkla och överskådliga bör nämligen enligt min mening redan av 12 § framgå att uppdragsgivarens betalningsskyldighet avser uppdragstagarens skatt för det beskattningsår då ersättningen betalades ut. I enlighet med promemori-ans förslag har 20 § KL i anslutning till dessa bestämmelser försetts med ett tillägg om att avdrag vid inkomstberäkningen inte får göras för ett belopp som uppdragsgivaren är betalningsskyldig för på grund av att han inte gjort föreskrivet avdrag.

5.5.2 13 §

5.5.2.1 Betalningsskyldighet för småhus- och lägenhetsägare

Jag övergår härmed till frågan hur en motsvarande bestämmelse om betalningsskyldighet bör utformas när det gäller en småhus- eller lägenhetsägarers skyldighet att lämna uppgift eller försäkran i självdeklarationen.

En förutsättning för att betalningsskyldighet skall inträda bör vara att lämnad uppgift är oriktig eller att en försäkran är osann och att den uppgiftsskyldige därigenom undanhållit en ersättning från sin redovisning. Med en oriktig uppgift bör i detta fall förstås att någon eller några uppdragsersättningar utelämnats eller tagits upp med för lågt belopp eller att identitetsbeteckningar för någon uppdragstagare inte redovisats eller angetts felaktigt med följd att den som utfört uppdraget och fått ersättningen inte kan identifieras. Om de av den uppgiftsskyldige lämnade uppgifterna om uppdragstagarens namn m. m. överensstämmer med uppgifterna på fakturan men dessa är felaktiga, föreligger visserligen i och för sig en oriktig uppgift. Kan den uppgiftsskyldige i sådant fall antas ha saknat anledning misstänka, att rätta identitetsbeteckningar inte angetts på fakturan, bör emellertid befrielse från betalningsskyldighet medges med stöd av bestämmelser som jag föreslår i det följande.

Skall bestämmelserna om småhus- och lägenhetsägarnas uppgiftsskyldighet få avsedd effekt kan man emellertid enligt min mening inte nöja sig med en betalningsskyldighet som utlöses bara om oriktig uppgift eller osann försäkran lämnas. En betalningsskyldighet bör kunna inträda också för den som inte lämnat uppgift om någon utbetalad ersättning och inte heller avgett försäkran om att han inte betalat ut någon uppgiftspliktig ersättning. Förutsättning för att betalningsskyldighet i detta fall skall kunna uppstå bör dock vara att den uppgiftsskyldige har anmanats att inom viss tid inkomma med uppgift eller försäkran och underlåtit att göra detta. Det bör kanske till sist framhållas att en förutsättning för att betalningsskyldighet under sådana förhållanden skall inträda självfallet är att den uppgiftsskyldige betalat ut en ersättning som han har varit uppgiftsskyldig för.

Betalningsskyldighet kommer sålunda enligt vad jag har sagt hittills att inträda bl. a. i och med att den uppgiftsskyldige utesluter en ersättning i sin

självdokumentation eller lämnar en osann försäkran. Den uppgiftsskyldige bör emellertid enligt min mening ha möjlighet att undgå betalningsskyldighet genom att frivilligt göra rättelse. Med frivillig rättelse avser jag då att den uppgiftsskyldige skriftligen kompletterar sin självdeklaration med riktiga uppgifter innan han har anledning tro att oriktigheten upptäckts eller kommer att upptäckas av myndigheterna. Detta överensstämmer med vad som enligt prop. 1971: 10 s. 269 f (SkU 1971: 16. rskr 1971: 72) förutsätts för att en rättelse skall kunna anses ha vidtagits frivilligt och medföra att skattetillägg inte utgår. Också de synpunkter som i övrigt redovisats i nämnda proposition bör kunna vara vägledande vid bedömningen, om en rättelse skall kunna anses ha vidtagits frivilligt eller inte.

Jag är därmed framme vid frågan hur småhus- och lägenhetsägarnas betalningsskyldighet bör avvägas.

De uppdragsgivare som enligt lagen får en kontroll- och avdragsskyldighet blir om de inte fullgör sin skyldighet betalningsskyldiga för det belopp som rätteligen skulle ha innehållits. Såsom avdraget bestämts innebär detta att de kan åläggas betalningsskyldighet för uppdragstagarens skatteskulder intill ett belopp som motsvarar 50 % av den kontant utgivna ersättningen. Det finns enligt min mening inte några bärande skäl för att beräkna den uppgiftsskyldiges ansvarighet efter någon annan procentsats. Småhus- och lägenhetsägarnas uppgiftsskyldighet kan sägas ersätta andra uppdragsgivares kontroll- och avdragsskyldighet och det framstår då som naturligt att i princip välja en ekonomisk ansvarighet som skulle gällt om en avdragsskyldighet i stället förelegat. Ansvarigheten bör sålunda begränsas till 50 % av vad som betalats.

Jag föreslår att uppdragsgivarnas betalningsskyldighet på grund av åsidosättande av uppgiftsskyldigheten avvägs i enlighet med vad jag har sagt här. I överensstämmelse med vad jag har föreslagit i fråga om 12 § bör också av 13 § framgå att betalningsskyldigheten avser uppdragstagarens skatt för det beskattningsår då ersättningen betalades ut. Frågan om uppdragsgivarnas ekonomiska ansvarighet är emellertid inte härmed slutbehandlad. Ett par frågor återstår. Den ena som jag strax skall beröra, gäller behovet av att kunna efterge betalningsskyldighet.

Den andra frågan som jag tänker på är hur innehållna belopp skall gottskrivas uppdragstagarna. Denna fråga tar jag upp vid behandlingen av 16 §.

5.5.3 14 §

5.5.3.1 Eftergift av betalningsskyldighet

I promemorian har föreslagits att den som underlåtit att göra föreskrivet avdrag under vissa förhållanden skall kunna befrias från sin betalningsskyldighet. Bestämmelsen är utformad efter mönster av TL:s bestämmelse i 116 h § om eftergift av skattetillägg m. m.

Promemorians förslag innebär att uppdragsgivarens betalningsskyldig-

het får efterges helt om underlåtenheten att göra avdrag kan antas ha sådant samband med uppdragsgivarens ålder, sjukdom, bristande erfarenhet eller därmed jämförligt förhållande att den kan anses ursäktlig.

Jag bedömer det också för egen del som nödvändigt att befrielse kan meddelas under dessa förhållanden. Denna möjlighet bör självfallet inte bara gälla vid underlåtenhet att göra avdrag utan också om oriktigheten i en uppgift eller försäkran kan antas ha samband med uppdragsgivarens ålder m. m. Jag anser emellertid att det särskilt med tanke på småhus- och lägenhetsägarnas uppgiftsskyldighet finns skäl att också i övrigt följa föreskrifterna i 116 h § TL. Jag tänker härvid bl. a. på vad jag har sagt förut om behovet av att kunna medge befrielse om felaktiga identitetsbeteckningar har angetts för uppdragstagaren. Jag föreslår därför att betalningsskyldigheten skall kunna efterges också när underlåtenheten eller felaktigheten framstår som ursäktlig med hänsyn till den oriktiga uppgiftens beskaffenhet eller annan särskild omständighet. Möjligheten att medge eftergift bör – såsom också har föreslagits i promemorian – beaktas utan särskilt yrkande, om omständigheterna talar för det. Bestämmelserna i 14 § har utformats i enlighet härmed.

5.5.4 15 §

5.5.4.1 Behörig myndighet m. m.

I det avsnitt av lagen som jag har behandlat nu finns också bestämmelse (15 §) om vilken myndighet som skall pröva frågan om uppdragsgivarnas betalningsskyldighet.

Enligt förslaget i promemorian (7 §) skall fråga om betalningsskyldighet prövas av lokal skattemyndighet. Behörig skall den lokala skattemyndighet vara som skall utfärda uppdragsgivarens skattsedel på slutlig skatt det år då ersättningen betalades ut. Mot detta förslag har inte gjorts några erinringar från remissinstansernas sida och jag anser också för egen del att prövningen bör göras av lokal skattemyndighet. Detta överensstämmer med vad som gäller när fråga om en arbetsgivares betalningsskyldighet enligt UBL skall prövas. Jag anser mig däremot böra föreslå en viss jämkning av förslaget att behörigheten skall anknytas till den lokala skattemyndighet som skall utfärda skattsedeln på slutlig skatt det år då ersättningen betalades ut. Man får enligt min mening en bättre anknytning om man i stället ger behörighet till den lokala skattemyndighet som skall utfärda uppdragsgivarens eller den uppgiftsskyldiges slutliga skattsedel för det inkomstår då ersättningen utgavs. Jag föreslår denna ändring.

I fråga om uppdragsgivare eller uppgiftsskyldig, såsom handelsbolag, som inte taxeras för inkomst, kan en anknytning inte göras till någon för uppdragsgivaren utfärdad skattsedel. Jag föreslår att behörighet i dessa fall ges till lokal skattemyndighet som skall utfärda skattsedel på slutlig skatt för delägare. Att flera lokala skattemyndigheter med en sådan regel i vissa fall kan komma att bli behöriga torde inte medföra några olägenheter. När

betalningsskyldighet enligt UBL skall åläggas ett handelsbolag såsom arbetsgivare inhämtas regelmässigt också uppgifter om vilka som är delägare. Detta sker bl.a. för att bolaget och delägarna skall kunna åläggas solidarisk betalningsskyldighet genom ett och samma beslut. Det kan förutsättas att samma förfarande kommer att tillämpas enligt den nu föreslagna lagen och att beslutet meddelas efter samråd med övriga ev. berörda lokala skattemyndigheter.

I förevarande paragraf föreslås också bestämmelser om restavgift på de belopp som uppdragsgivarna åläggs betala på grund av att avdrag inte har gjorts eller att uppdragsgivaren brutit i sin uppgiftsskyldighet. Bestämmelser om restavgift och tilläggsavgift på belopp som dragits av men inte betalats i rätt tid ges i 7 §.

5.6 Krediteringen på uppdragstagaren

5.6.1 16 §

Enligt promemorians förslag skall ett belopp, som uppdragsgivaren innehållit eller betalat in i enlighet med ett beslut av lokal skattemyndighet eller förvaltningsdomstol, i första hand gottskrivas uppdragstagaren som preliminär skatt för det beskattningsår då beloppet innehölls eller borde ha innehållits. Om ett inbetalat belopp inte kan krediteras som preliminär skatt innan slutlig skatt debiteras för beskattningsåret, skall beloppet i stället tas i anspråk för betalning av uppdragstagarens kvarstående eller tillkommande skatt enligt UBL, kvarstående eller tillkommande arbetsgivaravgift eller mervärdeskatt, allt i den mån skatterna eller avgifterna belöper på det år under vilket beloppet skulle ha innehållits. Kan beloppet inte gottskrivas på detta sätt skall det betalas tillbaka till uppdragsgivaren.

Mot den här föreslagna krediteringsordningen har remissinstanserna inte haft något att erinra och jag kan också för egen del i huvudsak ansluta mig till förslaget. Krediteringen bör dock enligt min mening kunna ske enligt ett enklare mönster. Innan jag går närmare in på detta vill jag dock först ge följande synpunkter.

Såsom har föreslagits i promemorian bör paragrafen inledas med föreskrift om att ett belopp som uppdragsgivaren dragit av på ersättningen skall gottskrivas uppdragstagaren som preliminär skatt för det beskattningsår då det innehölls och detta oberoende av om uppdragsgivaren betalar in beloppet eller inte. Denna ordning överensstämmer med vad som i motsvarande situation gäller enligt UBL.

Från en sådan krediteringsregel bör dock göras undantag för de fall då avdrag har gjorts på ersättningen till en uppdragstagare som är juridisk person, t. ex. ett handelsbolag, som inte taxeras för inkomst. I dessa fall har uppdragsgivaren varit skyldig att kontrollera uppdragstagarnas registrering till mervärdeskatt och det innehållna beloppet bör gottskrivas uppdragstagaren som mervärdeskatt för den redovisningsperiod då beloppet

innehölls. Den inledande föreskriften om kreditering av preliminär skatt har därför i mitt lagförslag kompletterats med en bestämmelse av denna innebörd. En sådan regel om kreditering av mervärdeskatt bör i praktiken inte kunna medföra några problem. Beloppen skall av uppdragsgivaren redovisas och betalas in i samma ordning som gäller i fråga om innehållen preliminär skatt och av själva krediteringsförfarandet berörs han inte på något sätt. Förfarandet kommer också för myndigheternas del att följa redan gällande rutiner. Beloppen skall sålunda krediteras på grundval av den kontrolluppgift som uppdragsgivaren är skyldig att lämna enligt mitt förslag till komplettering av betsämnelserna i 37 § TL. Den enda skillnaden blir att beloppet skall överföras till länsstyrelsens konto för kreditering av mervärdeskatt.

När det gäller frågan i vilka situationer i övrigt som en betalningsskyldighet för uppdragsgivaren bör medföra en kreditering på uppdragstagaren biträder jag promemorians förslag att en kreditering bara skall ske i den mån uppdragsgivaren har fullgjort sin betalningsskyldighet. Jag är alltså inte beredd att, som någon remissinstans har förordat, låta uppdragstagaren få ett belopp gottskrivet bara av det skälet att uppdragsgivaren eller den uppgiftsskyldige ålagts en viss betalningsskyldighet. Detta medför att jag också kan acceptera promemorians förslag beträffande paragrafens andra stycke och som innebär att ett belopp, som uppdragsgivaren inte har innehållit men betalat i enlighet med lokal skattemyndighets eller förvaltningsdomstols beslut, skall gottskrivas uppdragstagaren som preliminär skatt för det beskattningsår då ersättningen betalades ut. Också för dessa fall behövs dock en särskild krediteringsregel med tanke på uppdragstagare som är juridiska personer och inte taxeras för inkomst. Det inbetalade beloppet bör då, i likhet med vad som föreslagits i fråga om belopp som har innehållits, krediteras uppdragstagaren som mervärdeskatt. Paragrafens andra stycke har utformats i enlighet härmed.

Promemorians förslag (9 § tredje stycket) innebär att uppdragsgivarens betalningsskyldighet för ett icke innehållit belopp – om det inte kan gottskrivas före debiteringen av slutlig skatt – skall kunna tas i anspråk för betalning av uppdragstagarens skatter eller avgifter som belöper på det år då uppdragsgivaren skulle ha gjort avdrag på ersättningen. Jag anser att man får en enklare och mer rationell ordning genom att begränsa krediteringsreglerna till de av mig förut föreslagna bestämmelserna, att ett innehållit eller inbetalat belopp skall gottskrivas som preliminär skatt resp. mervärdeskatt för det beskattningsår eller redovisningsperiod som beloppet är att hänföra till. Genom dessa krediteringsregler kommer beloppen att inordnas i uppbörds- och mervärdeskattesystemens ordinarie avräkningsförfarande och att inom ramen för dessa system kunna tas i anspråk för betalning av uppdragstagarens obetalda skatter och avgifter. Möjligheterna att göra en sådan avräkning blir än större om man genomför ett allmänt avräkningsförfarande för skatter och avgifter i enlighet med de överväganden som *f. n.* görs inom regeringskansliet.

Jag föreslår att krediteringsbestämmelserna utformas på det sätt som jag har redovisat nu. Jag vill framhålla att fråga om att ålägga en uppdragsgivare betalningsskyldighet på grund av underlåtenhet att göra avdrag eller på grund av att oriktig uppgift lämnats i självdeklaration främst kommer att aktualiseras när det upptäcks att uppdragstagaren inte deklarerat sin uppdragsersättning och därför skall påföras kvarstående eller tillkommande skatt eller mervärdesskatt. Med den av mig föreslagna lösningen följer vidare att det saknas anledning att ha någon särskild föreskrift om återbetalning i vissa fall till uppdragsgivaren av ett av honom inbetalat belopp.

Det återstår härmed till sist bara en fråga som främst gäller krediteringsförfarandet då det kan konstateras att en uppdragsgivare har underlåtit att göra föreskrivet avdrag för en eller flera uppdragstagare som inte kan identifieras.

Enligt UBL kan en arbetsgivare, som har underlåtit att göra skatteavdrag, göras betalningsskyldig för de inte innehållna beloppen oberoende av om de arbetstagare som beloppen rätteligen skall krediteras på kan identifieras eller inte. Så som mitt lagförslag är utformat blir det möjligt att fastställa betalningsskyldighet också för en uppdragsgivare utan hinder av att uppdragstagaren inte kan identifieras men då det har klarlagts att ersättning för ett arbete har betalats ut. Med hänsyn till de föreslagna bestämmelserna, att ett innehållet eller inbetalat belopp skall gottskrivas uppdragstagaren som preliminär skatt eller mervärdesskatt, bör i förevarande paragraf också regleras vad som skall gälla om det förr eller senare får konstateras att beloppet inte kan gottskrivas någon uppdragstagare.

Enligt 56 § andra stycket UBL tillfaller ett belopp statsverket, om det på grund av bristfälliga identifieringsuppgifter inte kunnat tillgodoföras en skattskyldig inom sju år efter utgången av det uppbördsår då det betalades in. Jag föreslår att en bestämmelse med liknande innebörd tas in i ett sista stycke av förevarande paragraf.

5.7 Indrivning av obetalda belopp, m. m.

5.7.1 17 §

Bestämmelserna om hur ett belopp, som uppdragsgivaren inte betalar inom föreskriven tid, skall drivas in bygger i promemorian på att UBL:s bestämmelser skall gälla också i detta avseende. Obetalda belopp skall alltså kunna drivas in i samma ordning som bl. a. gäller för indrivning hos arbetsgivare som har underlåtit att betala in avdragen skatt eller belopp som han ålagts betala på grund av att skatteavdrag inte har gjorts. Promemorians förslag går dock i ett avseende något längre än vad som gäller enligt UBL. Enligt UBL får införsel i lön m. m. bara användas mot arbetsgivaren i fråga om belopp som han innehållit genom skatteavdrag. I promemorians förslag medges införsel också beträffande belopp som uppdragsgivaren skall betala på grund av att han inte gjort föreskrivet avdrag eller brustit i sin uppgiftsskyldighet.

Jag kan också när det gäller dessa bestämmelser ansluta mig till promemorians förslag med endast några mindre justeringar. Föreskriften om införsel bör sålunda enligt min mening sammanjämkas med UBL:s ordning på sådant sätt, att införsel får äga rum i fråga om innehållna belopp och belopp som betalningsskyldighet föreligger för enligt 13 §, dvs. på grund av att oriktig uppgift eller osann försäkran har lämnats eller att uppgiftsskyldigheten inte har fullgjorts inom förelagd tid. Införsel bör däremot, i överensstämmelse med vad som gäller enligt UBL, inte få användas för indrivning av belopp som uppdragsgivaren underlåtit att innehålla. Som någon remissinstans har påpekat bör i förevarande paragraf också göras en hänvisning till UBL:s bestämmelser om avkortning, avskrivning och antagande av ackordsförslag.

5.8 Anteckningsskyldighet, revision m. m.

5.8.1 18 §

Enligt 78 § 1 mom. UBL har arbetsgivarna skyldighet att föra uppgifter om arbetstagarnas namn, lönebelopp och skatteavdrag. En arbetsgivare som är bokföringsskyldig skall sålunda ha sin bokföring ordnad så att dessa uppgifter framgår. Andra arbetsgivare skall föra anteckningar i dessa hänseenden. För kontroll av att bestämmelserna om skatteavdrag har följts får vidare revision verkställas hos arbetsgivarna.

Enligt promemorians förslag skall dessa bestämmelser också äga tillämpning på uppdragsgivarna. Föreskrifter om detta har i promemorieförslaget angetts genom en hänvisning till bestämmelserna i 78 § 1 mom. UBL om arbetsgivarnas skyldigheter och om revision. Mot förslaget har inte gjorts några erinringar från remissinstansernas sida.

Förutsättningarna för lagtextens utformning blir emellertid delvis ändrade om man i enlighet med mitt förslag inför en uppgifts- och betalningsskyldighet för småhus- och lägenhetsägarna. Tydligheten bjuder vidare att bestämmelserna direkt anges i lagen. Till detta kommer att det enligt min mening finns skäl att i viss mån utvidga uppdragsgivarnas uppgiftsskyldighet i förhållande till promemorians förslag. Mot denna bakgrund får jag anföra följande.

Den som ger ett uppdrag av det slag som avses i 4 § bör i enlighet med promemorians förslag vara skyldig att ha sin bokföring så ordnad eller annars föra sådana anteckningar att uppdragstagarens namn, adress och ersättning samt avdraget belopp framgår. Anteckningsskyldigheten bör också omfatta uppdragstagarens person- eller organisationsnummer eller registreringsnummer till mervärdeskatt. En uppdragsgivare bör vidare kunna anmanas av länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten att lämna uppgift om anlitade uppdragstagare, utbetalda ersättningar och beloppet av gjorda avdrag. Om anmaningen inte hörsammas bör vite kunna föreläggas. I paragrafen bör också uttryckligen anges att revision får ske

och att bestämmelserna i 56 och 58 §§ TL om taxeringsrevision därvid gäller i tillämpliga delar.

Jag föreslår att bestämmelser med denna innebörd tas in i ett första, andra och tredje stycke av 18 §. Bestämmelser om vilka myndigheter som skall vara behöriga att utfärda anmaning, förelägga vite och besluta om revision föreslår jag i ett fjärde stycke av paragrafen.

5.9 Regressrätt m. m.

5.9.1 19 §

5.9.1.1 Uppdragsgivarens regressrätt

Promemorians förslag (13 §) om uppdragsgivarens regressrätt mot uppdragstagaren, om han har tvingats betala ett belopp för dennes räkning på grund av att han inte gjort något avdrag, följer i sak helt UBL:s bestämmelser angående en arbetsgivares regressrätt mot arbetstagaren i motsvarande situation. Från remissinstansernas sida har inte gjorts någon erinran mot förslaget och jag föreslår att bestämmelserna införs i 19 § av mitt lagförslag med den komplettering som föranleds av att regressrätt också bör förligga när en uppgiftsskyldig betalat ett belopp på grund av att han ålagts betalningsskyldighet enligt 13 §.

Som framgår av bestämmelsen får kronofogdemyndigheten driva in beloppet i samma ordning som gäller för indrivning av skatt enligt UBL. Med anledning av vad några remissinstanser har uttalat vill jag framhålla att med denna formulering följer att införsel inte får beviljas och att detta står i överensstämmelse med vad som gäller enligt UBL vid indrivning av en arbetsgivares fordran mot en arbetstagare.

I förevarande paragraf bör slutligen enligt min mening tas in en hänvisning till 4 § preskriptionslagen (1981: 130). Denna behövs för att klargöra att en uppdragsgivare, som har betalat in ett belopp för uppdragstagarens räkning innan den fordran preskriberats mot vilken det inbetalade beloppet har avräknats, alltid har minst ett år på sig för att göra sin fordran gällande.

5.9.2 20 §

5.9.2.1 Restitution

Promemorian (14 §) innehåller i överensstämmelse med förfarandet enligt UBL också föreskrifter om uppdragsgivarens rätt att få tillbaka ett inbetalat belopp jämte ränta om högre instans befriar honom från hans betalningsskyldighet. I anslutning härtill ges också vissa bestämmelser om avräkning. Dessa innebär att uppdragsgivaren eller den uppgiftsskyldige av det belopp som skall betalas ut bara har rätt att återfå vad som överstiger de skatte- eller avgiftsskulder som han eventuellt har. Jag föreslår att bestämmelserna utformas i enlighet med promemorians förslag med undantag för en mindre redaktionell ändring.

5.9.3 21 §

5.9.3.1 Preskription

I promemorian har ingående analyserats hur preskriptionsbestämmelserna i fråga om uppdragsgivarens betalningsskyldighet bör vara utformade. Övervägandena har gällt både s. k. talerättspreskription och indrivningspreskription. Förslaget angående talerättspreskription innebär att den lokala skattemyndigheten inte kan ålägga uppdragsgivaren betalningsskyldighet senare än sju år efter utgången av det kalenderår då ersättningen för uppdraget betalades ut. Bestämmelserna om indrivningspreskription har i förslaget utformats i överensstämmelse med UBL:s nuvarande föreskrifter om sådan preskription.

Frågan om preskriptionsbestämmelsernas utformning har emellertid numera kommit i ett nytt läge. Riksdagen har nämligen antagit en lag med enhetliga bestämmelser om indrivningspreskription för så gott som samtliga skatter och allmänna avgifter (prop. 1981/82: 96, SkU 1981/82: 38, rskr 1981/82: 178, SFS 1982: 188). Bestämmelserna kommer också att gälla det allmännas fordran på belopp som en uppdragsgivare blir betalningsskyldig för. Preskription för indrivning kommer regelmässigt att inträda fem år efter utgången av det kalenderår då fordringen förföll till betalning. Lagen innebär vidare att preskriptionstiden i vissa fall kan förlängas. Några jämkningar har också gjorts i fråga om UBL:s bestämmelser om talerättspreskription av arbetsgivarnas betalningsskyldighet för arbetstagarnas skatt. Dessa överensstämmer med promemorians förslag till bestämmelse om talerättspreskription i fråga om uppdragsgivarnas betalningsskyldighet.

Man bör under dessa förhållanden enligt min mening i nu förevarande lag bara införa bestämmelse om talerättspreskription. Det förslag som i detta avseende har redovisats i promemorian överensstämmer som jag har sagt med de nya preskriptionsbestämmelserna i fråga om arbetsgivarnas betalningsskyldighet. Jag föreslår att promemorians förslag (15 §) förs in i 21 § av mitt lagförslag med den jämkning som föranleds av att betalningsskyldighet också kan åläggas om uppgiftsskyldigheten inte fullgörs på rätt sätt av småhus- eller lägenhetsägare.

5.10 Ställföreträdarens betalningsskyldighet

5.10.1 22 §

I UBL, ML, AVGL, lagen (1958:295) om sjömansskatt och lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning finns bestämmelser om betalningsskyldighet för juridisk persons ställföreträdare. Om ställföreträdaren med uppsåt eller av grov oaktsamhet har underlåtit att betala in ett belopp som dragits av på arbetstagarens lön eller som skulle ha betalats vid en viss tidpunkt är han sålunda tillsammans med den juridiska personen betalningsskyldig för beloppet och den restavgift som belöper på

detta. Betalningsskyldigheten får jämkas eller helt efterges om det föreligger särskilda skäl. Talan om att ålägga ställföreträdaren betalningsskyldighet skall enligt bestämmelserna föras vid allmän domstol. I de nämnda lagarna finns också föreskrifter om talerätts- och indrivningspreskription. Beträffande talerättspreskriptionen gäller i princip att talan kan väckas mot företrädaren så länge indrivningsåtgärder för fordringens uttagande kan vidtas hos den juridiska personen.

Promemorians förslag (17 §) om betalningsskyldighet för en juridisk persons ställföreträdare och väckande av talan överensstämmer med vad som gäller enligt UBL när en ställföreträdare uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att betala in ett innehållet belopp i rätt tid och ordning. Talerättspreskription inträder vidare enligt promemorian samtidigt med att fordringen preskriberas för indrivning mot den juridiska personen. Också i detta avseende råder alltså överensstämmelse med UBL:s föreskrift.

Jag biträder promemorians förslag och föreslår bara de redaktionella ändringar som betingas av att det i den föreslagna lagen inte behövs några bestämmelser om indrivningspreskription. Som jag har nämnt omfattar de bestämmelser om indrivningspreskription som finns i den förut nämnda lagen (SFS 1982: 188) också fordringar enligt den nu föreslagna lagen. Det räcker därför med en hänvisning till dessa bestämmelser.

Promemorians bestämmelser om ställföreträdaren överensstämmer också i ett par andra avseenden med UBL:s ordning. En fordran mot ställföreträdaren skall sålunda kunna tas ut genom införsel. Har ställföreträdaren tvingats betala ett belopp för den juridiska personen får han vidare regressrätt mot denna och kan vända sig till kronofogdemyndigheten för att få sin fordran indriven. Jag föreslår att också dessa bestämmelser tas in i 22 §. I paragrafen bör vidare, i överensstämmelse med mitt förslag i fråga om 19 §, en hänvisning göras till 4 § preskriptionslagen (1981: 130).

5.11 Straff, besvär m. m.

5.11.1 23 §

5.11.1.1 Straffansvar för uppdragstagaren

Den straffbestämmelse som enligt promemorians förslag (19 §) avser uppdragstagaren grundas på att uppdragstagaren skall förete sitt registreringsbevis eller ett särskilt utfärdat intyg om sin registrering till mervärdeskatt. Bestämmelsen tar sikte på det fall att en uppdragstagare, som inte är registrerad, förete ett registreringsbevis och därigenom uppsåtligen förmår uppdragsgivaren att inte innehålla föreskrivet belopp. Han skall då dömas till böter eller – om det är fråga om betydande belopp eller annan försvårande omständighet föreligger – till fängelse i högst ett år.

Enligt mitt förslag bygger uppdragsgivarnas åligganden på att uppdragstagarna utfärdar fakturor på sina uppdrag och på dessa anger vissa upp-

gifter. Uppdragsgivaren bör självfallet kunna utgå från att uppgifterna är riktiga. Han bör exempelvis kunna räkna med att uppdragstagaren inte utnyttjar en B-skattsedel sedan han fått en A-skattsedel eller en registrering till mervärdeskatt som inte längre är aktuell. En uppdragstagare kan vidare enligt mitt förslag få avdraget jämkat av den lokala skattemyndigheten. Han skall i så fall visa upp myndighetens beslut för uppdragsgivaren. Myndigheterna måste också för sin del kunna förvänta sig att få riktiga uppgifter från uppdragstagaren när en fråga om uppdragsgivarens och uppdragstagarens tillämpning av lagen behöver utredas. Det är därför enligt min mening nödvändigt att införa en straffbestämmelse med en något vidare innebörd än som har föreslagits i promemorian. Den bör utformas så att den blir tillämplig om en uppdragstagare lämnar oriktig uppgift till myndighet, uppdragsgivare eller uppgiftsskyldig om förhållande, som har betydelse för hans skyldighet att vidkännas avdrag på ersättningen eller för den uppgiftsskyldiges redovisning. Den bör också omfatta underlåtenhet att lämna föreskriven uppgift.

En straffbestämmelse av det slag som behövs här synes böra utformas i huvudsaklig överensstämmelse med straffbestämmelsen i 79 § UBL. Denna bestämmelse avser skattskyldig som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet till myndighet eller arbetsgivare lämnar oriktig uppgift eller underlåter att lämna föreskriven uppgift som har betydelse för hans skyldighet att betala skatt. Straffet är i sådana fall böter om inte gärningen är belagd med straff i skattebrottslagen. I ringa fall skall dock inte dömas till ansvar.

Jag föreslår att en straffbestämmelse med denna innebörd ges också i fråga om uppdragstagarna. Bestämmelsen, som har tagits in i 23 §, bör även när det gäller uppdragstagarna vara subsidiär och alltså utesluta brottskonkurrens om gärningen är belagd med straff i skattebrottslagen. Om uppdragstagarens handlande exempelvis är att bedöma som värdslös skatteuppgift bör sålunda straff bara kunna ådömas enligt 5 § skattebrottslagen. Brottskonkurrens bör också vara utesluten om gärningen är straffbelagd i UBL. Så torde exempelvis kunna bli fallet om uppdragstagaren genom oriktiga uppgifter förmår den lokala skattemyndigheten att utfärda en B-skattsedel.

5.11.2 24 och 25 §§

5.11.2.1 Straffansvar för uppdragsgivaren

De förut redovisade bestämmelserna om uppdragsgivarens avdragsskyldighet, inbetalning av innehållna belopp och ekonomiska ansvarighet, om åliggandena inte fullgörs, är utformade i överensstämmelse med UBL:s motsvarande föreskrifter angående arbetsgivarna. Denna anknytning till UBL har i promemorian hållits också när det gäller de straffrättsliga påföljderna på grund av underlåtenhet att betala in ett avdraget belopp.

En uppdragsgivare som med uppsåt eller av grov oaktsamhet underlåter att betala in ett innehållt belopp i rätt tid skall sålunda dömas till böter.

Om det är fråga om betydande belopp eller annan försvärande omständighet föreligger skall han dömas till fängelse i högst ett år. I överensstämmelse med vad som gäller enligt UBL skall vidare inte dömas till ansvar i ringa fall. Dessa straffbestämmelser återfinns i 25 § av mitt lagförslag.

I UBL (80 §) finns en straffbestämmelse också för det fall att arbetsgivaren uppsåtligen eller av grov oaktsamhet har underlåtit att göra föreskrivet skatteavdrag. Om det inte är fråga om ett s. k. ringa fall skall han dömas till böter.

I promemorian har inte föreslagits någon motsvarande straffbestämmelse beträffande uppdragsgivarna. Skälet härtill torde närmast ha varit att straffbestämmelsen i UBL mycket sällan tillämpas i praktiken. Det är i regel bara den ekonomiska ansvarigheten som utkrävs. Jag anser emellertid inte detta vara tillräckliga skäl för att avvika från UBL:s bestämmelser. Jag föreslår därför att en föreskrift av förut angivet slag tas in i 24 § med den jämkning som föranleds av att böter bara bör kunna ådömas om uppdragstagaren inte är påförd preliminär B-skatt resp. inte är registrerad enligt ML. I anslutning till detta förslag bör dock framhållas att en arbetsgrupp inom brottsförebyggande rådet f. n. ser över sanktionssystemet på uppborgsområdet. De jämkningar av UBL:s straffbestämmelser som denna översyn kan komma att leda till blir självfallet av betydelse också i fråga om bestämmelserna i den nu föreslagna lagen.

5.11.3 26 §

5.11.3.1 Straffansvar för småhus- och lägenhetsägare

Småhus- och lägenhetsägarnas skyldighet enligt 8 § att i självdeklarationen lämna vissa uppgifter om uppdragsersättningar står mycket nära skyldigheten enligt 37 § TL att lämna kontrolluppgift om utgiven lön. Denna skyldighet gäller i viss mån också småhusägarna. Om en småhusägare låter någon, som inte är rörelseidkare, utföra arbete på sin fastighet, är han sålunda skyldig att lämna kontrolluppgift om ersättningen, om denna uppgår till minst 300 kr.

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att fullgöra sin skyldighet i fråga om kontrolluppgift kan enligt 120 § TL dömas till böter. I ringa fall skall dock inte dömas till ansvar. Ansvar enligt 120 § TL inträder vidare inte om gärningen är belagd med straff i skattebrottslagen.

Jag anser att en straffbestämmelse av detta slag bör finnas också i fråga om småhus- och lägenhetsägarnas skyldighet att lämna uppgifter enligt 8 § i självdeklarationen. Den bör dock enligt min mening begränsas till fall då den uppgiftsskyldige lämnar oriktig uppgift eller osann försäkran. Jag föreslår att bestämmelsen tas in i förevarande paragraf.

5.11.4 27–31 §§ (Besvär m. m.)

5.11.4.1 27 §

Enligt promemorians förslag (20 §) skall den lokala skattemyndighetens beslut angående en uppdragsgivares betalningsskyldighet, krediteringen av inbetalda belopp m. m. få överklagas genom besvär hos länsrätten. I övrigt skall förvaltningsprocesslagens bestämmelser gälla.

Mot detta förslag har remissinstanserna inte haft något att erinra och jag biträder det också för egen del. En komplettering behövs dock bl. a. med hänsyn till att mitt lagförslag innehåller vissa bestämmelser som inte återfinns i promemorian. Om detta får jag anföra följande.

Enligt 6 § i mitt lagförslag skall den lokala skattemyndigheten kunna besluta om jämkning av det avdrag som uppdragsgivaren är skyldig att göra på uppdragstagarens ersättning. Ordningen för anförande av besvär över ett sådant beslut bör enligt min mening följa samma regler som gäller enligt UBL. Jag föreslår i enlighet härmed att talan mot sådana beslut skall föras hos länsstyrelsen. I förevarande paragraf bör också anges att talan inte får föras mot den lokala skattemyndighetens beslut om revision eller vitesföreläggande. Sådana beslut får inte överklagas enligt vad som är särskilt föreskrivet i bl. a. UBL och TL. Paragrafen har utformats i enlighet härmed. Bestämmelse om att talan mot länsstyrelsens beslut i fråga om jämkning inte får föras föreslår jag i 28 §.

5.11.4.2 28 §

Promemorians förslag innehåller inte någon begränsning av möjligheterna att anföra besvär över länsstyrelsens beslut. Man bör emellertid enligt min mening också i detta avseende i huvudsak ansluta till UBL:s ordning. Detta innebär att talan inte bör få föras mot länsstyrelsens beslut i fråga om jämkning eller sättet för redovisning eller inbetalning av ett innehållet belopp. Jag föreslår att bestämmelser med denna innebörd tas in i förevarande paragraf. I paragrafen anges också – på motsvarande sätt som i 27 § – att talan inte får föras mot beslut om revision eller vitesföreläggande.

5.11.4.3 29 §

RSV skall enligt mitt förslag kunna besluta om revision. Det kan därvid också bli fråga om att förelägga vite. I överensstämmelse med vad jag har föreslagit förut anges i förevarande paragraf att besvär inte får anföras över verkets beslut om revision eller vitesföreläggande.

5.11.4.4 30 §

I promemorian (21 §) har föreslagits att det allmännas talan skall föras av ett allmänt ombud enligt i stort sett de regler som föreskrivs i UBL. Jag kan för egen del ansluta mig till förslaget. Det finns dock enligt min mening skäl att helt följa UBL:s ordning. Det allmänna ombudet bör sålunda

kunna anföra besvär inte bara till uppdragsgivarens eller den uppgiftsskyldiges utan också till uppdragstagarens förmån. I likhet med vad som gäller enligt UBL bör det allmänna ombudet vidare få anföra besvär över den lokala skattemyndighetens beslut endast vad avser uppdragsgivarens eller den uppgiftsskyldiges betalningsskyldighet.

5.11.4.5 31 §

Bestämmelserna i denna paragraf om betalningsskyldighet i samband med besvär m. m. överensstämmer i princip med promemorians förslag. Bestämmelserna, som i sak motsvarar UBL:s föreskrifter i 87 §, har kommenterats närmare i promemorian.

6 Ikraftträdande

Den föreslagna lagen bör träda i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas i fråga om ersättningar som betalas ut efter ikraftträdandet. Detta innebär att lagen kommer att gälla också i sådana fall då ett uppdrag har lämnats och påbörjats under 1982 men ersättning helt eller delvis betalas först efter detta års utgång. Om en uppdragsgivare exempelvis under 1982 betalat ut 11 000 kr. som dellikvid för ett uppdrag och vid uppdragets slutförande följande år betalar ytterligare 4 000 kr., är han sålunda – om avdragsskyldighet föreligger – skyldig att innehålla 2 000 kr. och betala in detta belopp till länsstyrelsen. Skyldighet att lämna försäkran i självdeklaration eller kontrolluppgift kommer att föreligga först år 1984.

7 Upprättade lagförslag

I enlighet med det anförda har inom budgetdepartementet upprättats förslag till

1. lag om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar,

2. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370),

3. lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272),

4. lag om ändring i taxeringslagen (1956: 623).

Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som bilaga 4.¹

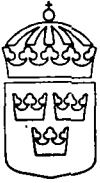
¹ I bilagan har uteslutits förslagen under 2–4. Förslagen är likalydande med dem som är fogade till propositionen.

8 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över förslagen.

9 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

BUDGET-
DEPARTEMENTET

DEN GRÅ ARBETSKRAFTEN OCH SKATTEKONTROLLEN

Sammanfattning

Undanhållandet av uppdragsersättningar från beskattning har växt till ett allvarligt samhällsproblem. De skatter och avgifter som undandras på detta sätt uppgår sammantaget till betydande belopp. Svårigheter uppstår också för de seriösa företagarna. De kan inte hävda sig i konkurrensen med sådana uppdragstagare som baserar sin prissättning på skatte- och avgiftsfusk.

Problemet med den s. k. grå arbetskraften är särskilt framträdande i uppdragsförhållanden som innebär att uppdragstagaren åtar sig att utföra ett arbete på uppdragsgivarens fastighet eller arbetsplats. Sådana uppdrag ges till yrkesutövare inom många olika områden. Det gäller bl. a. byggnads-, schaktnings-, måleri-, rörlednings-, el- och glasmästeribranscherna. Det är i dessa branscher framför allt fråga om arbeten på uppdragsgivarens byggnader eller mark. Inte minst gäller det arbeten på egna hem och fritidshus. Allvarliga problem med grå arbetskraft föreligger också i fråga om sådana uppdrag inom industrin som avser t. ex. reparation, montering eller svetsning.

Det lagförslag som läggs fram i promemorian har utarbetats med hänsyn till dessa förhållanden. Förslaget har sålunda utformats med sikte på att försvåra utnyttjandet av grå arbetskraft inom sådana områden där problemen är särskilt besvärande med avseende på skatteundandragande och illojal konkurrens för de seriösa företagarna.

En utgångspunkt vid förslagets utformning har ansetts böra vara att uppdragsgivaren skall åläggas viss skyldighet och ansvarighet när ett uppdrag ges till någon som inte är registrerad på sådant sätt som krävs för att skattemyndigheterna skall kunna känna till hans verksamhet och utöva erforderlig kontroll. Eftersom uppdragen inom här förevarande områden utförs både av arbetstagare som bisyssla och av företagare, som kan vara fysisk eller juridisk person, har det bedömts nödvändigt att låta uppdragsgivarens åligganden avse båda dessa fall. För en sådan lösning har även ansetts tala, att det inte sällan kan vara svårt för en uppdragsgivare att avgöra i vilken av dessa egenskaper som uppdragstagaren utför arbetet. Det avgörande för uppdragsgivaren skall vara endast huruvida uppdragstagaren är registrerad på visst sätt eller inte. Är uppdragstagaren införd i registret får nödvändig kontroll utövas på grundval av registreringen. Enligt promemorian är det registreringen till mervärdeskatt som skall vara avgörande. Att denna registrering har valts beror framför allt på att de uppdrag, som det här är fråga om, är skattepliktiga tjänster enligt lagen (1968: 430) om mervärdeskatt och alltså medför registreringskyldighet till mervärdeskatt för uppdragstagaren.

En uppdragsgivare skall sålunda innan han betalar ut ersättningen för uppdraget ta reda på om uppdragstagaren – han må vara fysisk eller juridisk person – är registrerad till mervärdeskatt eller inte. Detta gör han enklast genom att be uppdragstagaren visa upp det registreringsbevis eller

intyg som han skall ha fått av länsstyrelsen, om han är registrerad. Kan uppdragstagaren inte förete en sådan handling och inte heller på annat sätt styrka att han är registrerad skall uppdragsgivaren innehålla 50% av ersättningen. Det avdragna beloppet skall redovisas och betalas in till länsstyrelsen i samma ordning som en arbetsgivare skall redovisa och betala in innehållen preliminär A-skatt. Någon avdragsskyldighet föreligger dock inte om det med fog kan antas att den sammanlagda ersättningen för uppdraget inte kommer att uppgå till 1 000 kr. Det avdragna beloppet skall krediteras uppdragstagaren som preliminär skatt på grundval av den kontrollavgift som uppdragsgivaren skall lämna.

Som redan har sagts inriktas förslaget på sådana uppdragsområden där det har visat sig att de största problemen med den grå arbetskraften föreligger. Skyldighet att kontrollera uppdragstagarens registrering till mervärdeskatt och att i förekommande fall göra avdrag på ersättningen föreslås i enlighet härmed i fråga om praktiskt taget alla slags arbeten som en fastighetsägare kan uppdra åt någon att utföra på sin mark eller sina byggnader eller andra anläggningar. Samma skyldighet gäller för medlem i bostadsrättsförening o. d. som låter någon reparera eller göra installation i sin bostadslägenhet. En kontroll- och avdragsskyldighet får också den uppdragsgivare som på sin egen arbetsplats och som ett led i sin rörelse låter en uppdragstagare utföra ett arbete åt sig. De arbetsuppdrag, som lagen omfattar, räknas upp och anges i lagen på det sätt som de beskrivs i lagen om mervärdeskatt som skattepliktiga tjänster.

De bestämmelser som i promemorian föreslås gälla i fråga om uppdragsgivarens betalningsskyldighet, indrivning, preskription m. m. för det fall att föreskrivet avdrag inte görs eller ett avdraget belopp inte betalas in till länsstyrelsen, har utformats i huvudsaklig överensstämmelse med uppborrdslagets (1953: 272) föreskrifter angående arbetsgivarnas ansvarighet för källskatt.

I promemorian framhålls till sist att det finns skäl att överväga vissa kompletterande bestämmelser i fråga om ägare av småhus och bostadslägenheter. Det synes nämligen önskvärt att dessa uppdragsgivare får antingen ett åliggande eller en rätt, som medför att uppdragstagarna får insikt om att det finns ett starkt intresse för uppdragsgivarna att iaktta bestämmelserna i den föreslagna lagen. Myndigheterna skall därmed också kunna få ett vidgat underlag för sin kontroll.

Två alternativ redovisas i promemorian, dock utan något slutligt ställningstagande. Enligt de ena åläggs ägare av småhus och bostadslägenheter en *skyldighet* att i självdeklarationen avge en försäkran huruvida någon uppdragsersättning har utgetts eller inte. Är svaret positivt, skall uppgift lämnas om ersättningens storlek och vem mottagaren är. Enligt det andra alternativet, som bara torde kunna göras tillämpligt på småhusägare, får uppdragsgivaren i stället en *rättighet* att i viss utsträckning göra avdrag vid inkomsttaxeringen för utgivna uppdragsersättningar. Ett villkor för avdraget skall vara att uppgift lämnas i självdeklarationen om vem mottagaren är.

1 Förslag till

Lag om skyldighet för uppdragsgivare att i vissa fall göra avdrag för skatt m. m.

Uppdragen och uppdragsgivarens avdragsskyldighet

1 § Denna lag är om inte annat sägs nedan tillämplig på uppdrag som utförs på uppdragsgivarens arbetsplats och som

1. avser mark och innefattar undersökning, planering, jordbearbetning, jordförbättring, schaktning, sprängning, borrhning, dränering, utfyllning eller ytbeläggning;

2. avser växande skog, odling eller annan växtlighet och innefattar röjning, sådd, plantering, uppskattning, märkning, gödsling, beskärning, gallring, skörd, avverkning eller växtskydd;

3. avser byggnad eller annan anläggning som utgör fastighet enligt 7 § lagen (1968:430) om mervärdesskatt och innefattar uppförande, anläggande, rivning, reparation, ändring eller underhåll;

4. utgör ett led i uppdragsgivarens rörelse och innefattar tillverkning på beställning, montering, rengöring, reparation, ändring eller underhåll, i andra fall än som avses i punkt 3.

2 § Denna lag gäller inte i fråga om uppdrag som

1. avser uppdragsgivarens bostad, om denna har upplåtits till uppdragsgivaren genom hyresavtal eller tjänsteavtal;

2. ges till staten eller kommun.

3 § I denna lag förstås med uppdragsgivare den som har lämnat ett uppdrag enligt 1 § och med uppdragstagare den som åtagit sig ett sådant uppdrag.

4 § I denna lag använda uttryck, som förekommer i kommunalskattelagen (1928:370), lagen (1968:430) om mervärdesskatt eller uppbördslagen (1953:272), har samma innebörd som i dessa lagar.

5 § Uppdragsgivaren skall vid varje utbetalning, som görs till uppdragstagaren på grund av uppdraget, innehålla 50 procent. Något belopp skall dock inte innehållas

1. om det med fog kan antas att vad uppdragsgivaren skall betala till uppdragstagaren på grund av uppdraget inte kommer att uppgå till 1 000 kronor;

2. om uppdragsgivaren enligt uppbördslagen (1953:272) är skyldig att göra skatteavdrag för preliminär A-skatt vid utbetalningen;

3. om uppdragstagaren är registrerad enligt lagen (1968:430) om mervärdesskatt för den verksamhet som uppdraget avser.

Om uppdragsgivaren begär det, skall uppdragstagare som avses i punkt 3 förete av länsstyrelsen utfärdat bevis eller intyg om registreringen.

6 § I fråga om uppdragsgivarens inbetalning och redovisning av ett innehållt belopp skall bestämmelserna i 24 § 2 mom. samt 52–55 och 83 §§ uppbördslagen (1953:272) om arbetsgivares inbetalning och redovisning av preliminär A-skatt gälla i tillämpliga delar.

Uppdragsgivaren är enligt 37 § 1 mom. taxeringslagen (1956:623) skyldig att lämna kontrolluppgift om den utbetalade ersättningen.

På belopp, som inte har betalats i rätt tid skall restavgift och tilläggsavgift utgå enligt 58 § 1 mom. uppbördslagen. Därvid är bestämmelserna i 58 § 2 mom. samma lag tillämpliga.

Uppdragsgivarens betalningsskyldighet

7 § Om uppdragsgivaren utan skälig anledning underlåter att innehålla föreskrivet belopp är han betalningsskyldig för beloppet.

Fråga om betalningsskyldighet enligt första stycket eller på grund av att uppdragsgivaren inte har betalat in ett innehållt belopp i rätt tid skall prövas av den lokala skattemyndighet som skall utfärda uppdragsgivarens skattsedel på slutlig skatt det år då ersättningen utgavs.

8 § Betalningsskyldighet på grund av att föreskrivet belopp inte har innehållits får helt efterges, om underlåtenheten kan antas ha sådant samband med uppdragsgivarens ålder, sjukdom, bristande erfarenhet eller därmed jämförligt förhållande att den kan anses ursäktlig.

Bestämmelserna om eftergift skall beaktas även om yrkande härom inte har framställts, om det föranleds av vad som har förekommit.

Krediteringen av beloppen

9 § Ett belopp som uppdragsgivaren har innehållit enligt 5 § skall gottskrivas uppdragstagaren som preliminär skatt för det beskattningsår då det innehölls, även om det inte betalas in av uppdragsgivaren.

Ett belopp som uppdragsgivaren inte har innehållit men betalat in i enlighet med beslut av den lokala skattemyndigheten eller förvaltningsdomstol, skall om inte annat följer av tredje stycket gottskrivas uppdragstagaren som preliminär skatt för det beskattningsår då beloppet skulle ha innehållits.

Kan en inbetalning inte beaktas vid debiteringen av slutlig skatt för det beskattningsår som avses i första stycket, skall det inbetalade beloppet gottskrivas uppdragstagaren till betalning av sådan kvarstående eller tillkommande skatt enligt uppbördslagen (1953:272), kvarstående eller tillkommande arbetsgivaravgift eller mervärdeskatt, som belöper på det beskattningsår, utgiftsår respektive kalenderår under vilket beloppet skulle ha innehållits. Om beloppet inte kan gottskrivas på detta sätt, skall det återbetalas till uppdragsgivaren.

10 § Ett belopp som uppdragsgivaren har betalat in får också gottskrivas uppdragstagaren till betalning av ränta eller avgift som belöper på sådan skatt eller arbetsgivaravgift som avses i 9 § tredje stycket.

Indrivningen av obetalda belopp, m. m.

11 § Om uppdragsgivaren har innehållit ett belopp enligt 5 § men inte betalat in detta i rätt tid eller underlåtit att innehålla föreskrivet belopp, får detta, sedan beslut om betalningsskyldighet har meddelats, drivas in hos honom i samma ordning som gäller för indrivning av skatt enligt uppbördslagen (1953:272). Därvid får införsel enligt införsellagen (1968:621) äga rum.

12 § Bestämmelserna i 78 § 1 mom. uppbördslagen (1953:272) om en arbetsgivares skyldigheter och om revision skall gälla i fråga om uppdragsgivaren.

Uppdragsgivarens regressrätt m. m.

13 § Om uppdragsgivaren har betalat ett belopp för uppdragstagaren i enlighet med ett beslut om betalningsskyldighet på grund av hans underlåtenhet att innehålla beloppet, får han söka detta åter av uppdragstagaren. Uppdragsgivaren skall därvid till kronofogdemyndigheten överlämna det indrivningskvitto som han har fått vid betalningen eller på annat sätt styrka att han har betalat beloppet. Uppdragstagaren är vid indrivningen skyldig att betala restavgift enligt 58 § 1 mom. första stycket uppbördslagen (1953: 272).

Kronofogdemyndigheten får driva in beloppet hos uppdragstagaren i samma ordning som gäller för indrivning av skatt enligt uppbördslagen.

14 § Om uppdragsgivaren efter besvär funnits icke vara ansvarig för ett belopp, skall länsstyrelsen återbetala det belopp och den avgift, som uppdragsgivaren har betalat. På det återbetalade beloppet skall restitutionsränta beräknas enligt 69 § 2 mom. uppbördslagen (1953: 272). Om uppdragsgivaren står i skuld för skatt enligt uppbördslagen, arbetstagares skatt, mervärdeskatt eller arbetsgivaravgift, har han dock rätt att återfå bara vad som överstiger de obetalda beloppen och de räntor eller avgifter som belöper på dessa.

Preskription m. m.

15 § Om uppdragsgivaren har underlåtit att betala in ett belopp som han har innehållit, eller underlåtit att innehålla ett belopp, får den lokala skattemyndigheten inte ålägga honom betalningsskyldighet för beloppet senare än sju år efter utgången av det kalenderår, då beloppet innehölls eller skulle ha innehållits.

Åtgärder för indrivning av ett belopp för vilket betalningsskyldighet har ålagts uppdragsgivare, får inte vidtas senare än fem år efter utgången av det kalenderår, då beslutet om betalningsskyldighet meddelades av den lokala skattemyndigheten. Har frågan om uppdragsgivarens betalningsskyldighet prövats av förvaltningsdomstol skall betalningsskyldighet anses ha ålagts genom domstolens beslut i den mån detta medför större betalningsskyldighet än det överklagade beslutet.

16 § Har god man förordnats enligt ackordslagen (1970: 847) före utgången av den tid som avses i 15 § andra stycket, får utan hinder av vad som sägs där åtgärder för indrivning vidtas inom två år från utgången av det kalenderår, då förordnandet meddelades eller, om ackord kommer till stånd, från utgången av det kalenderår, då ackordet skulle ha fullgjorts.

Ställföreträdarens betalningsskyldighet

17 § Har någon i egenskap av företrädare för uppdragsgivare som är juridisk person, uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåtit att betala in ett innehållet belopp i rätt tid och ordning, är han tillsammans med uppdragsgivaren betalningsskyldig för beloppet och den restavgift som belöper på detta. Betalningsskyldigheten får jämkas eller efterges om det föreligger särskilda skäl.

Talan om att ålägga betalningsskyldighet enligt första stycket skall föras vid allmän domstol. Talan får inte väckas och åtgärd för indrivning får inte vidtas sedan uppdragsgivarens ansvarighet för beloppet har bortfallit enligt 15 § andra stycket. En dom på betalningsskyldighet får dock i den mån den

medför större betalningsskyldighet än den överklagade domen verkställas inom två år från utgången av det kalenderår då domen vann laga kraft. Hos den som har blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för indrivning av skatt enligt uppbördslagen (1953: 272). Därvid får införsel enligt införsellagen (1968: 621) äga rum.

Den som har fullgjort sin betalningsskyldighet enligt första stycket får söka beloppet åter av den juridiska personen. Därvid skall bestämmelserna i 13 § tillämpas.

Påföljder, besvär m. m.

18 § En uppdragsgivare som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att i föreskriven tid till länsstyrelsen betala in ett belopp som han har innehållit döms till böter. Om gärningen rör betydande belopp eller annan försvårande omständighet föreligger skall han dömas till fängelse i högst ett år.

I ringa fall döms inte till ansvar enligt första stycket.

19 § Företer en uppdragstagare, som inte längre är registrerad enligt lagen (1968: 430) om mervärdeskatt för den verksamhet som uppdraget avser, bevis om sådan registrering och förmår han därigenom uppsåtligen uppdragsgivaren att inte innehålla föreskrivet belopp, döms han till böter. Om gärningen rör betydande belopp eller annan försvårande omständighet föreligger skall han dömas till fängelse i högst ett år.

20 § Den lokala skattemyndighetens beslut får överklagas genom besvär hos länsrätten.

21 § Hos länsstyrelsen förordnat allmänt ombud som avses i 72 a § uppbördslagen (1953: 272) skall föra det allmännas talan i mål enligt denna lag och får anföra besvär till uppdragsgivarens förmån. Ombudet får yrka att betalningsskyldighet åläggs uppdragsgivaren.

22 § Besvär över beslut enligt denna lag inverkar inte på skyldigheten att betala det belopp som besvären avser.

Ändras eller upphävs ett beslut, på vilket utmätning eller annan verkställighet följt hos uppdragsgivaren, skall verkställigheten såvitt möjligt återgå.

Ett beslut varigenom uppdragsgivarens betalningsskyldighet har bestämts till ett lägre belopp än det allmänna ombudet har yrkat eller medgivit får inte föranleda återbetalning innan det har vunnit laga kraft, om det allmänna ombudet har anmält hinder därför. Om sådant hinder har anmälts får dock länsstyrelsen på ansökan medge återbetalning. Därvid skall bestämmelserna i 49 § 2 mom. sista stycket uppbördslagen (1953: 272) om ställande av säkerhet tillämpas.

Denna lag träder i kraft

2 Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)

Härigenom föreskrivs att 20 § kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §¹

Vid beräkningen — — byggande m. m.:

belopp, för vilket arbetsgivare är ansvarig enligt 75 § uppborðslagen (1953: 272);

belopp, för vilket arbetsgivare är betalningsskyldig enligt 75 § uppborðslagen (1953: 272) eller enligt 7 § första stycket lagen (0000:00) om skyldighet för uppdragsgivare att i vissa fall göra avdrag för skatt m. m.

avgift enligt — — kapitalförlust m. m.

(Se vidare anvisningarna.)

Denna lag träder i kraft

3 Förslag till

Lag om ändring i taxeringslagen (1956: 623)

Härigenom föreskrivs att 37 § 1 mom. taxeringslagen (1956: 623)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

37 §

Nuvarande lydelse

1 mom.² Till ledning vid inkomsttaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (*kontrolluppgifter*) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

Uppgiftsskyldig	Vem uppgiften skall avse	Vad uppgiften skall avse
8. Den som har gjort avdrag för preliminär A-skatt och inte enligt annan bestämmelse i detta moment är skyldig att lämna kontrolluppgift om den ersättning på vilken <i>skatteavdraget</i> har gjorts.	Den på vilkens ersättning <i>skatteavdrag</i> har gjorts.	Utgiven ersättning.

¹ Senaste lydelse 1979:1146.

¹ Lagen omtryckt 1971: 399. Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 773.

² Senaste lydelse 1980: 74.

Föreslagen lydelse

I mom. Till ledning vid inkomsttaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (kontrolluppgifter) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

<i>Uppgiftsskyldig</i>	<i>Vem uppgiften skall avse</i>	<i>Vad uppgiften skall avse</i>
8. Den som har gjort avdrag för preliminär A-skatt eller avdrag enligt lagen (0000:00) om skyldighet för uppdragsgivare att i vissa fall göra avdrag för skatt m. m. och inte enligt annan bestämmelse i detta moment är skyldig att lämna kontrolluppgift om den ersättning på vilken avdraget har gjorts.	Den på vilkens ersättning avdrag har gjorts.	Utgiven ersättning.

Denna lag träder i kraft

4.2 Lagen om skyldighet för uppdragsgivare att i vissa fall göra avdrag för skatt m. m.

Uppdragen (1-4 §§)

Enligt de förut uppdragna riktlinjerna skall uppdragsgivaren alltid förvissa sig om huruvida uppdragstagaren är registrerad till mervärdeskatt eller inte. Hans undersökningsskyldighet skall dock vara begränsad till vissa särskilt angivna uppdrag för vilka skattskyldighet till mervärdeskatt regelmässigt föreligger, om uppdragstagaren utför dem i sin yrkesmässiga verksamhet.

De uppdrag det här är fråga om anges i 10 § ML som skattepliktiga tjänster. Som har sagts förut bör dock undersökningsskyldigheten begränsas till sådana uppdragsområden där den grå arbetskraften har visat sig vara särskilt besvärande för de seriösa företagarna. I den särskilda lag, som behövs för att ange bestämmelserna om uppdragsgivarens skyldighet och ansvarighet, bör sålunda uppdragen inom dessa områden anges på ett klart och överskådligt sätt. Detta synes man bäst nå genom att redan i 1 § beskriva de uppdrag på vilka lagen är tillämplig. Man bör därvid vidare ansluta till de uttryck och den gruppindelning som används i ML för att beskriva de skattepliktiga tjänsterna. Man vinner därmed också den fördelen att man får en beskrivning som de mervärdeskatteskyldiga är förtrogna med.

Uppdragen bör med ledning av ML:s beskrivning delas upp i fyra punkter. I punkterna 1–3 bör lämpligen de uppdrag föras samman som i praktiken avser arbeten av olika slag på fastighet.

Hit hör när det gäller mark tjänster som innefattar undersökning, planering, jordbearbetning, jordförbättring, schaktning, sprängning, borrhning, dränering, utfyllning eller ytbeläggning. I fråga om växande skog – varmed odling eller annan växtlighet jämföras – omfattas tjänster som innefattar röjning, sådd, plantering, uppskattning, märkning, gödsling, beskärning, gallring, skörd, avverkning eller växtskydd. Beträffande tjänster som avser byggnad innefattas uppförande, anläggning, rivning, reparation, ändring eller underhåll. Denna bestämmelse om byggnad gäller också annan anläggning som utgör fastighet enligt 7 § ML. Detta innebär att bestämmelsen också är tillämplig på ledning, stängsel och annan anläggning som har anbragts i eller ovan jord för stadigvarande bruk.

Till punkt 4 bör de uppdrag föras som är av sådan karaktär att de huvudsakligen förekommer mellan rörelseidkare. Hit hör bl. a. tjänster som avser annat än fastighet och innefattar tillverkning på beställning, montering, rengöring, reparation, ändring eller underhåll.

Några svårigheter bör inte uppstå för en uppdragsgivare att avgöra när ett uppdrag är sådant att det omfattas av lagens bestämmelser. Uppdragen i punkterna 1–3 är beskrivna särskilt vad gäller mark, särskilt vad gäller växande skog, odling eller annan växtlighet och särskilt vad gäller byggnad eller annan anläggning. Någon tveksamhet bör därför inte heller kunna uppstå för den som inte har mött dessa uttryck tidigare i egenskap av mervärdeskatteskyldig.

Uppdragen i punkt 4 förekommer som redan har sagts huvudsakligen mellan rörelseidkare. Undantag finns dock. Vissa av uppdragen kan också gälla arbeten åt andra uppdragsgivare. Det finns dock knappast någon anledning att låta lagen omfatta dessa uppdrag i andra fall än då uppdragsgivaren driver rörelse och arbetet enligt uppdraget utgör ett led i rörelsen. Det arbete som utförs enligt uppdraget skall med andra ord ingå i uppdragsgivarens verksamhet och vara en del av denna. Om en industriidkares maskiner behöver repareras eller rengöras är detta sålunda ett uppdrag som faller under lagen. Rengöring av kontors- eller verkstadslokaler faller däremot utanför. Eftersom uppdragen i punkt 4 på detta sätt bara kommer att gälla rörelseidkare bör detta underlätta tillämpningen väsentligt.

Lagens tillämpning bör begränsas också i ett par andra avseenden. Med hänsyn till att syftet med uppdragsgivarens undersökningsskyldighet och ansvarighet är att nå uppdragstagare, som åtar sig arbete på uppdragsgivarens fastighet eller hos en näringsidkare i dennes verksamhet bör en förutsättning för lagens tillämplighet vidare vara att uppdraget utförs på uppdragsgivarens arbetsplats. Vad först angår själva begreppet arbetsplats skall detta uppfattas bokstavligt. Som arbetsplats skall alltså anses mark- eller skogsområde, varvsområde, byggnad, verkstad, fabrik, lägenhet,

kontor, butik osv. När ett arbete utförs i flera led genom entreprenad blir uppdragsgivarens arbetsplats – t. ex. en byggherres markområde – också huvudentreprenörens arbetsplats i förhållande till hans entreprenör. Härav framgår vidare att uppdragsgivaren inte behöver vara ägare till arbetsplatsen. Det är tillräckligt att uppdraget grundas på att han har en förfoganderätt till arbetsplatsen som ger honom möjlighet att låta annan utföra arbete på den. Bestämmelsen om att uppdraget skall utföras på uppdragsgivarens arbetsplats föreslås få sin plats i 1 §.

Det finns vidare inte någon anledning att låta lagen gälla i fråga om uppdrag som ges till staten eller en kommun. Bestämmelse om detta undantag föreslås i 2 §. I 3 och 4 §§ bör slutligen förklaras vad som skall förstås med uppdragsgivare och uppdragstagare och anges att uttryck som förekommer i kommunalskattelagen (1928: 370), K.L. eller i ML eller UBL skall ha samma innebörd i den föreslagna lagen som i dessa lagar.

I anslutning till vad som har sagts nu bör också framhållas att lagen självfallet inte skall vara tillämplig på "uppdrag" som utförs av en arbetstagare för vilken "uppdragsgivaren" är huvudarbetsgivare. I sådant fall gäller UBL:s bestämmelser och huvudarbetsgivaren kan göras betalningsskyldig för inte innehållen källskatt och arbetsgivaravgifter som belöper på arbetstagarens ersättning (lön). Till vissa frågor som gäller en uppdragsgivares ansvarighet enligt den föreslagna lagen i konkurrens med UBL:s och AVGL:s bestämmelser återkommes i det följande.

Uppdragsgivarens skyldighet att innehålla del av ersättningen (5 §)

Det har förut framhållits att det inte sällan kan vara svårt att avgöra om uppdragstagaren i det särskilda fallet är verksam som egen företagare eller som en deltidssysselsatt arbetstagare hos uppdragsgivaren. Om uppdragstagaren inte kan styrka att han är registrerad till mervärdeskatt, skall uppdragsgivaren självfallet inte behöva ta ställning till denna fråga vid tillämpningen av lagen. Hans skyldighet skall bara vara att innehålla en del av ersättningen och betala in denna till länsstyrelsen. Därmed följer att ett och samma belopp bör innehållas antingen uppdraget är en bisyssla eller utförs i uppdragstagarens yrkesmässiga verksamhet.

Den omständigheten att det för uppdragstagaren kan vara fråga om antingen tjänsteinkomst eller inkomst av rörelse bör också beaktas när det gäller att bestämma hur mycket uppdragsgivaren skall innehålla av ersättningen.

När uppdraget i verkligheten är en bisyssla för uppdragstagaren och denne alltså är arbetstagare hos uppdragsgivaren kan det innehålla beloppet närmast jämföras med ett skatteavdrag som huvudarbetsgivaren skall göra på extrainkomster som arbetstagaren uppbär förutom huvudinkomst. Ett sådant skatteavdrag skall enligt 7 § UBL göras enligt grunder som riksskatteverket bestämmer. Skatteavdragets storlek bestäms enligt dessa med hänsyn till arbetstagarens årslön och beräknas enligt procentsatser

mellan 20 och 70 %. Ett avdrag med 50 % skall göras om årslönen är lägst 45 001 och högst 50 000 kr. Är årslönen exempelvis lägst 60 001 och högst 80 000 kr., skall avdraget göras med 60 % av extrainkomsten.

Någon sådan jämförelse kan inte göras om uppdragstagaren är näringsidkare. Som sådan är han skyldig att betala inte bara inkomstskatt utan också avgifter och mervärdesskatt. Med tanke på att ersättningen ofta bara avser att täcka arbetad tid skulle det därför generellt sett vara befogat att tillämpa en högre procentsats för honom än för den uppdragstagare som utför uppdraget som en bisyssla. En sådan skillnad kan dock inte göras. Som har sagts förut har uppdragsgivaren ofta stora svårigheter att avgöra om uppdragstagaren utför arbetet som en bisyssla eller i egenskap av rörelseidkare. Uppdragsgivaren måste därför få tillämpa en enda fast procentsats.

Det kan erinras om att den procentsats, som lokal skattemyndighet skall tillämpa när ansvarighet fastställs för arbetsgivare som har underlåtit att göra skatteavdrag på lön till okända arbetstagare, är 40 %. Mot bakgrund av de här förut angivna förhållandena synes den procentsats, som en uppdragsgivare skall tillämpa, lämpligen böra bestämmas till 50 %.

De linjer efter vilka en uppdragsgivares skyldigheter byggs upp enligt det här framlagda förslaget medför som synes att en del av ersättningen kan komma att innehållas både för en arbetstagare och för en rörelseidkare. Den uppdragstagare som utför uppdraget som en bisyssla vid sidan av sitt huvudarbete kan därmed sägas komma i en särställning i förhållande till många andra arbetstagare som kan skaffa sig ett extraarbete utan att få vidkännas något avdrag för preliminär skatt. Detta är emellertid en direkt konsekvens av att man för att försvåra utnyttjandet av grå arbetskraft måste inrikta sig på vissa uppdragsområden inom vilka båda uppdragsformerna förekommer utan möjlighet att skilja mellan dem. På samma sätt får också den finna sig i ett avdrag med 50 % som utför uppdrag, som i och för sig är mervärdesskattepliktiga men på grund av den begränsade omsättningen inte medför registreringskyldighet.

Man synes böra begränsa uppdragsgivarens skyldighet att innehålla 50 % till utbetalningar som uppgår till ett visst minsta belopp. Detta bör lämpligen bestämmas till 1 000 kr. Med detta gränobelopp uppnår man bl. a. att mindre och kanske inte sällan hastigt påkomna arbeten kan uppdras utan att lagen behöver tillämpas. En bestämmelse av denna innebörd måste dock utformas så att den inte kan kringgås genom att ersättningen delas upp på flera utbetalningar som understiger detta belopp. Detta synes kunna förhindras genom föreskrift om att något belopp inte skall innehållas om det med fog kan antas att vad uppdragsgivaren skall betala till uppdragstagaren för uppdraget inte kommer att uppgå till 1 000 kr. De föreslagna bestämmelserna bör tas in i lagens 5 §. I denna paragraf bör också, i enlighet med vad som har sagts i föregående avsnitt, anges att något belopp inte skall innehållas enligt lagen, om skatteavdrag skall göras enligt UBL.

Uppdragsgivarens kontroll av uppdragstagarens registrering, m. m. (5.7 och 19 §§)

Uppdragsgivarens undersökning angående uppdragstagarens registrering till mervärdeskatt bör i och för sig utgöra en kontroll av registreringsförhållandet vid den tidpunkt då ersättning för uppdraget skall betalas ut. Kontrollförfarandet måste å andra sidan utformas så att uppdragsgivaren på ett enkelt sätt kan få en sådan bekräftelse på uppdragstagarens registrering att han inte skall behöva riskera någon ansvarighet i efterhand.

Kravet på att förfarandet skall vara lättillämpligt uppfylls bäst genom att uppdragsgivarens undersökning angående uppdragstagarens registreringsförhållande får begränsas till en kontroll av att uppdragstagaren innehar ett av länsstyrelsen utfärdat bevis om registrering till mervärdeskatt. Om uppdragstagaren kan förete ett sådant bevis och det av detta framgår att han har registrerats för den verksamhet som uppdraget avser, bör uppdragsgivaren regelmässigt kunna betala ut ersättningen utan att i övrigt behöva vidta någon åtgärd eller löpa risk att senare bli ålagd någon ansvarighet. Tillgång till ett sådant bevis har som nämnts tidigare var och en som är registrerad till mervärdeskatt. Länsstyrelsen skall nämligen enligt 19 § ML utfärda ett särskilt bevis för varje registrerad. På detta anges bl. a. den verksamhet som den skattskyldige har anmält för registrering. I fråga om bevisets lämplighet i övrigt att användas i här angivna avseende kan anföras följande.

Registreringen till mervärdeskatt sker inte för någon viss tid. Den som har registrerats står kvar i registret till dess länsstyrelsen finner att förutsättning för registrering inte längre föreligger. Impulsen till avregistrering är vanligen en anmälan från den registrerade om att han har upphört med sin registrerade verksamhet. Beslut om avregistrering kan också ske på initiativ av länsstyrelsen sedan denna har konstaterat att verksamheten upphört eller att den har fått så liten omfattning att registreringsskyldighet inte föreligger.

Angivna förhållande medför att inte heller registreringsbeviset är begränsat till viss tid. Fråga är då vilken betydelse detta skall tillmätas i nu förevarande sammanhang.

En ordning som innebar att registreringsbeviset tidsbegränsades skulle i och för sig vara till fördel för förfarandet. Om bevisen utfärdades att gälla för exempelvis ett år i taget, skulle det sålunda bli mycket litet utrymme för en uppdragsgivare att vara verksam med stöd av beviset sedan han har avförts ur registret. En sådan begränsning av registreringen skulle emellertid om den tillämpades generellt bli mycket arbetskrävande och besvärande för både myndigheterna och de skattskyldiga. Kvar står därför att bedöma möjligheterna av att ge länsstyrelsen rätt att meddela registrering för viss tid om den i det särskilda fallet finner anledning till det. Skäl för en tidsbegränsning skulle då vara att det synes osäkert att registrerings sökanden kommer att bedriva den anmälda verksamheten eller att det kan

ifrågasättas att verksamheten kommer att pågå någon längre tid. Betydelsen av att en sådan möjlighet öppnas för länsstyrelsen bör bedömas med hänsyn till vad som i övrigt måste förutsättas för tillämpningen av den föreslagna ordningen.

En uppdragstagare, som trots att han inte längre är registrerad, företer bevis om registrering och därigenom uppsåtligen förmår uppdragsgivaren att inte innehålla föreskrivet belopp, bör sålunda kunna dömas till böter. Om det är fråga om betydande belopp eller om annan försvårande omständighet föreligger bör han dömas till fängelse i högst ett år. Det kan vidare förutsättas att länsstyrelsen har sin uppmärksamhet särskilt riktad på sådana fall i vilka det har funnits anledning till tveksamhet vid registreringen eller i vilka det annars framkommer omständigheter som tyder på att frågan om registrering bör omprövas. Dessa fall följs alltså noga av länsstyrelsen och beslut om avregistrering kommer att meddelas så snart det visar sig att förutsättning för registrering inte längre föreligger. Sedan avregistrering har skett kan uppdragstagaren inte uppsåtligen förete sitt bevis utan att göra sig skyldig till straffbar handling.

Det framstår mot bakgrund av här angivna förhållanden som tveksamt om det finns tillräckliga skäl att ge länsstyrelsen rätt att i särskilda fall tidsbegränsa registreringen till mervärdeskatt. De fall i vilka ett sådant beslut skulle komma att meddelas kan ändå följas upp av länsstyrelsen. Om länsstyrelsen därvid finner att en avregistrering bör ske kan den vidare begära att registreringsbeviset återlämnas och samtidigt erinra om påföljderna för ett utnyttjande av beviset efter avregistreringen.

Vad som har sagts nu ger vid handen att man bör nöja sig med UL:s nuvarande registreringsordning. Om det skulle visa sig att bevisen missbrukas i oväntad omfattning bör dock självfallet frågan om en tidsbegränsning tas upp till förnyad prövning.

Mot det nuvarande registreringsbeviset kan riktas vissa anmärkningar med tanke på dess lämplighet som bevishandling. Det innehåller sålunda uppgifter om redovisningsperiod, redovisningsmetod, räkenskapsår m. m. som inte är av något intresse i förevarande sammanhang och som uppdragstagaren kan vara obenägen att låta uppdragsgivaren ta del av. Det är inte heller lämpligt i formatet. Det bör därför förutsättas att länsstyrelsen utfärdar ett eller flera särskilda intyg om registreringen i de fall då den registrerade begär det. Detta gör det samtidigt möjligt för länsstyrelsen att beakta de önskemål som den registrerade ev. kan ha i fråga om beskrivningen av den verksamhet för vilken han är registrerad och avser att utöva som uppdragstagare. Ett sådant intyg bör vara kostnadsfritt och utfärdas enligt formulär som fastställs av riksskatteverket.

De bestämmelser på vilka uppdragsgivarens undersökningsskyldighet skall grundas i enlighet med det sagda böra utformas så att någon åtgärd i övrigt inte behöver vidtas enligt lagen, om uppdragstagaren är registrerad till mervärdeskatt för den verksamhet som uppdraget avser. Det bör vidare

framgå av bestämmelserna att uppdragsgivaren regelmässigt kan begränsa sin undersökning angående uppdragstagarens registreringsförhållande till en kontroll av att uppdragstagaren innehar ett av länsstyrelsen utfärdat bevis eller intyg om att han är registrerad för den verksamhet som uppdraget avser. Om uppdragstagaren företer ett sådant bevis eller intyg bör uppdragsgivaren kunna utgå från att registreringen fortfarande gäller. En ytterligare kontroll bör bara kunna krävas av uppdragsgivaren om omständigheterna är sådana att det finns starka skäl att misstänka att uppdragstagaren inte längre är registrerad till mervärdeskatt. Sådana skäl till misstanke kan exempelvis föreligga om uppdragsgivaren vet att uppdragstagaren lagt ned sin rörelse och tagit anställning.

Den här angivna ordningen synes lämpligen kunna erhållas genom att man i den paragraf (7 §), som skall reglera uppdragsgivarens betalningsskyldighet om han inte innehåller föreskrivet belopp när uppdragstagaren är oregistrerad, tar in bestämmelse om att någon ansvarighet inte inträder om uppdragsgivaren haft skälig anledning för sin underlåtenhet. En skälig anledning skall självfallet regelmässigt vara att uppdragsgivaren genom ett av uppdragstagaren företett bevis eller intyg har övertygat sig om att denne är registrerad. Man synes emellertid inte böra stanna härvid. Förhållandet bör komma till uttryck också i direkt anslutning till föreskriften i 5 § om att uppdragsgivaren inte behöver vidta någon ytterligare åtgärd enligt lagen, om uppdragstagaren är registrerad till mervärdeskatt. Detta synes kunna ske genom att föreskriften förses med ett tillägg om att en registrerad uppdragstagare är skyldig att förete av länsstyrelsen utfärdat bevis eller intyg om registreringen, när uppdragsgivaren begär det.

Bestämmelserna om den här redovisade ordningen föreslås intagna i lagens 5 och 7 §§. Bestämmelserna om påföljder för uppdragstagare, som missbrukar sitt registreringsbevis eller särskilda intyg, har tagits in i lagens 19 §. Till bestämmelserna i 7 § om uppdragsgivarens betalningsskyldighet återkommes i ett följande avsnitt.

Uppdragsgivarens redovisning och inbetalning av innehållna belopp (6 § samt 37 § 1 mom. TL)

Det är naturligtvis i och för sig tänkbart att utforma en speciell rutin för uppdragsgivarens inbetalning av belopp som har innehållits. Det är emellertid önskvärt att man så långt som möjligt undviker särrutiner. Detta är inte minst angeläget med tanke på att ett innehållt belopp bör gottskrivas uppdragstagaren som inbetald preliminär skatt. Därmed följer att beloppet också såvitt möjligt bör redovisas och betalas enligt de rutiner som gäller för arbetsgivare i fråga om skatteavdrag för preliminär skatt. Den bästa lösningen synes därför vara att uppdragsgivaren gör sin inbetalning på samma sätt som arbetsgivaren enligt UBL.

En sådan ordning innebär att uppdragsgivaren skall betala in beloppet till länsstyrelsen med användande av den inbetalningshandling som han

enligt UBL skulle ha begagnat sig av om han som arbetsgivare i stället betalat in beloppet efter skatteavdrag. Den innebär vidare att inbetalningen skall ske senast den 18 i den uppbördsmanad som följer närmast efter den kalendermanad då ersättningen betalades ut.

På inbetalningshandlingen finns också plats för en s. k. uppbördsdeklaration. Bestämmelserna i UBL om denna deklaration bör i tillämpliga delar gälla uppdragsgivaren. Denne bör sålunda på samma sätt som en arbetsgivare ange sitt personnummer, organisationsnummer eller särskilda redovisningsnummer samt uppgift om den tid för vilken redovisning lämnas. Uppdragsgivaren bör också ange den ersättning på vilken han har innehållit beloppet samt namnet och personnumret eller organisationsnumret för den uppdragstagare som har fått ersättningen, allt i den utsträckning som följer av UBL:s bestämmelser för arbetsgivarna. Skyldighet att ange namn och personnummer för arbetstagare föreligger om arbetsgivaren har högst fyra arbetstagare eller länsstyrelsen beslutar att dessa uppgifter skall lämnas.

Frågan om vilka uppgifter som uppdragsgivaren skall lämna vid redovisningen av innehållna belopp är emellertid beroende av från vilket underlag krediteringen skall ske på uppdragstagaren. Härom kan följande anföras.

Enligt det uppbördssystem som tillämpas fr. o. m. år 1980 skall avdragen preliminär skatt krediteras arbetstagarna med ledning av de kontrolluppgifter som lämnas enligt TL. En arbetsgivare som har gjort avdrag för preliminär A-skatt är i enlighet härmed alltid skyldig att lämna kontrolluppgift med angivande av skattebeloppet. Bestämmelse härom finns i 37 § 1 mom. 8 TL.

När det gäller belopp som har innehållits enligt den föreslagna lagen synes man i och för sig kunna överväga att införa sådana bestämmelser att krediteringen kan ske på grundval av uppbördsdeklarationen. En sådan ordning förutsätter bl. a. att de företagare som är både arbetsgivare och uppdragsgivare, håller isär redovisningen av innehållna belopp från preliminärskatteredovisningen och på inbetalningskortet särskilt markerar att beloppet har innehållits enligt den föreslagna lagens bestämmelser.

En sådan ordning skulle säkerligen kunna tillämpas på ett tillfredsställande sätt av en uppdragsgivare, som inte har några anställda eller bara ett fåtal arbetstagare. För arbetsgivare med många arbetstagare skulle ordningen däremot utan tvivel medföra stora olägenheter. Den skulle också medföra problem för myndigheterna i deras krediteringsarbete och kontroll av inbetalningarna, eftersom den skulle innebära ett avsteg från de rutiner som har utformats för att åtgärderna så långt möjligt skall kunna vidtas med hjälp av ADB.

Man synes därför också i fråga om förfarandet för krediteringen av innehållna belopp enligt den föreslagna lagen böra följa UBL:s system. Detta innebär att den som har innehållit ett belopp bör vara skyldig att lämna kontrolluppgift härom på samma sätt som när avdrag har gjorts för preliminär A-skatt.

En arbetsgivare som inte betalar innehållen skatt i rätt tid påförs restavgift. Om han underlåter att lämna uppbördsdeklaration påförs honom förseningsavgift med 100 kr. eller, om han har anmanats att lämna deklaration men inte gjort detta inom angiven tid, med 200 kr. Förseningsavgift får helt efterges av länsstyrelsen om särskilda skäl föreligger. Arbetsgivaren kan också anmanas vid vite att lämna deklaration. Även dessa föreskrifter bör gälla i fråga om uppdragsgivaren.

De i detta avsnitt föreslagna bestämmelserna har tagits in i lagens 6 §. I denna har också erinrats om skyldigheten att lämna kontrolluppgift i enlighet med det tillägg som föreslås till 37 § 1 mom. TL.

Uppdragsgivarens betalningsskyldighet m. m. (7–12 §§ samt 20 § KL.)

Bestämmelserna om fastställelse m. m. av uppdragsgivarens betalningsskyldighet, om han underlåter att innehålla ett belopp eller inte betalar in ett belopp, som han har dragit av på ersättningen, bör utformas i överensstämmelse med vad som enligt UBL gäller i fråga om en arbetsgivare i motsvarande situation. Ordningen bör i enlighet härmed vara följande.

Fråga om uppdragsgivarens ansvarighet skall prövas av den lokala skattemyndigheten. Behörig bör den lokala skattemyndighet vara som skall utfärda uppdragsgivarens skattsedel på slutlig skatt det år under vilket ersättningen utgavs. Sedan den lokala skattemyndigheten har meddelat beslut om uppdragsgivarens betalningsskyldighet får beloppet drivas in i samma ordning som gäller för indrivning av skatt enligt UBL. Därvid skall också införsel få äga rum.

Bestämmelserna om uppdragsgivarens ansvarighet för belopp som han har innehållit men inte redovisat till länsstyrelsen föreslås intagna i lagens 7 §. Vidare föreslås att beloppet skall gottskrivas uppdragstagaren som inbetalad preliminär skatt på samma sätt som sker för en arbetstagare även om arbetsgivaren inte betalar den källskatt som han har dragit av på arbetstagarens lön. Att ett innehållit belopp alltid skall krediteras som inbetalad preliminär skatt medför att uppdragstagaren i likhet med en arbetstagare kan begära s. k. jämkning hos den lokala skattemyndigheten, om han anser att han har betalat in för mycket preliminär skatt och därför vill få en del av denna utbetalad redan under inkomståret eller i början av det följande året. Bestämmelsen om gottskrivning har tagits in i lagens 9 § första stycket.

En arbetsgivare som utan skäligen anledning underlåter att göra skatteavdrag är enligt 75 § UBL ansvarig för den skatt som han har underlåtit att dra av. En bestämmelse av sådan innebörd bör också ges i fråga om en uppdragsgivare som underlåter att innehålla föreskrivet belopp av uppdragstagarens ersättning. Härvid bör dock erinras om att betalningsskyldigheten skall kunna efterges helt om underlåtenheten kan antas ha samband med uppdragsgivarens ålder, sjukdom m. m. För denna bestämmelse, som föreslås intagen i lagens 8 §, har redovisats i avsnittet om uppdragsgiv-

varkretsen. I enlighet med vad som gäller angående en arbetsgivare bör också i övrigt vissa förutsättningar vara uppfyllda för att uppdragsgivarens betalningsskyldighet skall tas i anspråk. Härom får anföras följande.

För att uppdragsgivarens betalningsskyldighet skall tas i anspråk bör sålunda i princip förutsättas att beloppet kan gottskrivas uppdragstagaren när betalningsskyldighet åläggs antingen som preliminär skatt före debiteringen av slutlig skatt för det beskattningsår under vilket beloppet skulle ha innehållits eller till betalning av sådan kvarstående eller tillkommande skatt enligt UBL, kvarstående eller tillkommande arbetsgivaravgift eller mervärdeskatt, som belöper på det beskattningsår, utgiftsår resp. kalenderår under vilket beloppet skulle ha innehållits. Om man bortser från de beslut som kan komma att meddelas före debiteringen av slutlig skatt, kommer sådana bestämmelser om gottskrivning – i likhet med tillämpningen enligt UBL – att medföra att beslut om betalningsskyldighet bara meddelas om uppdragstagaren häftar i skuld för dessa skatter eller arbetsgivaravgifter eller med fog kan antas bli påförd skatt eller avgift. Skulle det sedan ett beslut har meddelats trots allt visa sig att det inte finns någon skatt eller avgift att gottskriva uppdragstagaren för, bör beloppet återbetalas till uppdragsgivaren. Bestämmelserna om uppdragsgivarens betalningsskyldighet och om gottskrivning föreslås utformade i enlighet härmed och har tagits in i lagens 7 och 9 §§. Bestämmelserna om gottskrivning bör också gälla ränta eller restavgift som belöper på skatten eller arbetsgivaravgiften. Detta anges i lagens 10 §.

Bestämmelserna om indrivning hos uppdragsgivaren för uttagande av belopp som han är betalningsskyldig för har tagits in i 11 §. I anslutning till dessa bestämmelser bör också ges vissa föreskrifter om anteckningsskyldighet m. m. Härom kan följande anföras.

Enligt 78 § 1 mom. UBL skall en bokföringsskyldig arbetsgivare ha sin bokföring så ordnad att arbetstagarnas namn, lönebelopp och skatteavdrag framgår av den. Annan arbetsgivare, som är skyldig att göra skatteavdrag, skall föra anteckningar om dessa uppgifter. Vidare får revision verkställas hos arbetsgivaren för kontroll av att bestämmelserna om skatteavdrag har följts. Beslut om revision får meddelas av riksskatteverket, länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten. I övrigt gäller TL:s bestämmelser i 56 och 58 §§ om taxeringsrevision. Dessa bestämmelser bör också vara tillämpliga på en uppdragsgivare. Föreskrift härom föreslås i 12 §.

De föreslagna bestämmelserna om uppdragsgivarens ansvarighet bör medföra en ändring i 20 § KL. Enligt en föreskrift i denna paragraf får en arbetsgivare inte göra avdrag för ett belopp som han är ansvarig för på grund av att han har underlåtit att göra skatteavdrag. Föreskriften bör utvidgas att också gälla uppdragsgivaren om han underlåter att innehålla ett belopp enligt den föreslagna lagen. En ändring av 20 § KL föreslås i enlighet härmed.

Uppdragsgivarens regressrätt m. m. (13 och 14 §§)

Den föreslagna lagen bör också i ett par andra avseenden ha bestämmelser i fråga om uppdragsgivaren som överensstämmer med UBL:s föreskrifter om arbetsgivare.

I en särskild paragraf, 13 §, bör sålunda anges att uppdragsgivaren har regressrätt mot uppdragstagaren för det belopp som han har ålagt betalningsskyldighet för på grund av sin underlåtenhet att innehålla beloppet. Sedan han har betalat beloppet bör han på samma sätt som en arbetsgivare få utmätningsmannens hjälp för att få det uttaget hos uppdragstagaren. Beloppet bör därvid få drivas in i samma ordning som gäller för indrivning av skatt. I överensstämmelse med vad som gäller angående arbetsgivares regressrätt enligt UBL bör dock inte införsel få meddelas.

Det bör också tas in bestämmelser om uppdragsgivarens rätt att återfå inbetalt belopp jämte ränta om beslutet om hans betalningsskyldighet undanröjs. Det bör likaså anges att beloppet vid återbetalning i första hand skall tas i anspråk för betalning av skatt enligt UBL, arbetstagares skatt, mervärdeskatt eller arbetsgivaravgift som uppdragsgivaren eventuellt står i skuld för. De angivna bestämmelserna föreslås i lagens 14 §.

Enligt UBL kan en arbetsgivare, som underlåter att göra skatteavdrag, åläggas betalningsskyldighet även om arbetstagaren inte kan identifieras av den lokala skattemyndigheten. Detta bör vara möjligt också när det gäller en uppdragsgivares betalningsskyldighet på grund av underlåtenhet att innehålla 50 % av en uppdragstagares ersättning. Så som bestämmelserna om uppdragsgivarens betalningsskyldighet är utformade enligt den föreslagna lagen behövs dock inte någon uttrycklig föreskrift om denna möjlighet.

Preskription (15 och 16 §§)

Man bör också när det gäller den föreslagna lagens preskriptionsbestämmelser undersöka i vilken mån man bör följa UBL:s föreskrifter. Härvid skall i första hand behandlas preskriptionsbestämmelserna angående ansvarighet på grund av att ett innehållet skattebelopp inte har betalats in.

Enligt 71 § 2 mom. UBL får betalningsskyldighet på grund av underlåtenhet att inbetala innehållen källskatt inte åläggas arbetsgivaren senare än fem år efter utgången av det uppbördsår då den kvarstående skatt skulle ha betalats, som svarar mot källskatt för det inkomståret då källskatten innehölls. Har arbetsgivaren gjort skatteavdrag för kvarstående skatt men underlåtit att betala in det avdragna beloppet får betalningsskyldighet för detta inte åläggas honom senare än fem år efter utgången av det uppbördsår under vilket skatten skulle ha betalats enligt den verkställda debiteringen. I fråga om möjligheterna att driva in dessa skattebelopp gäller att åtgärd för indrivning inte får vidtas senare än fem år efter utgången av det uppbördsår då beslutet om fastställelse meddelades. Dessa preskriptionsbestämmelser bryts dock av en specialföreskrift angående kammarrätts

och regeringsrättens beslut. Ett beslut varigenom en sådan domstol har ålagt en arbetsgivare ansvarighet får utan hinder av de angivna bestämmelserna verkställas inom en tid av två år från utgången av det uppbördsår då beslutet meddelades.

Som synes inträder preskription fem år från utgången av ett uppbördsår. Ett uppbördsår löper enligt 2 § 2 mom. UBL fr. o. m. mars månad ett år t. o. m. februari månad det följande året. Uppbördsåret är en från uppbördsteknisk synpunkt konstruerad period som man vid källskattsystemets införande valde också som utgångspunkt för beräkningen av preskriptionstiden för fastställande och indrivning av skatt. Det synes inte finnas några fördelar med att använda uppbördsåret för beräkningen av preskriptionstiden i fråga om en uppdragsgivares ansvarighet. Man får en enklare och mer lättförståelig ordning om man i stället låter preskriptionstiden börja löpa från utgången av ett kalenderår. En sådan lösning står också i överensstämmelse med övervägandena i det förslag som utredningen (Fi 1973:01) om säkerhetsåtgärder m. m. i skatteprocessen har lagt fram i betänkandet (SOU 1978: 87) Lag om preskription av skattefordringar m. m. och som nu behandlas inom budgetdepartementet.

Fråga är då från vilket kalenderår preskriptionstiden bör beräknas. När det gäller en arbetsgivares ansvarighet för innehållen preliminär skatt räknas preskriptionstiden som förut har sagts fem år från utgången av det uppbördsår under vilket arbetstagaren skall betala den kvarstående skatt som hänför sig till det inkomstår då skatteavdraget gjordes. Om man i denna bestämmelse bytte ut uppbördsår mot kalenderår skulle följa att preskriptionstiden i stället räknades fem år från utgången av det kalenderår då denna kvarstående skatt skall betalas. Detta kan också uttryckas så att preskription inträder sju år efter utgången av det kalenderår då skatteavdraget gjordes.

De belopp som innehålls enligt den föreslagna lagen skall gottskrivas uppdragstagaren som betald preliminär skatt. När uppdragstagaren utför uppdraget som en bisyssla kommer vidare innehållandet av beloppet att också i praktiken bli helt jämförbart med ett skatteavdrag enligt UBL. Detta talar för att bestämmelsen om preskription av uppdragsgivarens ansvarighet för ett innehållt belopp utformas i överensstämmelse med vad som gäller för en arbetsgivare beträffande ett verkställt skatteavdrag. En sådan bestämmelse kan enligt vad som har sagts förut enklast uttryckas så att den lokala skattemyndigheten inte får ålägga uppdragsgivaren betalningsskyldighet senare än sju år efter utgången av det kalenderår då beloppet innehölls. I överensstämmelse med UBL:s föreskrifter bör vidare indrivning inte få ske senare än fem år efter utgången av det kalenderår då den lokala skattemyndigheten meddelade sitt beslut om betalningsskyldighet. Har frågan om betalningsskyldighet prövats av förvaltningsdomstol bör femårsperioden räknas med utgångspunkt i det kalenderår då domstolen meddelade sitt beslut, i den mån det innebär att betalningsskyldighet

åläggs uppdragsgivaren för ett större belopp än som skulle betalas enligt det överklagade beslutet. En sådan ordning gäller enligt UBL.

Vad härefter angår en arbetsgivares ansvarighet enligt UBL på grund av underlåtenhet att göra skatteavdrag, får varken ansvarighet fastställas eller indrivning ske sedan arbetstagarens betalningsskyldighet för skatten har upphört.

Kammarrätts och regeringsrättens beslut får dock också när det gäller ansvarighet för inte innehållen skatt alltid verkställas inom en tid av två år från utgången av det uppbördsår då beslutet meddelades. Arbetstagarens (den skattskyldiges) betalningsskyldighet upphör fem år efter utgången av det uppbördsår då skatten skulle ha betalats enligt den verkställda debiteringen. Har preliminär A-skatt fastställts till betalning genom särskilt beslut räknas dock femårsperioden från utgången av det uppbördsår då fastställelsen skedde.

När det är fråga om preliminär B-skatt beräknas femårsperioden för arbetstagaren sålunda från utgången av det uppbördsår som löper ut under taxeringsåret medan den beträffande kvarstående skatt beräknas från utgången av det uppbördsår som löper ut under andra året efter taxeringsåret. Av förarbetena till bestämmelserna (SOU 1965: 23, prop. 1967: 130, BevU 1967: 53, rskr 1967: 336) framgår vidare att betalningsskyldighet inte skall åläggas en arbetsgivare på grund av att han underlåtit att göra skatteavdrag för preliminär skatt senare än fem år från utgången av det uppbördsår under vilket arbetstagaren skall betala kvarstående skatt för det inkomstår då arbetsgivaren underlät att göra skatteavdraget. Härvid bortses från undantagsbestämmelsen angående kammarrätt och regeringsrätten.

Om man översätter en sådan preskriptionsregel på det sätt som har gjorts förut beträffande bestämmelserna om preskription när ett belopp har innehållits men inte betalats in, får man en regel som innebär att den lokala skattemyndigheten inte kan ålägga uppdragsgivaren betalningsskyldighet senare än sju år efter utgången av det kalenderår då beloppet skulle ha innehållits. Man får med andra ord samma preskriptionsregel för det fall att uppdragsgivaren har innehållit ett belopp men inte betalat in detta och det fall att han har underlåtit att innehålla ett belopp.

Bestämmelserna föreslås utformade i enlighet med vad som har sagts nu. De här tagits in i lagens 15 §.

Bestämmelserna om preskription av uppdragsgivarens ansvarighet bör slutligen kompletteras med samma föreskrifter om förlängning av preskriptionstiden, som gäller enligt 71 § 3 mom. UBL när god man har förordnats enligt ackordslagen (1970: 847). Bestämmelserna föreslås i lagens 16 §.

Det bör till sist nämnas att det förslag till lag om preskription av skattefordringar m. m. som utredningen om säkerhetsåtgärder i skatteprocessen har lagt fram gäller i fråga om indrivning av skatter, tullar och avgifter. I den mån en sådan preskriptionslag kan göras tillämplig också på uppdrags-

givaren, får givetvis de nu föreslagna bestämmelserna ändras i enlighet därmed.

Ställföreträdarens betalningsskyldighet (17 och 18 §§)

De föreslagna bestämmelserna om uppdragsgivarens betalningsskyldighet bör förenas med föreskrifter om viss solidarisk betalningsskyldighet för den som företräder en uppdragsgivare som är juridisk person. Sådana föreskrifter finns bl. a. när det gäller en arbetsgivares ansvarighet för skatt som har innehållits enligt UBL. Dessa innebär att den som har verkställt skatteavdrag i egenskap av företrädare för en juridisk person, men uppsåtligt eller av grov oaktsamhet har underlåtit att betala in beloppet, är solidariskt betalningsskyldig med den juridiska personen för skattebeloppet och den restavgift som belöper på detta. Om det föreligger särskilda skäl får betalningsskyldigheten jämkas eller efterges.

Talan om att ålägga företrädaren betalningsskyldighet skall enligt 77 a § UBL föras vid allmän domstol. Sådant talan får inte väckas sedan arbetsgivarens ansvarighet för skattebeloppet har bortfallit på grund av preskription. Denna begränsning gäller också i fråga om möjligheterna att vidta åtgärder för indrivning av beloppet. En dom på betalningsskyldighet får dock alltid verkställas inom två år från utgången av det uppbördsår då domen vann laga kraft. Hos ställföreträdaren får skattebeloppet drivas in i samma ordning som gäller för indrivning av skatt. En företrädare som har fullgjort sin betalningsskyldighet har regressrätt mot den juridiska personen.

Bestämmelser av detta slag bör också gälla när en företrädare för en juridisk person uppsåtligt eller av grov oaktsamhet underlåtit att betala in ett belopp som har innehållits enligt den föreslagna lagen. Enligt de föreslagna bestämmelserna om preskription av uppdragsgivarens ansvarighet skall den tid under vilken indrivning får ske räknas med utgångspunkt i det kalenderår då förvaltningsdomstolens beslut meddelades, i den mån detta medför större betalningsskyldighet än det överklagade beslutet. Också denna ordning bör gälla när fråga om ställföreträdarens betalningsskyldighet har prövats av allmän domstol. Bestämmelserna föreslås intagna i lagens 17 §.

En arbetsgivare som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet underlåter att betala in skatt som har innehållits genom skatteavdrag döms enligt 81 § UBL till böter. Om gärningen rör betydande belopp eller om annan försvarande omständighet föreligger kan dock dömas till fängelse i högst ett år. I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Sådana straffbestämmelser bör också gälla för en uppdragsgivare som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet underlåter att betala in ett belopp som har innehållits. Bestämmelser härom föreslås i lagens 18 §. Det bör framhållas att detta medför att det allmänna talan mot ställföreträdaren om betalningsskyldighet kan föras av åklagaren i brottmålsprocessen på

det sätt som sker när åklagaren för talan om ansvar för en företrädare enligt UBL:s bestämmelser. Det kan dessutom tänkas förekomma fall då åklagaren i ett och samma mål för det allmännas talan om betalningsskyldighet både enligt UBL och den föreslagna lagen.

Besvär m. m. (20–22 §§)

Enligt 85 § UBL får den lokala skattemyndighetens beslut angående en arbetsgivares ansvarighet för arbetstagarens skatt överklagas genom besvär hos länsrätten. Av bestämmelserna i 7 § förvaltningsprocesslagen (1971: 291) följer att besvärshandlingen skall ha kommit in inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Enligt 33 § samma lag gäller vidare att talan mot länsrättens beslut skall föras hos kammarrätten och talan mot kammarrättens beslut hos regeringsrätten.

Denna besvärsordning bör också gälla beslut angående uppdragsgivarens betalningsskyldighet. Bestämmelser med denna innebörd föreslås därför i lagens 20 §.

Det allmänna bör i mål angående en uppdragsgivares betalningsskyldighet företrädas av ett allmänt ombud på samma sätt som i mål beträffande en arbetsgivares ansvarighet. Det allmänna ombud som enligt 72 a § UBL har förordnats att föra talan i uppbördsfall bör kunna få till uppgift att föra talan också när det gäller en uppdragsgivares ansvarighet. Ombudet bör därvid ha samma befogenheter som i uppbördsfallen och bör alltså kunna anföra besvär till uppdragsgivarens förmån samt yrka att betalningsskyldighet åläggs enligt den föreslagna lagen. Bestämmelserna härom har tagits in i lagens 21 §.

Enligt UBL (87 §) måste en arbetsgivare fullgöra sin betalningsskyldighet även om han överklagar det beslut varigenom denna skyldighet har ålagts honom. Om beslutet ändras eller upphävs skall å andra sidan de verkställighetsåtgärder, som har vidtagits, såvitt möjligt återgå. Återbetalning får dock inte ske innan beslutet har vunnit laga kraft, om det allmänna ombudet har anmält hinder därför. Har sådant hinder anmälts kan emellertid länsstyrelsen medge att återbetalning sker. Därvid skall UBL:s bestämmelser i 49 § 2 mom. sista stycket om ställande av säkerhet tillämpas.

Bestämmelser med denna innebörd bör också tillämpas i fråga om beslut angående en uppdragsgivares ansvarighet. De har tagits in i lagens 22 §.

4.3 Förhållandet mellan den föreslagna lagen och UBL m. m.

Som har framhållits förut bör några ord bl. a. sägas om den konkurrens-situation som kan uppkomma vid tillämpningen av den föreslagna lagen och UBL.

Det föreslagna förfarandet innebär att uppdragsgivaren inte behöver bedöma om uppdragstagaren utför uppdraget som en bisyssla eller som ett arbete i sin yrkesmässiga verksamhet. Allt han behöver kontrollera är om

uppdragsgivaren har ett giltigt registreringsbevis eller intc. Han skall naturligtvis också ha konstaterat att det är fråga om ett sådant uppdrag som anges i lagen.

Det är emellertid inte alltid möjligt för en uppdragsgivare att helt bestämt avgöra om uppdraget utgör en bisyssla för uppdragstagaren eller om han själv med hänsyn till olika omständigheter får anses vara huvudarbetsgivare till uppdragstagaren enligt UBL under den tid uppdraget utförs. Det skatteavdrag som han skall göra som huvudarbetsgivare kan ibland vara större än det belopp som han är skyldig innehålla enligt den föreslagna lagen. Det får anses ligga i sakens natur att en uppdragsgivare, som har följt bestämmelserna i den föreslagna lagen, inte skall göras ansvarig enligt UBL för en eventuell mellanskillnad utan att särskilda skäl föreligger. Ansvarighet bör bara åläggas om den föreslagna lagen har tillämpats trots att det måste ha varit uppenbart för uppdragsgivaren att han var huvudarbetsgivare. Det bör kunna förutsättas att en sådan tillämpning kan iakttas med stöd av ansvarighetsbestämmelsen i 75 § första stycket UBL. På motsvarande sätt borde en uppdragsgivare regelmässigt inte behöva befara att bli bedömd som arbetsgivare i efterhand om uppdragstagaren har kunnat styrka att han är registrerad till mervärdeskatt för den verksamhet som uppdraget avser. Härför torde dock förutsättas att man inför en särskild bestämmelse i AVGL, som gör det möjligt att i sådant fall undanta uppdragsersättningen från uppdragsgivarens avgiftsunderlag. Utformningen av en sådan bestämmelse kräver emellertid ytterligare överväganden, som torde få göras i annan ordning.

Bilaga 2
Remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av bokföringsnämnden, fortifikationsförvaltningen, riksförsäkringsverket (RFV), statens vägverk, statskontoret, byggnadsstyrelsen, riksrevisionsverket (RRV), riksskatteverket (RSV), statens vattenfallsverk, länsstyrelsernas organisationsnämnd, kammarrätten i Göteborg, statsföretag AB, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs och Västernorrlands län, lokala skattemyndigheterna i Stockholm, Göteborgs och Malmö fögderier, kronofogdemyndigheterna i Stockholm, Göteborgs och Malmö distrikt, Svenska kommunförbundet, landstingsförbundet, Sveriges advokatsamfund, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges industriförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation – Familjeföretagen, lantbrukarnas riksförbund, Föreningen Auktoriserade revisorer, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Tjänstemännens centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Svenska arbetsgivarföreningen, ASAB Serviceföretaget, Byggherreföreningen, Centralorganisationen SACO/SR, Elektriska installatörsorganisationen EIO, Föreningen Sveriges kronofogdar, Föreningen Sveriges fögderitjänstemän, Handels arbetsgivarorganisation, HSB:s riksförbund, Kooperativa förbundet, Målarmästarnas riksförening i Sverige, Rörfirmornas riksförbund, Rörledningsfirmornas arbetsgivarförbund, Stockholms kommun, Svensk industriförening, Svenska byggnadsentreprenörföreningen, Svenska företagares riksförbund, Svenska revisorsamfundet, Svenska åkeriförbundet, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO), Sveriges bokförings- och revisionsbyråers förbund, Sveriges fastighetsägareförbund, Sveriges redovisningskonsulters förbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Sveriges varvsindustriförening, Sveriges villaägareförbund och Sveriges schaktentreprenörers riksförbund.

BUDGETDEPARTEMENTET

Bilaga 3
Remissyttrandena

Så gott som samtliga remissinstanser vitsordar att utnyttjandet av grå arbetskraft tagit en sådan utveckling att det krävs särskilda åtgärder för att så långt möjligt komma till rätta med de allvarliga samhällsproblem som är förenade med detta. Av de 67 remissinstanser som har uttalat sig angående den föreslagna lagen ställer sig ungefär 2/3 positiva till att man nu söker angripa problemen i huvudsaklig överensstämmelse med de regler som anges i lagen. Uppfattningen hos de övriga remissinstanserna är emellertid inte entydig. Också bland dessa finns de som synes beredda att efter vissa ändringar eller tillägg acceptera en lösning i enlighet med förslaget. Krav på lösningar efter helt andra linjer har bara ett mindre antal remissinstanser.

Statskontoret anser sig inte kunna bedöma förslaget innan detta kompletterats med en kostnads- och intäktsbedömning och en beskrivning av förslagets konsekvenser i organisatoriskt och administrativt hänseende. Statskontoret ger ändå några synpunkter med anledning av förslaget att avdrag skall göras om uppdragstagaren inte är registrerad till mervärdeskatt. Det är sålunda enligt statskontorets uppfattning angeläget att det sker ett klargörande av dagens uppdragstagare/uppdragsgivarebegrepp för att underlätta för personer som anlitar arbetskraft. Statskontoret anser att ett enhetligt uppdragstagarebegrepp bör vara en naturlig utgångspunkt för de förslag som redovisas i promemorian.

Att låta registreringsbeviset till mervärdeskatt bli det bevis som utvisar om en person är uppdragstagare eller inte anser statskontoret vidare vara ett något snävt synsätt på uppdragstagarebegreppet. Ett mer allmänt bevis bör kunna utfärdas med uppgifter om företagarens registrering för B-skatt, anställdas källskatt och mervärdeskatt. Ett sådant årligen utfärdat "skatteregistreringsbevis" bör på ett mer enhetligt sätt klargöra förhållandet uppdragstagare-uppdragsgivare för inblandade parter. Statskontoret föreslår att frågan om ett "skatteregistreringsbevis" utreds inom ramen för RSV:s pågående samordningsprojekt.

Kammarrätten i Göteborg anser att förslaget framstår som halvhjärtat och ofullgånget och finner att detta bottnar i en motvilja mot att utvidga uppgiftsskyldigheten gentemot skattemyndigheterna och mot att bygga ut kontrollapparaten. Detta anser kammarrätten vara ett i och för sig respektabelt skäl, men det bör enligt kammarrättens mening alltid vägas mot de värden som står på spel. Sett i detta perspektiv bör såväl en utvidgad uppgiftsskyldighet som en utbyggd kontrollapparat för att förebygga eller i vart fall starkt minska användningen av grå arbetskraft enligt kammarrättens mening vara ett i hög grad befogat steg. Enligt kammarrättens bedömning skulle en i princip allmän uppgiftsskyldighet gentemot skattemyndigheterna bara innebära en marginell ökning av uppgiftsskyldigheten för de

seriösa företagen. För ägarna av schablontaxerade fastigheter skulle denna skyldighet däremot öka markant. Kammarrätten anser dock att en sådan ändring av handlingsmönstren torde vara nödvändig om man verkligen skall få bukt med företeelsen grå arbetskraft.

Kammarrätten vänder sig också mot att begreppet "uppdrag" används i lagförslaget och motiven också när det är fråga om anställningsförhållande. En naturligare lösning skulle enligt kammarrättens mening vara att göra lagen tillämplig i den mån uppgifts- och avdragsskyldighet inte föreligger enligt taxeringslagen (TL) och uppbördslagen (UBL). Kammarrätten anser avslutningsvis att förslaget måste grundligt omarbetas innan det läggs till grund för lagstiftning. Omarbetningen bör enligt kammarrättens mening inriktas på att åstadkomma verkligt effektiva medel för att få bukt med användningen av grå arbetskraft.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län framhåller att det i förslaget inte görs någon åtskillnad mellan de fall där uppdragstagaren kryper bakom en företagsbildning av ett eller annat slag och de där en enpersonsföretagare åtar sig tjänster på fastigheter. Enligt länsstyrelsens mening uppvisar dessa olika fall – av länsstyrelsen benämnda entreprenadfallen och enpersonsföretagen – så stora olikheter att det svårigen går att finna en gemensam lösning. Länsstyrelsen anser att man bör inrikta sig på en lösning som innebär att UBL kompletteras med en skyldighet för uppdragsgivare att innehålla och inbetala källskatt även om arbetena faktureras och "rörelseidkaren" inte kan styrka att han har B-skattsedel.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län anser att den frågeställning som redovisas i promemorian främst är ett kontrollproblem som inte kan lösas genom ändrade regler om uppbördsansvar och uppgiftsskyldighet med i promemorian föreslaget innehåll. Länsstyrelsen anser sig för sin del kunna göra antagandet att effekten av de framlagda förslagen blir marginell. Med hänsyn härtill samt till att den skatterättsliga lagstiftningen redan nu är omfattande och komplicerad förefaller förslaget enligt länsstyrelsens uppfattning ha en låg angelägenhetsgrad.

Sveriges advokatsamfund avstyrker i första hand helt en lagstiftning i enlighet med förslaget. I andra hand anser samfundet att den föreslagna lagen bara skall omfatta uppdragsgivare som är rörelseidkare.

Samfundet påpekar att förslaget är avsevärt mera långtgående än vad som anges. Den kontrollplikt som i gällande system åvilar en arbetsgivare/uppdragsgivare i förhållande till arbetstagare och likställd har sålunda utsträckts till att gälla i ett affärsförhållande mellan två i övrigt oberoende personer eller företag. Samfundet anser att den föreslagna metoden att komma åt fuskande s. k. enpersonsföretagare och liknande är principiellt felaktig. Om det godtas att metoden med uppdragsgivaransvar får användas just för de fall som avses i förslaget finns det sedan enligt samfundets mening inga principiella spärrar mot metoden i alla de fall där det allmänna anser sig behöva de betalandes hjälp för att komma åt undansmitande

betalningsmottagare. Enbart effektivitetsskäl skulle i så fall bli avgörande för vilka indrivningspålagor det allmänna skulle vilja föreskriva.

Om det skulle anses att de principiella hindren mot föreslagen typ av uppdragsgivaransvar uppvägs av behovet att komma till rätta med de påtalade missförhållandena, så är det enligt samfundets mening och enligt dess andrahandsinställning inte välbetänkt att låta andra uppdragsgivare omfattas av ansvaret än rörelseidkare. De föreslagna särskilda förpliktelserna kan anpassa till rörelseidkarnas bokföringsplikt och det finns i avdragsrätten för utgiven betalning en grund för att systemet skall fungera. För denna kategori av uppdragsgivare synes förslaget enligt samfundets uppfattning kunna godtas från rent praktiska synpunkter.

Föreningen auktoriserade revisorer FAR ställer sig tveksam till att införa ett system som bygger på ett sådant formellt kriterium som registreringen till mervärdesskatt utgör. Föreningen ifrågasätter om problemen över huvud taget kan lösas med ett system av det slag som föreslås.

Centralorganisationen SACO/SR kan inte instämma i de i promemorian framförda förslagen. Organisationen anser att ett resurstillskott till den redan befintliga skatteadministrationen dels skulle ge personalen bättre arbetsförhållanden dels ge minst lika bra resultat som promemorians förslag.

Elektriska Installatörsorganisationen EIO anser att den bästa metoden är att lita på uppdragsgivarens eget välförstådda ekonomiska intresse. Den kontrollmöjlighet som eftersträvas bör därför åstadkommas genom en avdragsrätt. En liknande uppfattning redovisar *Rörledningsfirmornas riksförbund*, som bestämt avstyrker förslaget.

Svenska företagens riksförbund tar starkt avstånd från förslaget. Detta innebär enligt förbundets mening ett markant steg från en hävdvunnen rättsuppfattning att laglydnaden skall tillses och kontrolleras genom det allmännas försorg. Förbundet ser förslaget som ett bevis på taxeringsnämndernas bristande effektivitet och framhåller att det är sällsynt att taxeringsnämnden skönstaxerar löntagare för inte deklarerade sidoinkomster trots att det ofta torde vara ledamöterna bekant vilka kommuninvånare som har sidoinkomster.

Den mer eller mindre avvisande hållning som en del av de andra remissinstanserna intar till förslaget, synes genomgående böttna i en tveksamhet att grunda förfarandet på mervärdesskatteregistreringen eller att ålägga småhus- och lägenhetsägare en kontroll- och avdragsskyldighet. I fråga om den föreslagna anknytningen till mervärdesskatteregistreringen invänds bl. a. att registreringen f. n. sker utan tillräcklig kontroll av den skatteskyldiges förhållanden och att registreringsbevisen inte är knutna till viss tid. Vidare framhålls att ett utnyttjande av grå arbetskraft också förekommer inom branscher som inte tillhandhåller mervärdesskattepliktiga tjänster och därför inte kan beaktas om man lägger mervärdesskatteregistreringen till grund för uppdragsgivarens kontroll- och avdragsskyldighet. En återkom-

mande invändning är också att det blir svårt att kontrollera bestämmelsernas efterlevnad.

Riksrevisionsverket ställer sig sålunda ytterst tveksam till att ålägga enskilda medborgare skyldighet att utföra en kontroll som normalt ankommer på skattemyndigheterna. Även om man kompletterar systemet med något av de två alternativ som redovisas i promemorian finns det stor risk för att efterlevnaden av bestämmelserna blir dålig, t. ex. i de fall där uppdragsgivaren är ägare av småhus eller innehavare av bostadsrätt. Det blir också svårt att kontrollera efterlevnaden. Verket vill även fästa uppmärksamheten på att en registreringskontroll inte i sig utgör något hinder mot att mindre nogräknade uppdragstagare kan vara registrerade men ändå basera sin verksamhet på skatte- och avgiftsfusk.

Om den föreslagna ordningen genomförs bör enligt riksrevisionsverkets mening uppdragsgivarkretsen begränsas till uppdragsgivare som får göra avdrag för utgiven ersättning. Den skulle dock kunna utvidgas till statliga och kommunala myndigheter och vissa juridiska personer som inte driver rörelse. Dessa kategorier uppdragsgivare har redan nu sådana administrativa system som gör det relativt enkelt för dem att utföra den föreslagna kontrollen. Verket anser vidare att lagstiftningen inte bör knytas till mervärdesskatteregistret. För skattemyndigheternas behov bör i stället utformas ett lämpligt "skattebevis". Ett sådant kan enligt verkets mening tas fram ur de skatteregister som RSV och länsstyrelserna skall föra enligt skatteregisterlagen (1980: 343). Detta skattebevis skulle också kunna vara till hjälp i uppdragsgivarens verksamhet om det innehöll sådana uppgifter att beviset tillsammans med andra uppgifter kunde ligga till grund för en bedömning av olika uppdragstagare. Verket vill härvid peka på möjligheten att låta lagstiftningen omfatta också andra slag av verksamhet än som anges i promemorian, t. ex. konsultuppdrag.

Andra remissinstanser som också ställer sig avvisande eller tveksamma till att låta kontroll- och avdragsskyldigheten omfatta ägare av egna hem och lägenheter är *länsstyrelserna i Kalmar län, Älvsborgs län och Örebro län, Kronofogdemyndigheten i Göteborg, Sveriges advokatsamfund, SHIO-Familjeföretagen, Svenska försäkringsbolags riksförbund och Sveriges redovisningskonsulters förbund*. Samma inställning har i denna fråga också *länsstyrelsen i Jönköpings län, ASAB Serviceföretaget AB, HSB:s riksförbund, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag SABO, Svenska åkeriförbundet och Sveriges schaktentreprenörers riksförbund*. Enligt dessa remissinstansers mening bör förslaget – om det antas – bara gälla rörelseidkare som uppdragsgivare. Några menar dock att det också bör kunna omfatta kommuner och landsting.

Riksrevisionsverkets uppfattning att kontroll- och avdragsskyldigheten bör knytas till någon annan registrering än mervärdesskatteregistret delas av åtskilliga andra remissinstanser. Enligt *statskontorets* mening bör det sålunda vara möjligt att utfärda ett skatteregistreringsbevis med RS-syste-

mets företags-skattedatabas som utgångspunkt. På liknande sätt uttalar sig *länsstyrelserna i Malmöhus län och Södermanlands län* samt *kronofogdemyndigheten i Stockholm*. Dessa remissinstanser anser att en avdragsskyldighet bör bygga på utfärdandet av ett maskinellt framställt registreringsbevis som skulle fungera som ett slags "frikort". *Stockholms kommunstyrelse* framhåller för sin del att det krävs en bättre registreringslegitimation än nuvarande bevis om mervärdeskatteregistrering. *De lokala skattemyndigheterna i Stockholm* och *Malmö fögderier* och föreningen *Sveriges fögderitjänstemän* anser att de lokala skattemyndigheterna borde få möjlighet att årligen utfärda s. k. skattebevis. Dessa skulle innehålla uppgifter om skatteslag och form för skatteuttag, registrering till mervärdeskatt, registrering i egenskap av arbetsgivare m. m. och ligga till grund för uppdragsgivarnas skyldighet att göra avdrag på utbetalda ersättningsbelopp.

Bakom önskemålen om anknytning till en annan registrering än mervärdeskatteregistret ligger hos åtskilliga remissinstanser bl. a. uppfattningen att den föreslagna lagen också bör gälla uppdrag som inte är mervärdeskattepliktiga. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* ansluter sig sålunda till metoden med avdragsskyldighet för uppdragsgivaren men anser att denna inte bör begränsas till vissa situationer och områden. *Sveriges villaägareförbund* motsätter sig en speciallagstiftning, som bara riktar sig mot småhusägare och vissa andra grupper. En lagstiftning mot grå arbetskraft bör enligt förbundets mening göras generell och täcka alla områden, där skatte- och avgiftsfusk kan förekomma, t. ex. ifråga om bilreparationer och annan hantverksmässig hjälp. *Den lokala skattemyndigheten i Göteborg* påpekar att lagens tillämpningsområde inte täcker alla uppdragsformer i vilka grå arbetskraft förekommer. En utvidgning till andra områden vill också *länsstyrelsen i Västernorrlands län* och *kronofogdemyndigheten i Malmö* ha. Som exempel anges servicenäringarna. *ASAB Serviceföretaget AB* framhåller att städning på entreprenad är undantagen från mervärdeskatt. Bolaget säger sig känna till att grå arbetskraft förekommer i branchen och anser att den därför inte bör lämnas utanför. *Föreningen Sveriges fögderitjänstemän* pekar särskilt på behovet av en kontroll beträffande både städnings- och konsultuppdrag. Behovet av att konsultuppdragen kontrolleras framhålls också av *Svenska byggnadsentreprenörföreningen*. Enligt föreningens mening bör lagen också omfatta transporter. En sådan komplettering önskar även *Svenska åkeriförbundet* såvitt gäller uppdrag inom företagssektorn. *Sveriges bokförings- och revisionsbyråers förbund* anser att kontroll- och avdragsskyldigheten bör utsträckas till sådana kategorier som städhjälp och barnpassning.

Några remissinstanser vill gå ännu längre och förordar att källskatt tas ut på extrainkomster i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag till s. k. E-skatt som RS-utredningen lade fram för ett antal år sedan. De remissinstanser som förordar en sådan lösning är *de lokala skattemyndigheterna i Stockholms* och *Malmö fögderier*, samt *Svenska kommunförbundet*.

De remissinstanser som tillstyrker förslaget eller anser sig kunna acceptera det med vissa ändringar eller tillägg är *byggnadsstyrelsen, riksskatteverket, länsstyrelserna i Stockholms län, Göteborgs och Bohus län, Västernorrlands län, Norrbottens län, Jönköpings län, Hallands län, Malmöhus län och Örebro län, kronofogdemyndigheten i Malmö, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges industriförbund, Lantbrukarnas riksförbund, Landsorganisationen i Sverige (LO), Svenska byggnadsarbetarförbundet, Svenska målareförbundet, Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), ASAB Serviceföretaget AB, Byggherreföreningen, Föreningen Sveriges kronofogdar, Föreningen Sveriges fögderitjänstemän, SIHO-Familjeföretagen, Handelns arbetsgivareorganisation, HSB:s riksförbund, Kooperativa förbundet, Svenska byggnadsentreprenörföreningen, Svenska revisorssamfundet, Svenska åkeriförbundet, Sveriges allmännyttiga hostadsföretag SABO, Sveriges bokförings- och revisionsbyråers förbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Sveriges varvsindustriförening och Sveriges schaktentreprenörers riksförbund. Lagförslaget synes – om man bortser från vissa terminologifrågor i några av yttrandena – också accepteras av *fortifikationsförvaltningen, riksförsäkringsverket, statens vägverk, statens vattenfallsverk och Tjänstemännens centralorganisation (TCO).**

De förslag och synpunkter som dessa remissinstanser redovisar avser både mer grundläggande regler i förslaget och frågor som kan sägas vara av i stort sett teknisk natur. Flera av dessa förslag och synpunkter återkommer också hos många av de remissinstanser som ställer sig mer eller mindre avvisande till att den föreslagna ordningen genomförs.

Enligt förslaget regleras skyldigheten att kontrollera uppdragstagarens registrering till mervärdesskatt och att i förekommande fall innehålla 50 % av ersättningen i en särskild lag. Flera remissinstanser anser att det borde vara möjligt att inordna bestämmelserna i uppbördslagen (UBL).

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhåller sålunda att bestämmelserna bör vara konstruerade så att det inte kan råda någon tvekan om i vilka fall de blir tillämpliga. Den föreslagna lagen blir parallellt tillämplig med bestämmelserna i UBL och det kan enligt länsstyrelsens mening i det särskilda fallet uppkomma osäkerhet huruvida avdrag skall göras enligt den ena eller andra lagen. I förslaget uttalas visserligen att det får anses ligga i sakens natur att den som har gjort avdrag enligt den föreslagna lagen inte utan att särskilda skäl föreligger skall åläggas betalningsskyldighet för eventuell mellanskillnad. En bättre samordning borde dock enligt länsstyrelsens mening kunna åstadkommas om alla skatteavdrag reglerades direkt i UBL. Också *länsstyrelsen i Hallands län* anser att den föreslagna ordningen bör kunna tillämpas inom ramen för nuvarande uppbördslagstiftning. En liknande uppfattning redovisas av *kronofogdemyndigheten i Stockholm* och *länsstyrelsen i Västernorrlands län*. Enligt kronofogdemyndighetens mening bör det dock inte bara vara fråga om en samordning.

Bestämmelserna om avdragsskyldighet bör samtidigt ges en mer allmängiltig karaktär och utvidgas till att gälla alla uppdragsförhållanden. Länsstyrelsen anser att man bör gå ytterligare ett steg och låta uppdragsgivarens kontroll avse om uppdragstagaren har A- eller B-skattesedel. Har denne A-skattesedel skall avdrag alltid göras på ersättningen.

Många av remissinstanserna har synpunkter på den anknytning till mervärdeskatteregistreringen som föreslås och hur uppdragsgivaren bör kontrollera att uppdragstagaren är registrerad. Enligt förslaget skall denna kontroll regelmässigt ske genom att uppdragsgivaren ber att få se uppdragstagarens registreringsbevis eller länsstyrelsens intyg om registrering.

Byggnadsstyrelsen, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Lantbrukarnas riksförbund och Svenska byggnadsentreprenörföreningen anser att uppdragsgivaren i stället för registreringsbevis eller intyg bör kunna godta att uppdragstagaren på fakturan anger det registreringsnummer som han tilldelats för redovisningen av mervärdeskatt. En sådan ordning skulle underlätta kontrollen för uppdragsgivarna. Samma uppfattning har också *Sveriges fastighetsägareförbund, Sveriges varvsindustriförening* pekar på en annan lösning, nämligen att låta uppdragsgivaren kräva intyg av uppdragstagaren om att han är registrerad. *Kooperativa förbundet, Svenska byggnadsentreprenörföreningen och Svenska försäkringsbolags riksförbund* framhåller att det i praktiken kan vara svårt för en uppdragsgivare att konstatera om uppdragstagarens registrering avser den bransch som uppdraget gäller. Uppdragsgivarens undersökning bör därför begränsas till en kontroll av om en registrering till mervärdeskatt föreligger eller inte.

Flera remissinstanser berör de problem som det kan innebära att registreringsbevisen inte är bundna till någon bestämd tid. Det pekas härvid på att det finns risk för att bevisen kommer att användas också sedan avregistrering skett eller registreringen blivit inaktuell på grund av den registrerades ändrade inkomstförhållanden.

Länsstyrelsen i Stockholms län anser sålunda att systemet förutsätter en mycket noggrann kontroll i samband med registreringen till mervärdeskatt. Enligt länsstyrelsens mening svarar registreringen som den nu fungerar inte upp mot ett sådant krav. Vikten av en noggrann prövning vid registreringen har länge varit förbisedd. Den har betraktats som en kameral åtgärd. Länsstyrelsen anser sig dock kunna förutse en ändrad ordning och pekar härvid på att såväl i mervärdeskatteutredningen (Ds B 1980: 6), som i det inom riksskatteverket (RSV) bedrivna s. k. MOMSORG-projektet (delrapport 1) framhållits vikten av att mervärdeskatteregistreringen ges en högre dignitet. Denna utredning föreslår sålunda bl. a. att registreringen skall få rättsverkan och att skatterevision skall kunna företas i samband med ansökan om registrering. Länsstyrelsen anser att det också finns anledning att räkna med en förstärkt bemanning på registreringssidan. Även ett väl fungerande registreringssystem har emellertid enligt länssty-

relsens mening den svagheten att de förhållanden som legat till grund för registreringen kan ändras och ett utfärdat bevis därmed bli inaktuellt.

Länsstyrelsen diskuterar med tanke härpå möjligheten av att införa något slag av tidsbegränsat bevis. Med jämna mellanrum, kanske årligen, skulle då också undersökas hur uppdragstagaren skött sina skatteangelägenheter och ett nytt bevis bara utfärdas om uppdragstagaren fullgjort sina åligganden i fråga om skattebetalning, deklarationsskyldighet, redovisningsskyldighet m. m. Länsstyrelsen finner dock att ett sådant system sannolikt skulle leda alltför långt i olika avseenden. Enligt länsstyrelsens mening bör därför den föreslagna ordningen med nuvarande registreringsbevis prövas.

Frågan om en tidsbegränsning av registreringsbevisen tas också upp av några andra remissinstanser.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhåller sålunda att kopplingen till mervärdeskatten ger ett gott kriterium vid bedömningen hurvida någon bedriver yrkesmässig verksamhet eller inte. Vid en anknytning till mervärdeskatten bör dock övervägas att göra registreringsbevisen tidsbegränsade för de branscher som faller in under lagen. Också *länsstyrelsen i Västernorrlands län* och *Sveriges bokförings- och revisionsbyråers förbund* anser att det bör övervägas att införa tidsbegränsade registreringsbevis redan från lagens ikraftträdande. *Länsstyrelsen i Örebro län* uttalar, att ett gammalt och tidlöst registreringsbevis inte bör få funktionen som ett "frikort". Det bör i stället vara så att företag som vill undvika skatteavdrag får vända sig till länsstyrelsen med begäran om intyg om registrering. Intygets giltighet bör vara bara ett år. Antalet företag som kan komma i fråga för sådant intyg är enligt länsstyrelsens bedömning relativt begränsat och förfarandet behöver därför inte medföra särskilt stort merarbete för vare sig företagen eller myndigheterna. Fördelen med denna metod anser länsstyrelsen vara att myndigheterna på ett snabbt och enkelt sätt får kännedom om vilka företag som finns i resp. bransch. Det blir härigenom lättare att få till stånd ett informationsutbyte mellan myndigheterna och företagen. Myndigheterna får också möjlighet att snabbt sätta in erforderliga kontrollåtgärder när detta visar sig nödvändigt.

Ett par remissinstanser — *Kronofogdemyndigheten i Malmö* och *Föreningen Sveriges kronofogdar* — föreslår att uppdragsgivarna skall vara skyldiga att alltid kontakta länsstyrelsens mervärdeskatteenhet. På så sätt skulle myndigheterna få veta när en ersättning kommer att betalas ut till en uppdragstagare. *Den lokala skattemyndigheten i Göteborgs fogderi* förordar att uppdragsgivarna skall vara uppgiftsskyldiga gentemot lokal skattemyndighet i samband med att förfrågan görs om avdrag skall verkställas på en uppdragsersättning. Uppgift skall därvid lämnas om tilltänkt utbetalning, uppdragets art, tidsperiod m. m.

I promemorian redovisas också möjligheten att kombinera den föreslagna lagen med något av två alternativ. Enligt alt. I åläggs ägare av egna hem

och lägenheter skyldighet att i självdeklarationen avge försäkran huruvida de låtit någon utföra arbete på fastigheten eller lägenheten. Om svaret är positivt skall uppdragstagarens namn m. m. och ersättnings storlek anges. Enligt alt. 2 får ägarna av egna hem rätt att i viss utsträckning göra avdrag för reparationskostnader.

Alternativet med en försäkran tillstyrks av *riksskatteverket, kammarrätten i Göteborg, länsstyrelserna i Älvsborgs län, Jönköpings län och Västmanlands län, lokala skattemyndigheten i Malmö fögderi, kronofogdemyndigheterna i Göteborg och Malmö, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Svenska Byggnadsarbetareförbundet, Föreningen Sveriges kronofogdar, Sveriges bokförings- och revisionsbyråers förbund och Sveriges fastighetsägareförbund*. Kammarrätten i Göteborg och Sveriges bokförings- och revisionsbyråers förbund anser att skyldigheten att avge försäkran bör gälla generellt och inte bara för vissa ägare av fastighet eller lägenhet. Länsstyrelsen i Älvsborgs län framhåller att intresset för att lämna försäkran och kontrollavgifter skulle öka om ett avdrag medgavs.

Ett stort antal remissinstanser ställer sig å andra sidan negativa till detta alternativ med hänvisning framför allt till att det blir svårt att kontrollera bestämmelsens efterlevnad. Mot alternativet invänds också att det innebär att den skattskyldige åläggs att lämna uppgifter som inte i något hänseende har betydelse för hans egen taxering. De remissinstanser som tar avstånd från alternativet är *Statskontoret, länsstyrelsernas organisationsnämnd, länsstyrelserna i Stockholms län, Kalmar län, Malmöhus län, Göteborgs och Bohus län, Örebro län, Västernorrlands län, Norrbottens län, Södermanlands län och Hallands län, HSB:s riksförbund, lokala skattemyndigheterna i Stockholms och Göteborgs fögderier, Sveriges advokatsamfund, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, SHIO-Familjeföretagen, Föreningen auktoriserade revisorer, FAR, Elektriska installatörsorganisationen EIO, Kooperativa förbundet, Sveriges redovisningskonsulters förbund, och Sveriges villaägareförbund*.

Alternativet med en avdragsrätt avvisas med bara ett undantag av de remissinstanser som uttalat sig angående detta alternativ. Härvid invänds bl. a. att en godtagbar kontroll av avdragen inte kan ske utan att andra väl så viktiga kontrollområden skulle komma att eftersättas. Vidare påpekas att effekten av en avdragsrätt förtas mycket av att det belopp som årligen får dras av måste begränsas och sättas relativt lågt. I några yttranden framhålls att avdragsrätten rör en begränsad personkrets och att det finns risk för att detta kan uppfattas som ett inte rättvist system hos allmänheten. Alternativet avstyrks av *Statskontoret, riksskatteverket, länsstyrelsernas organisationsnämnd, kammarrätten i Göteborg, länsstyrelserna i Stockholms län, Kalmar län, Malmöhus län, Örebro län, Västernorrlands län, Norrbottens län och Södermanlands län, lokala skattemyndigheterna i Stockholms, Göteborgs och Malmö fögderier, Sveriges advokatsamfund,*

Lantbrukarnas riksförbund, Landsorganisationen i Sverige, Svenska byggnadsarbetareförbundet, Föreningen Sveriges fögderitjänstemän, Sveriges bokförings- och revisionsbyråers förbund, Sveriges redovisningskonsulters förbund och Sveriges villaägareförbund. Länsstyrelsen i Hallands län anser att en lösning enligt alternativet med avdragsrätt bör kunna åstadkommas om erforderliga granskningsresurser ställs till förfogande.

Åtskilliga remissinstanser, som ställer sig avvisande till alternativet som sådant, är å andra sidan i princip positiva till att en avdragsrätt införs.

Länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus län och Södermanlands län, HSB:s riksförbund, kronofogdemyndigheten i Stockholm, SHIO-Familjeföretagen, Föreningen auktoriserade revisorer FAR och Kooperativa förbundet anser sålunda att ett system med avdragsrätt kan ha fördelar och föreslår att frågan utreds närmare. De båda länsstyrelserna visar härvid på möjligheten att anknyta uppgiftsskyldigheten till realisationsvinstbeskattningen och låta uppgiftslämnandet i deklarationen vara en förutsättning för framtida avdrag vid denna beskattning. Samma synpunkt framförs av *länsstyrelsen i Örebro län* och *Landsorganisationen i Sverige*.

Också andra remissinstanser anser att en avdragsrätt skulle ha fördelar. *Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund* och *Elektriska installatörsorganisationen EIO* framhåller sålunda att bara en rätt till avdrag för reparationskostnader får verklig effekt. På liknande sätt uttalar sig också *Sveriges köpmannaförbund* och *Sveriges allmännyttiga bostadsföretag SABO*. *Lantbrukarnas riksförbund* vill upprepa ett tidigare framfört krav på en återgång till konventionell inkomstredovisning och full avdragsrätt för reparationskostnader. Förbundet säger sig vidare föredra alternativet med försäkran framför en begränsad avdragsrätt. Ett införande av avdragsrätt förordas också av *Målarmästarnas riksförening, Rörledningsfirmornas arbetsgivareförbund, Svenska byggnadsentreprenörföreningen, Sveriges grossistförbund* och *Föreningen Sveriges kronofogdar*.

1 Förslag till

Lag om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar

Inledande bestämmelser

1 § I denna lag ges bestämmelser om avdrags- och uppgiftsskyldighet i fråga om ersättningar för vissa uppdrag, som lämnas till fysiska eller juridiska personer.

2 § Bestämmelserna i denna lag om avdragsskyldighet är inte tillämpliga om uppdragsgivaren är skyldig att som huvudarbetsgivare göra skatteavdrag på ersättningen enligt 39 § 1 mom. första stycket uppbördslagen (1953: 272).

3 § När i denna lag uttryck används som förekommer i kommunalskattelagen (1928: 370), lagen (1968: 430) om mervärdeskatt, taxeringslagen (1956: 623) eller uppbördslagen (1953: 272), har de samma innebörd som i dessa lagar.

Uppdragen

4 § Denna lag gäller i fråga om uppdrag som utgör skattepliktig tjänst enligt 10 § lagen (1968: 430) om mervärdeskatt och

1. avser mark och innefattar undersökning, planering, jordbearbetning, jordförbättring, schaktning, sprängning, borrhning, dränering, utfyllning eller ytbeläggning;

2. avser växande skog, odling eller annan växtlighet och innefattar röjning, sådd, plantering, uppskattning, märkning, gödsling, beskärning, gallring, skörd, avverkning eller växtskydd;

3. avser byggnad eller annan anläggning och innefattar uppförande, anläggande, rivning, reparation, ändring eller underhåll;

4. avser uppdragsgivarens rörelse och innefattar tillverkning på beställning, montering, rengöring, reparation, ändring eller underhåll samt utförs på uppdragsgivarens arbetsplats;

5. utgör godstransport för sådan verksamhet för vilken uppdragsgivaren är bokföringsskyldig.

Avdragsskyldighet m. m.

5 § En uppdragsgivare skall vid varje utbetalning av ersättning på grund av uppdraget göra avdrag med 50 procent av ersättningen. Något avdrag skall dock inte göras

1. om uppdraget avser fastighet, för vilken intäkten skall beräknas schablonmässigt enligt 24 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) och uppdragsgivaren är fysisk person eller dödsbo;

2. om uppdraget avser bostadslägenhet som uppdragsgivaren innehar på grund av hyresavtal eller tjänsteavtal eller som medlem i bostadsförening eller som delägare i bostadsaktiebolag;

3. om uppdraget ges till staten, landstingskommun, kommun eller kyrklig kommun;

4. om uppdragstagaren är fysisk person och betalningen erläggs mot faktura som innehåller uppgift om uppdragstagarens namn och personnummer, ersättningens storlek samt uppgift om att uppdragstagaren är skyldig att betala preliminär B-skatt;

5. om uppdragstagaren är juridisk person och betalningen erläggs mot faktura som innehåller uppgift om uppdragstagarens namn och det nummer som uppdragstagaren är registrerad under enligt lagen (1968: 430) om mervärdeskatt samt uppgift om ersättningens storlek och mervärdeskattens belopp;

6. om det med fog kan antas att ersättningen till uppdragstagaren på grund av uppdraget inte kommer att uppgå till 500 kronor.

I ersättningen som avses i första stycket skall inte räknas in vad som utgör betalning för material och dylikt.

1167

6 § Den lokala skattemyndighet som skall utfärda uppdragstagarens skattsedel för preliminär skatt för det år då ersättningen betalas ut, får besluta att avdraget skall underlåtas eller göras efter en lägre procentsats än som anges i 5 §. Sådant beslut får meddelas om uppdragstagaren gör sannolikt, eller det annars framstår som troligt, att den preliminära skatten därmed bättre kommer att motsvara den slutliga skatten.

7 § I fråga om inbetalning och redovisning av ett innehållet belopp skall bestämmelserna i 24 § 2 mom. samt 52–55 och 83 §§ uppborrdslagen (1953: 272) om arbetsgivares inbetalning och redovisning av preliminär A-skatt gälla i tillämpliga delar.

Bestämmelser om skyldighet att lämna kontrolluppgift om den utbetalade ersättningen finns i 37 § 1 mom. taxeringslagen (1956: 623).

På ett innehållet belopp som inte har betalats i rätt tid och ordning skall restavgift och tilläggsavgift utgå enligt 58 § 1 mom. uppborrdslagen. Därvid skall bestämmelserna i 58 § 2 mom. samma lag tillämpas.

Uppgiftsskyldighet

8 § Den som i sin allmänna självdeklaration skall redovisa fastighet, för vilken intäkten skall beräknas schablonmässigt enligt 24 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928: 370), aktie i bostadsaktiebolag eller andel i bostadsförening skall, om ersättning under beskattningsåret har betalats för uppdrag enligt 4 § 1–3 beträffande fastigheten eller bostadslägenhet som hör till aktien eller andelen, i deklarationen lämna uppgift om

1. namn, postadress och personnummer, organisationsnummer eller registreringsnummer till mervärdeskatt för den som har uppburit ersättningen;

2. ersättningens storlek.

Har under beskattningsåret inte betalats ut någon sådan ersättning som avses i första stycket eller uppgår den utbetalade ersättningen inte för någon uppdragstagare till 500 kronor, skall en försäkran lämnas om detta.

I ersättningen skall inte räknas in vad som utgör betalning för material och dylikt.

9 § Underlåter den uppgiftsskyldige att lämna uppgift eller försäkran eller är uppgiften eller försäkran ofullständig, får taxeringsnämnden, länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten anmana den uppgiftsskyldige att avhjälpa bristen.

10 § En uppgiftsskyldig som inte har lämnat uppgift eller försäkran enligt 8 § påförs en avgift med 100 kronor.

En uppgiftsskyldig som har anmanats att lämna uppgift eller försäkran men inte fullgjort sin skyldighet inom den tid som har angetts i anmaningen påförs en avgift med 200 kronor.

Avgiften skall av den lokala skattemyndigheten påföras som slutlig eller tillkommande skatt. Avgiften får helt efterges av länsstyrelsen om särskilda skäl föreligger. Närmare föreskrifter om detta meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

11 § Om en uppgiftsskyldig inte hörsammar en anmaning enligt 9 §, får taxeringsnämnden, länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten förelägga vite. Bestämmelserna i 83 § uppbördslagen (1953: 272) om vite gäller i tillämpliga delar. Anmaning vari vite har förelagts skall delges den uppgiftsskyldige.

Betalningsskyldighet för uppdragstagarens skatt

12 § En uppdragsgivare som underlåter att fullgöra sin skyldighet enligt 5 § är betalningsskyldig för uppdragstagarens skatt för det beskattningsår då ersättningen betalades ut intill det belopp som skulle ha innehållits. Betalningsskyldighet föreligger dock inte om uppdragstagaren vid utbetalningen av ersättningen är skyldig att betala preliminär B-skatt eller, om uppdragstagaren är juridisk person, registrerad enligt lagen (1968: 430) om mervärdeskatt.

13 § Har en uppgiftsskyldig i fall som avses i 8 § lämnat oriktig uppgift eller osann försäkran och har därigenom en ersättning inte blivit redovisad av honom, är den uppgiftsskyldige betalningsskyldig för uppdragstagarens skatt för det beskattningsår då ersättningen betalades ut intill ett belopp som svarar mot 50 procent av den oredovisade ersättningen. Medför den oriktiga uppgiften att uppdragstagaren inte kan identifieras, föreligger betalningsskyldighet intill ett belopp motsvarande 50 procent av den ersättning som har betalats ut.

En uppgiftsskyldig som i sin självdeklaration inte har lämnat någon uppgift om utbetalad ersättning eller någon försäkran och inte heller trots anmaning enligt 9 § har avgett försäkran inom föreskriven tid är, om ersättning ändå har betalats ut, betalningsskyldig enligt första stycket.

Betalningsskyldighet föreligger inte, om den uppgiftsskyldige frivilligt har rättat oriktig uppgift.

14 § Betalningsskyldighet enligt 12 eller 13 § får helt efterges, om underlåtenheten eller felaktigheten kan antas ha sådant samband med uppdragsgivarens eller den uppgiftsskyldiges ålder, sjukdom, bristande erfarenhet eller därmed jämförligt förhållande att den kan anses ursäktlig. Detsamma gäller om underlåtenheten eller felaktigheten framstår som ursäktlig med hänsyn till den oriktiga uppgiftens beskaffenhet eller någon annan särskild omständighet än som anges i första meningen.

Om det visar sig att eftergift skulle kunna beviljas enligt bestämmelserna i första stycket, skall dessa bestämmelser beaktas, även om detta inte har yrkats.

15 § Fråga om betalningsskyldighet enligt 12 eller 13 § eller på grund av att uppdragsgivaren inte har betalat in ett innehållt belopp i rätt tid skall

prövas av den lokala skattemyndighet som skall utfärda uppdragsgivarens eller den uppgiftsskyldiges skattsedel på slutlig skatt för det inkomstår då ersättningen betalades ut. Om uppdragsgivaren eller den uppgiftsskyldige är handelsbolag eller annars enligt 53 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) inte skall taxeras för ersättningen, är lokal skattemyndighet, som skall utfärda sådan skattsedel för delägare, i stället behörig.

På ett belopp för vilket betalningsskyldighet har ålagts enligt 12 eller 13 § skall utgå restavgift enligt 58 § 1 mom. uppbördslagen (1953: 272). Därvid skall bestämmelserna i 58 § 2 mom. samma lag tillämpas.

Kreditering på uppdragstagaren

16 § Ett belopp som uppdragsgivaren har innehållit enligt 5 § skall gottskrivas uppdragstagaren som preliminär skatt för det beskattningsår då det innehölls, även om det inte betalas in av uppdragsgivaren. Om uppdragstagaren är handelsbolag eller annars enligt 53 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) inte skall taxeras för ersättningen, skall beloppet i stället gottskrivas som mervärdeskatt för den redovisningsperiod då det innehölls.

Ett belopp, som inte har innehållits men betalats in av uppdragsgivaren eller den uppgiftsskyldige i enlighet med beslut av den lokala skattemyndigheten eller förvaltningsdomstol, skall gottskrivas uppdragstagaren som preliminär skatt för det beskattningsår då ersättningen betalades ut. Om uppdragstagaren är handelsbolag eller annars enligt 53 § 2 mom. kommunalskattelagen inte skall taxeras för ersättningen, skall beloppet i stället gottskrivas som mervärdeskatt för den redovisningsperiod då ersättningen betalades ut.

Ett belopp som inte har kunnat gottskrivas en uppdragstagare inom sju år efter utgången av det kalenderår då det betalades in skall tillfalla statsverket.

Indrivning av obetalda belopp, m. m.

17 § Om en uppdragsgivare har innehållit ett belopp enligt 5 § men inte betalat in detta i rätt tid och ordning eller är betalningsskyldig för ett belopp enligt 12 §, får beloppet, sedan beslut om betalningsskyldighet har meddelats, drivas in i den ordning som gäller för indrivning av skatt enligt uppbördslagen (1953: 272). Detsamma gäller om en uppgiftsskyldig är betalningsskyldig för ett belopp enligt 13 §. Införsel enligt 15 kap. utsköningsbalken får äga rum utom för belopp för vilket betalningsskyldighet ålagts med stöd av 12 §. Bestämmelserna i uppbördslagen om avkortning, avskrivning och antagande av ackorsförslag skall också tillämpas.

Anteckningsskyldighet

18 § En uppdragsgivare som är bokföringsskyldig skall ha sin bokföring så ordnad att det av denna framgår uppdragstagarens namn och postadress, personnummer, organisationsnummer eller registreringsnummer till mervärdeskatt samt ersättning. Har avdrag gjorts på ersättningen enligt 5 §, skall också det avdragna beloppet framgå. Uppdragsgivare som inte är bokföringsskyldiga skall föra motsvarande anteckningar.

En uppdragsgivare är skyldig att efter anmaning lämna uppgift om anlitade uppdragstagare, utbetalade ersättningar och beloppet av gjorda avdrag. Hörsammas inte anmaningen gäller bestämmelserna i 83 § uppbördslagen (1953: 272) om vite.

Revision får verkställas hos en uppdragsgivare för kontroll av att be-

stämmelelserna om avdrag eller uppgiftsskyldighet har följts. Därvid gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 56 och 58 §§ taxeringslagen (1956: 623) om taxeringsrevision.

Behörig att besluta om anmaning, föreläggande av vite eller revision är riksskatteverket samt den länsstyrelse och lokala skattemyndighet som får besluta om revision hos uppdragsgivaren enligt 78 § uppbördslagen.

Regressrätt m. m.

19 § Om en uppdragsgivare eller uppgiftsskyldig har betalat ett belopp för uppdragstagaren i enlighet med ett beslut om betalningsskyldighet på grund av underlåtenhet att innehålla beloppet eller ett beslut om betalningsskyldighet med stöd av 13 §, får uppdragsgivaren eller den uppgiftsskyldige söka detta åter av uppdragstagaren. Därvid skall till kronofogdemyndigheten överlämnas det indrivningskvitto som har utfärdats vid betalningen eller på annat sätt styrkas att beloppet har betalats.

Kronofogdemyndigheten får driva in beloppet hos uppdragstagaren i den ordning som gäller för indrivning av skatt enligt uppbördslagen (1953: 272). Uppdragstagaren skall betala restavgift enligt 58 § 1 mom. samma lag.

Bestämmelsen i 4 § preskriptionslagen (1981: 130) gäller i fråga om regressfordran enligt första stycket.

20 § Om uppdragsgivaren eller den uppgiftsskyldige efter besvär funnits icke vara ansvarig för ett belopp, skall länsstyrelsen återbetala det belopp och den avgift som har betalats. På det återbetalade beloppet skall restitutionsränta beräknas enligt 69 § 2 mom. uppbördslagen (1953: 272). Om uppdragsgivaren eller den uppgiftsskyldige står i skuld för skatt enligt uppbördslagen, mervärdesskatt eller arbetsgivaravgift enligt lagen (1981: 691) om socialavgifter, har denne dock rätt att återfå bara vad som överstiger de obetalda skatterna eller arbetsgivaravgifterna och de räntor eller avgifter som belöper på dessa.

21 § Om en uppdragsgivare har underlåtit att betala in ett belopp som har innehållits eller underlåtit att innehålla ett belopp eller om en uppgiftsskyldig är betalningsskyldig enligt 13 §, får den lokala skattemyndigheten inte ålägga uppdragsgivaren eller den uppgiftsskyldige betalningsskyldighet för beloppet senare än sju år efter utgången av det kalenderår, då ersättningen betalades ut.

Ställföreträdares betalningsskyldighet

22 § Den som i egenskap av företrädare för en uppdragsgivare, som är juridisk person, uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåtit att betala in ett innehållt belopp i rätt tid och ordning är tillsammans med uppdragsgivaren betalningsskyldig för beloppet och den restavgift som belöper på detta. Betalningsskyldigheten får jämkas eller efterges om det föreligger särskilda skäl.

Talan om att ålägga betalningsskyldighet enligt första stycket skall föras vid allmän domstol. Talan får inte väckas sedan uppdragsgivarens betalningsskyldighet för beloppet har bortfallit enligt lagen (1982: 188) om preskription av skattefordringar m. m. Hos den som har blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i den ordning som gäller för indrivning av skatt enligt uppbördslagen (1953: 272). Därvid får införsel enligt 15 kap. utskökningsbalken äga rum.

Den som har fullgjort sin betalningsskyldighet enligt första stycket får

söka beloppet åter av den juridiska personen. Därvid skall bestämmelserna i 19 § tillämpas.

Bestämmelsen i 4 § preskriptionslagen (1981: 130) gäller i fråga om repressfordringar enligt tredje stycket.

Straff, besvär m. m.

23 § En uppdragstagare, som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet till myndighet, uppdragsgivare eller uppgiftsskyldig lämnar oriktig uppgift om något förhållande, som har betydelse för uppdragstagarens skyldighet att vidkännas avdrag eller för den uppgiftsskyldiges redovisning enligt 8 §, eller underlåter att lämna föreskriven uppgift av sådant slag, döms till böter.

Ansvar enligt första stycket inträder ej, om gärningen är belagd med straff i uppbördslagen (1953: 272) eller i skattebrottslagen (1971: 69).

I ringa fall döms inte till ansvar enligt första stycket.

24 § En uppdragsgivare, som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosätter sin skyldighet att innehålla ett belopp för en uppdragstagare, som inte är påförd preliminär B-skatt eller, om uppdragstagaren är juridisk person, inte är registrerad enligt lagen (1968: 430) om mervärdeskatt, döms till böter.

I ringa fall döms inte till ansvar enligt första stycket.

25 § En uppdragsgivare, som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att i föreskriven tid till länsstyrelsen betala in ett belopp som har innehållits, döms till böter. Om gärningen rör betydande belopp eller någon annan försvårande omständighet föreligger, döms till fängelse i högst ett år.

I ringa fall döms inte till ansvar enligt första stycket.

26 § Den som i fall som avses i 8 § uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift eller osann försäkran döms till böter.

Ansvar enligt första stycket inträder ej, om gärningen är belagd med straff i skattebrottslagen (1971: 69).

I ringa fall döms inte till ansvar enligt första stycket.

27 § Den lokala skattemyndighetens beslut får överklagas genom besvär hos länsrätten. Beslut enligt 6 § överklagas dock genom besvär hos länsstyrelsen.

Följande beslut av den lokala skattemyndigheten får inte överklagas:
beslut om revision.

beslut varigenom vite har förelagts.

28 § Följande beslut av länsstyrelsen får inte överklagas:

beslut som avses i 6 §.

beslut som avser sättet för redovisning eller inbetalning av ett innehållet belopp.

beslut om revision.

beslut varigenom vite har förelagts.

Andra beslut av länsstyrelsen får överklagas hos kammarrätten genom besvär.

29 § Har riksskatteverket beslutat om revision eller föreläggande av vite får beslutet inte överklagas.

30 § Hos länsstyrelsen förordnat allmänt ombud som avses i 72 a § uppbördslagen (1953: 272) skall föra det allmännas talan i mål enligt denna lag och får hos den lokala skattemyndigheten yrka att betalningsskyldighet enligt 12 eller 13 § åläggs uppdragsgivaren eller den uppgiftsskyldige.

Allmänt ombud får överklaga till uppdragstagarens, uppdragsgivarens eller den uppgiftsskyldiges förmån. Den lokala skattemyndighetens beslut får allmänt ombud överklaga endast vad avser uppdragsgivarens eller den uppgiftsskyldiges betalningsskyldighet enligt 12 eller 13 §.

31 § Besvär över beslut enligt denna lag inverkar inte på skyldigheten att betala det belopp som besvären avser.

Ändras eller upphävs ett beslut, på vilket utmätning eller annan verkställighet följt hos uppdragsgivaren eller den uppgiftsskyldige, skall verkställigheten såvitt möjligt återgå.

Ett beslut varigenom uppdragsgivarens eller den uppgiftsskyldiges betalningsskyldighet har bestämts till ett lägre belopp än det allmänna ombudet har yrkat eller medgivit, får inte föranleda återbetalning innan det har vunnit laga kraft, om det allmänna ombudet har anmält hinder mot detta. Om sådant hinder har anmälts får dock länsstyrelsen på ansökan medge återbetalning. Därvid skall bestämmelserna i 49 § 2 mom. sista stycket uppbördslagen (1953: 272) om ställande av säkerhet tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas i fråga om ersättningar som betalas ut efter ikraftträdandet.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1982-05-18

Närvarande: f. d. justitierådet Petré, regeringsrådet Delin, justitierådet Bengtsson.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 22 april 1982 har regeringen på hemställan av statsrådet och chefen för budgetdepartementet Wirtén beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar.
2. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370),
3. lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272),
4. lag om ändring i taxeringslagen (1956: 623).

Förslagen har inför lagrådet föredragits av avdelningsdirektören P. G. Linde.

Föredragningen inför lagrådet har pågått vid en tidpunkt, då lagförslagen ännu icke erhållit slutlig utformning, och vissa inom lagrådet därvid framförda synpunkter har beaktats i de förslag som genom remissen överlämnats till lagrådet.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

Förslaget till lag om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar

Allmänna synpunkter

Lagförslaget innebär en utökning av de skyldigheter som åligger företagare och privatpersoner till underlättande av beskattningen av andra personer. Vad företagarna angår kan lagstiftningen väntas medföra vissa komplikationer, särskilt påtagliga för lantbrukare och småföretagare i övrigt. Av större principiell betydelse är emellertid den utvidgade uppgiftsskyldighet som föreskrivs för småhus- och lägenhetsägare och det ekonomiska ansvar som dessa kan ådraga sig om skyldigheten eftersättes. Den uppgiftsplikt som för närvarande åligger dem enligt 37 § 1 mom. taxeringslagen är av betydligt mindre omfattning, och den föreslagna skyldigheten att betala annans skatt trots att avdragsplikt inte föreligger utgör något nytt i skattelagstiftningen. Vissa invändningar av mera allmän natur som kan anföras mot en sådan ordning har redovisats i motiven (5.4.1.1). Invändningarna har emellertid inte ansetts tillräckligt vägande med hänsyn till det angelägna i att man nu söker komma till rätta med problemen med beskattning av den grå arbetskraften. Under alla förhållanden torde det stå klart,

att bestämmelserna kommer att medföra ytterligare besvär och bekymmer för de berörda kategorierna av privatpersoner. Skillnaden kommer att bli påtaglig mellan de laglydiga småhus- och lägenhetsägare, som försöker att uppfylla de krav som nu ställs på dem, och de som underlåter detta och får arbeten utförda utan något besvär, dessutom i allmänhet för billigare pris. Det är tveksamt om hotet om straff, avgiftsskyldighet och ansvarighet för uppdragstagarens skatt kan framtvinga de uppgifter som lagstiftningen avser. Man kan befara att risken för upptäckt trots allt kommer att te sig begränsad. – I detta sammanhang kan framhållas att lagstiftningen inte omfattar ersättning som lämnas genom tjänster eller på annat sätt in natura; här skiljer den sig bl. a. från motsvarande regler om uppgifter enligt taxeringslagen (37 § 1 mom.). Det är emellertid förståeligt att inte lagstiftningen ansetts böra kompliceras ytterligare genom att utvidgas till uppdragsersättningar av angivet slag.

Utän tvivel talar starka skäl för sådana åtgärder mot skatteflykt som förslaget innebär. Frågan om dessa skäl väger tyngre än de betänkligheter som här har antytts torde inte vara av sådant slag att lagrådet har att ta ställning till den. Lagrådet har från de synpunkter lagrådet har att beakta ej anledning att motsätta sig den föreslagna lagstiftningen.

13 §

Underlåtenhet att fullgöra uppgiftsskyldighet enligt 8 § – däri inbegripet lämnande av oriktig uppgift – kan medföra betalningsansvar för en uppdragsgivare, fastän inkomstbortfallet för det allmänna icke föranletts av underlåtenheten. Så blir nämligen händelsen om uppdragstagaren, ehuru uppdragsgivaren underlåtit fullgöra sin uppgiftsskyldighet, i sin deklARATION upptagit erhållen ersättning men, t. ex. på grund av iråkat obestånd, icke kunnat erlægga skatt som påförts honom i anledning av ersättningen eller annan inkomst. I detta fall saknas orsakssamband mellan uppdragsgivarens försummelse och inkomstförlusten för det allmänna, och dennes skyldighet att betala skatten kommer att framstå som en inkonsekvent och alltför sträng påföljd för försummelsen. Stadgandet i 14 § om möjlighet att efterge betalningsskyldigheten kan väl i vissa fall medföra att sådant resultat kan undvikas. Stadgandet synes dock icke tillämpligt i det fall att ingen ursäktande omständighet föreligger i fråga om försummelsen men på sätt nyss angivits det brister i orsakssammanhanget mellan uppdragsgivarens underlåtenhet och det allmännas inkomstbortfall.

Från uppdragsgivarens betalningsskyldighet bör därför undantagas fall då hans försummelse att fullgöra uppgiftsskyldigheten icke kan anses ha föranlett vare sig att en inkomst dolts för det allmänna eller att det allmänna gått förlust en inkomst. Så är uppenbarligen händelsen när uppdragstagaren uppgivit mottagen ersättning i sin självdeklARATION. Ett undantag med denna innebörd kan stundom medföra komplikationer genom att det inte utan närmare undersökning kan konstateras huruvida upp-

dragstagaren uppgivit ersättningen till beskattning. Detta förhållande kan dock icke utgöra tillräckligt skäl för att underlåta att meddela en undantagsregel, som är nödvändig för att undvika stötande konsekvenser av lagstiftningen.

Under återopande av det anförda förordar lagrådet att en ytterligare undantagsregel med angiven innebörd upptages i tredje stycket. Detta kan förslagsvis ges följande lydelse:

”Betalningsskyldighet föreligger inte, om den uppgiftsskyldige frivilligt har rättat oriktig uppgift, och ej heller, om uppdragstagaren upptagit ersättningen i sin självdeklaration.”

14 §

Regeln om eftergift får betydelse bl. a. då den uppgiftsskyldige byggt en oriktig uppgift på upplysningar, som uppdragstagaren lämnat på fakturan eller i annat sammanhang. Enligt specialmotiveringen till 13 § bör han befrias från betalningsskyldighet, om han i sådant fall saknat anledning misstänka att rätta identitetsbeteckningar inte angetts på fakturan. Avsikten är att 14 § första stycket andra meningen skall tillämpas i detta fall. Avfattningen av denna bestämmelse ger emellertid knappast något klart stöd för en sådan tillämpning. Lagrådet förordar att meningen får följande lydelse:

”Detsamma gäller om underlåtenheten eller felaktigheten framstår som ursäktlig med hänsyn till den oriktiga uppgiftens beskaffenhet, till upplysningar som uppdragstagaren lämnat eller till någon annan särskild omständighet.”

Övriga lagförslag

Lagrådet finner ej anledning till erinran mot förslagen.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-09-09

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Wikström, Friggebo, Dahlgren, Åsling, Söder, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Eliasson, Elmstedt, Tillander, Ahrland, Molin

Föredragande: statsrådet Wirtén

Proposition med förslag till lag om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar

1 Anmälan av lagrådsyttrande

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande¹ över förslag till

1. lag om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar,
2. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370),
3. lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272),
4. lag om ändring i taxeringslagen (1956: 623).

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande och anför.

Förslaget till lag om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar.

Allmänna synpunkter

Lagrådet har från de synpunkter lagrådet har att beakta inte ansett sig ha anledning att motsätta sig den föreslagna lagstiftningen. Enligt lagrådets mening talar utan tvivel starka skäl för sådana åtgärder mot skatteflykt som förslaget innebär. Lagrådet har dock ansett att lagstiftningen får vissa konsekvenser, som lagrådet velat redovisa.

Lagrådet konstaterar inledningsvis att lagförslaget innebär en utökning av de skyldigheter som har ålagts företagare och privatpersoner för att beskattningen av andra personer skall underlättas.

Den föreslagna lagens bestämmelser om avdragsskyldighet för företagare innebär som lagrådet har antytt en utvidgning av deras medverkan i skatteuppbörden. Företagarnas nuvarande skyldighet att göra skatteav-

¹ Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 22 april 1982.

drag när de är huvudarbetsgivare åt den som utför arbetet utvidgas ju att under vissa förutsättningar också gälla ersättningar för arbeten som utförs av andra än fast anställd personal. Den i praktiken viktigaste förutsättningen för att en skyldighet att göra avdrag skall inträda är att uppdragstagaren inte företer någon faktura vid ersättnings utbetalande eller på fakturan inte angett att han är skyldig att betala preliminär B-skatt. Är uppdragstagaren en juridisk person blir det avgörande för uppdragsgivaren i stället om fakturan innehåller uppgift om uppdragstagarens registrering till mervärdeskatt eller inte. Man kan därför räkna med att en avdragsskyldighet på grund av de föreslagna bestämmelserna i stort sett bara kommer att uppstå i fråga om uppdragstagare som är fysiska personer. Utvidgningen av företagarnas avdragsskyldighet innebär med andra ord praktiskt sett framför allt att skatteavdrag införs beträffande ersättningar för vissa bisysslor.

Enligt min bedömning kan en sådan utvidgning av företagarnas avdragsskyldighet inte sägas medföra någon särskild svårighet. För detta talar inte minst det förhållandet att frågan om avdragsskyldighet av uppdragsgivaren kan avgöras på ett så enkelt sätt som genom en granskning av den faktura som uppdragstagaren utfärdar och som skall ligga till grund för uppdragsgivarens bokföring. Jag vill härvid också erinra om att skyldigheten att göra skatteavdrag enligt förslaget i departementspromemorian var beroende av om uppdragstagaren företedde ett särskilt registreringsbevis eller inte. I mitt nu föreliggande förslag har avdragsskyldigheten i stället knutits till uppdragstagarens uppgifter på fakturan. Denna förenkling har gjorts bl.a. med tanke på de komplikationer som den andra lösningen skulle kunna medföra för särskilt de större företagen. Den innebär naturligtvis samtidigt en fördel också för andra företagare.

Lagrådet har också berört förslaget angående småhus- och lägenhetsägarnas uppgiftsskyldighet och det ekonomiska ansvar som inträder om skyldigheten eftersätts. Lagrådet påpekar därvid bl.a. att den skyldighet att lämna kontrolluppgift som f.n. gäller för denna grupp enligt 37 § 1 mom. TL är av betydligt mindre omfattning.

Jag vill med anledning härav framhålla att den föreslagna uppgiftsskyldigheten i praktiken innebär ett helt nytt åliggande för lägenhetsägarna, som hittills varit skyldiga att lämna kontrolluppgift bara om de kunnat anses vara huvudarbetsgivare åt den som utfört arbetet. Förhållandet är däremot ett annat när det gäller småhusägarna. De är redan nu skyldiga att lämna kontrolluppgift enligt TL i fråga om ersättningar för arbeten på fastigheten. Undantag gäller bara för de fall när ersättningen till en uppdragstagare för hela året inte uppgått till 300 kr. eller ersättningen utgör intäkt av rörelse för uppdragstagaren. En mycket stor del av de arbeten som utförs på småhusfastigheter synes emellertid falla på uppdragstagare som arbetar under sådana betingelser att de inte är att anse som rörelseidkare. Enligt mitt förslag blir vidare en småhusägare, som skall lämna uppgift om utgiven ersättning i självdeklarationen, i det helt övervägande

antalet fall i gengäld befriad från skyldigheten att lämna kontrolluppgift enligt TL. För gruppen småhusägare synes mitt förslag därför inte i praktiken komma att medföra någon större utvidgning av uppgiftsskyldigheten.

Lagrådet framhåller vidare att det kommer att bli en påtaglig skillnad mellan de laglydiga småhus- och lägenhetsägare, som försöker att uppfylla de krav som ställs på dem, och dem som underlåter detta och får arbeten utförda utan något besvär och dessutom i allmänhet för ett billigare pris. Lagrådet finner det tveksamt om hotet om straff, avgiftsskyldighet och ansvarighet för uppdragstagarens skatt kan framtvunga de uppgifter som lagstiftningen avser. Det kan enligt lagrådets mening befaras att risken för upptäckt trots allt kommer att te sig begränsad.

Lagrådets uttalande att skillnaden mellan laglydiga och inte laglydiga småhus- och lägenhetsägare kommer att bli påtaglig är ett konstaterande som jag kan ansluta mig till om man därmed bara vill slå fast, att en småhus- eller lägenhetsägare som kommer överens med uppdragstagaren att uppdraget inte skall redovisas, naturligtvis därigenom räknar med ett lägre pris än om lagens bestämmelser följdes. Motivet med den osanna uppgiften är ju just att möjliggöra ett lägre pris genom att ersättningen inte redovisas. Detta är å andra sidan bara en typ av de fördelar som en icke laglydig kan tillskansa sig genom en brottslig gärning, om denna inte uppdagas. Jag ställer mig däremot tveksam till lagrådets uttalande, att de småhus- och lägenhetsägare som underlåter att uppfylla lagens krav kommer att få arbeten utförda utan något besvär. Enligt min bedömning kan förhållandet snarare bli det motsatta.

En småhus- eller lägenhetsägare som vill få ett arbete utfört till ett pris som är lägre än det gängse på grund av att ersättningen inte skall redovisas måste försäkra uppdragstagaren om att han skall lämna en oriktig uppgift eller en osann försäkran i sin självdeklaration. Parterna förs med andra ord in i en dialog som de ofta inte behöver föra i dag och som den föreslagna lagen, enligt vad jag sagt i lagrådsremissen, just avses tvinga fram.

Jag menar sålunda att parterna om de avser att handla mot lagens bestämmelser försätts i en situation som ofta måste bli besvärlig med hänsyn till de överenskommelser och försäkringar som förutsätts för att båda parter skall vara beredda att riskera de konsekvenser, som blir följden om gärningen upptäcks. Som jag har framhållit i lagrådsremissen är det naturligtvis önskvärt att uppgiftslämnaren måste räkna med en icke obetydlig risk för upptäckt. Hur stor den risken kommer att uppfattas vara blir, som jag också har framhållit, bl.a. beroende av uppdragets beskaffenhet och hur uppgiftslämnaren själv bedömer situationen och sitt förhållande till uppdragstagaren.

Även om risken för upptäckt i samband med ett visst uppdrag av parterna inte skulle uppfattas som särskilt stor, kommer de ändå inte ifrån att diskutera sin situation och, om de beslutar sig för att dölja avtalsförhållandet, inför varandra öppet medge att de skall göra sig skyldiga till brottsliga

handlingar. Detta förhållande bör enligt min mening också vägas in när man söker bedöma vilka effekter man kan vänta sig genom att ålägga småhus- och lägenhetsägare en skyldighet att i självdeklarationen redovisa utgivna ersättningar resp. avge en försäkran om att någon redovisningspliktig ersättning inte betalats ut.

Jag vill också erinra om att frågan huruvida uppgiftsskyldigheten i självdeklarationen har fullgjorts kan komma att aktualiseras i samband med en försäljning av fastigheten där uppdragsgivaren yrkar avdrag för kostnaden. Med nuvarande regler om bl. a. deklARATIONERNAS bevarande torde en kontroll av detta endast kunna avse de senaste åren före försäljningen. Enligt min mening bör man emellertid för framtiden kunna överväga en ordning där man direkt ställer som villkor för avdrag vid realisationsvinstbeskattningen att kostnaden tidigare verifierats på föreskrivet sätt. Denna fråga bör, tillsammans med bl. a. frågan om en ev. avdragsrätt för reparationskostnader, prövas i det större utredningssammanhang som jag berört i lagrådsremissen (sid 28).

13 §

Denna paragraf i lagförslaget innehåller bestämmelser om betalningsskyldighet för småhus- och lägenhetsägare som i självdeklarationen lämnar oriktig uppgift eller osann försäkran. Mot dessa bestämmelser har lagrådet viss erinran. Innan jag går in på denna vill jag först påminna om de föreslagna bestämmelsernas innebörd.

Om en småhus- eller lägenhetsägare lämnar oriktig uppgift eller osann försäkran i självdeklarationen, blir han i viss utsträckning betalningsskyldig för uppdragstagarens skatt för det beskattningsår då ersättningen betalades ut. Betalningsskyldigheten gäller intill ett belopp som svarar mot 50 % av den ersättning som genom den oriktiga uppgiften eller den osanna försäkran inte redovisats av småhus- eller lägenhetsägaren. Medför en oriktig uppgift att uppdragstagaren inte kan identifieras gäller betalningsskyldigheten intill ett belopp motsvarande 50 % av den ersättning som betalats ut. Så blir också fallet om småhus- eller lägenhetsägaren lämnat varken någon uppgift om utbetalad ersättning eller någon försäkran och inte heller trots anmaning avgett försäkran inom föreskriven tid. Någon betalningsskyldighet föreligger dock inte om småhus- eller lägenhetsägaren frivilligt har rättat den oriktiga uppgiften.

Lagrådet har framhållit att de här redovisade bestämmelserna kan medföra betalningsansvar även om inkomstbortfallet för det allmänna inte har föranletts av att småhus- eller lägenhetsägaren lämnat oriktig uppgift eller underlåtit att fullgöra sin uppgiftsskyldighet. Som exempel på detta har lagrådet nämnt det fallet att uppdragstagaren i sin deklaration tagit upp ersättningen men på grund av iråkat obestånd inte kunnat betala skatt som påförts honom på grund av ersättningen eller annan inkomst. I detta fall saknas, framhåller lagrådet, orsakssamband mellan småhus- eller lägenhetsägarens försummelse och inkomstförlusten för det allmänna. Skyldig-

heten att betala skatten kommer enligt lagrådets mening därmed att framstå som en inkonsekvent och alltför sträng påföljd för försummelsen.

Lagrådet anser att från betalningsskyldighet därför bör undantas fall då försummelse att fullgöra uppgiftsskyldigheten inte kan anses ha föranlett vare sig att en inkomst dolts för det allmänna eller att det allmänna gått förlustig en inkomst. Så är enligt lagrådets mening uppenbarligen fallet när uppdragstagaren uppgett mottagen ersättning i deklarationen. Lagrådet har med hänvisning till detta förordat en undantagsregel med innebörd, att betalningsskyldighet inte skall föreligga om uppdragstagaren tagit upp ersättningen i sin självdeklaration.

För egen del får jag anföra följande.

Bestämmelserna om småhus- och lägenhetsägarnas betalningsskyldighet har som framgår av lagrådsremissen ansetts böra utformas med särskild hänsyn till vikten av att lämnade uppgifter är sanningsenliga. Redan den risk som uppstår för att uppdragstagaren inte deklarerar ersättningen om småhus- eller lägenhetsägaren lämnar oriktiga uppgifter bör leda till en ekonomisk ansvarighet, som omedelbart kan tas i anspråk för att tillgodoräkna uppdragstagaren skatt för det beskattningsår då ersättningen betalades ut. Det har med andra ord bedömts befogat att ålägga småhus- och lägenhetsägarna en betalningsskyldighet som inträder oberoende av hur uppdragstagaren i det särskilda fallet senare visar sig ha fullgjort sin deklarationsskyldighet.

Denna avvägning av småhus- och lägenhetsägarnas betalningsskyldighet är inte något i princip nytt. En arbetsgivare som underlåter att göra föreskrivet skatteavdrag kan sålunda enligt UBL omedelbart åläggas att betala det inte innehållna beloppet för att tillgodoräknas arbetstagaren som preliminär skatt för det inkomstår då skatteavdraget skulle ha gjorts. Huruvida arbetsgivarens underlåtenhet i det särskilda fallet leder till för låg preliminär skatt för arbetstagaren och ett inkomstbortfall för det allmänna eller inte är ovidkommande.

Om man, som lagrådet, finner att betalningsskyldigheten kommer att framstå som en inkonsekvent och alltför sträng påföljd i fall där småhus- eller lägenhetsägaren lämnat oriktig uppgift eller osann försäkran men uppdragstagaren deklarerat ersättningen, har man uppenbarligen inte den syn på de föreslagna bestämmelserna som jag har redovisat här. Man torde då se betalningsskyldigheten som en konsekvens av en effekt som kan inträda om en oriktig uppgift eller osann försäkran lämnas. Om denna effekt – dvs. underlåtenhet från uppdragstagarens sida att deklarerera ersättningen – inte uppkommer bör följaktligen med detta synsätt någon betalningsskyldighet inte föreligga.

Som framgått av vad jag har sagt nyss har emellertid förutsättningarna för betalningsskyldighet enligt mitt förslag inte ansetts böra kopplas till någon sådan effekt. Som jag har framhållit i lagrådsremissen är syftet med att förena småhus- och lägenhetsägarnas uppgiftsskyldighet med en ekono-

misk ansvarighet framför allt att uppgiftslämnaren skall ställas inför konsekvenser, som är klara och entydiga och som han vet att han måste ta om det upptäcks att uppgiften varit oriktig.

Jag kan sålunda inte ansluta mig till lagrådets förslag. Jag vill härvid också framhålla att en lösning i enlighet med vad lagrådet har förordat inte bara skulle försvaga betalningsskyldigheten som ett påtryckningsmedel. Den skulle också medföra tillämpningssvårigheter, inte minst med tanke på att tidpunkten för avgivande av deklaration kan vara olika för uppdragsgivare och uppdragstagare.

14 §

Jag föreslår att paragrafens lydelse jämkas i enlighet med vad lagrådet har anfört.

27 och 28 §§

I dessa paragrafer bör några mindre justeringar göras. Jag föreslår sålunda att 27 § förses med ett tillägg om att taxeringsnämndens beslut om föreläggande av vite inte får överklagas. Detta överensstämmer med vad som enligt paragrafen gäller i fråga om sådant beslut av den lokala skattemyndigheten. Ändringen i 28 § är av redaktionell natur.

Jag vill i detta sammanhang avslutningsvis säga några ord om den föreslagna lagens tillämpning.

Bestämmelserna om avdragsskyldighet i den föreslagna lagen ansluter till UBL:s bestämmelser och innebär att arbetsgivarna skall göra avdrag för preliminär A-skatt också då lön betalas ut till någon som har utfört arbetet som en bisyssla inom ett sådant uppdragsområde som anges i lagen. Skyldighet att göra avdrag på ersättning till en juridisk person torde bara undantagsvis uppkomma.

Det kontrollförfarande som nu är uppbyggt hos myndigheterna med hänsyn till arbetsgivarnas skyldigheter enligt UBL kommer därför att också omfatta kontroll av att arbetsgivarna/uppdragsgivarna följer den nya lagens bestämmelser om skatteavdrag och inbetalning av innehållna belopp.

Beträffande småhus- och lägenhetsägarnas uppgiftsskyldighet har jag framhållit i lagrådsremissen, att några särskilt anpassade åtgärder för kontroll av lämnade uppgifters riktighet inte torde behövas. Det är däremot – inte minst i ett inledningsskede – angeläget att det kontrolleras att föreskrivna uppgifter eller försäkran har lämnats i självdeklarationerna och att de uppgiftsskyldiga i förekommande fall anmanas att fullgöra sin skyldighet.

I enlighet med vad jag har sagt i lagrådsremissen utgår jag från att deklaraionsblanketterna och anvisningarna till dessa på ett klart och tydligt sätt kommer att ange hur uppgiftsskyldigheten skall fullgöras och vilka konsekvenserna blir om den eftersätts. Det är enligt min mening också

nödvändigt att en information vid lämpliga tillfällen lämnas i press, radio och TV genom RSV:s försorg.

2 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att antaga de av lagrådet granskade lagförslagen med vidtagen ändring.

3 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden lagt fram.

Innehållsförteckning

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	
1 Förslag till lag om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar	3
2 Förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)	10
3 Förslag till lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272)	11
4 Förslag till lag om ändring i taxeringslagen (1956: 623)	12
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträdet den 22 april 1982 ..	15
1 Inledning	15
2 Den grå arbetskraften	16
3 Promemorians förslag	18
4 Huvudlinjerna för en lagstiftning	20
4.1 Inledning	20
4.2 Överväganden och förslag	25
4.2.1 Anknytningen till mervärdeskatt- och preliminärskatte- registreringen	25
4.2.2 Småhus- och lägenhetsägarna	30
4.2.3 Särskilt om anknytningen till UBL	30
4.2.4 Sammanfattning	33
5 Författningsregleringen	34
5.1 Inledande bestämmelser	34
5.1.1 1 §	34
5.1.2 2 §	34
5.1.3 3 §	38
5.2 Uppdragen	38
5.2.1 4 §	38
5.2.1.1 Anknytningen till ML	38
5.2.1.2 Uppdragsgivarens arbetsplats	39
5.2.1.3 Sambandet med uppdragsgivarens rörelse, m. m. ..	41
5.3 Avdragsskyldighet m. m.	42
5.3.1 5 §	42
5.3.1.1 Anknytningen till UBL och ML	42
5.3.1.2 Vissa undantag från avdragsskyldigheten	45
5.3.1.3 Avdragets storlek m. m.	47
5.3.2 6 §	48
5.3.2.1 Jämknings av avdraget	48
5.3.3 7 § (samt 37 § TL)	49
5.3.3.1 Inbetalning och redovisning av innehållna belopp ..	49
5.4 Uppgiftsskyldigheten	49
5.4.1 8 § (samt 37 § TL)	49
5.4.1.1 Anknytningen till självdeklarationen	49
5.4.1.2 Beloppsgräns	52
5.4.1.3 Uppdragen	52
5.4.2 9–11 §	53
5.4.2.1 Anmaning m. m.	53
5.5 Betalningsskyldighet för uppdragstagarens skatt	54
5.5.1 12 § (samt 20 § KL)	54
5.5.1.1 Betalningsskyldighet då avdrag inte har gjorts ..	54
5.5.2 13 §	55
5.5.2.1 Betalningsskyldighet för småhus- och lägenhets- ägare	55

5.5.3 14 §	56
5.5.3.1 Eftergift av betalningsskyldighet	56
5.5.4 15 §	57
5.5.4.1 Behörig myndighet m. m.	57
5.6 Krediteringen på uppdragstagaren	58
5.6.1 16 §	58
5.7 Indrivning av obetalda belopp, m. m.	60
5.7.1 17 §	60
5.8 Anteckningsskyldighet, revision m. m.	61
5.8.1 18 §	61
5.9 Regressrätt m. m.	62
5.9.1 19 §	62
5.9.1.1 Uppdragsgivarens regressrätt	62
5.9.2 20 §	62
5.9.2.1 Restitution	62
5.9.3 21 §	63
5.9.3.1 Preskription	63
5.10 Ställföreträdarens betalningsskyldighet	63
5.10.1 22 §	63
5.11 Straff, besvär m. m.	64
5.11.1 23 §	64
5.11.1.1 Straffansvar för uppdragstagaren	64
5.11.2 24 och 25 §§	65
5.11.2.1 Straffansvar för uppdragsgivaren	65
5.11.3 26 §	66
5.11.3.1 Straffansvar för småhus- och lägenhetsägare	66
5.11.4 27–31 §§ (Besvär m. m.)	67
5.11.4.1 27 §	67
5.11.4.2 28 §	67
5.11.4.3 29 §	67
5.11.4.4 30 §	67
5.11.4.5 31 §	68
6 Ikraftträdande	68
7 Upprättade lagförslag	68
8 Hemställan	69
9 Beslut	69
Bilaga 1	
Sammanfattning och författningsförslag i betänkandet Den grå arbetskraften och skattekontrollen (Ds B 1980: 10)	71
Bilaga 2	
Remissinstanserna	95
Bilaga 3	
Sammanställning av remissyttranden över betänkandet Den grå ar- betskraften och skattekontrollen (Ds B 1980: 10)	96
Bilaga 4	
De remitterade lagförslagen	106
1 Förslag till lag om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar	106
Utdrag av lagrådets protokoll den 18 maj 1982	113
Utdrag av protokoll vid regeringsammanträde den 9 september 1982	116